Analýza potřeb obyvatel města Nové Město nad Metují a obcí úrovně PO1 spadajících pod správní území vztahující se k oblasti sociálních služeb

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

KRÁLOVÉHRADECKÝ KRAJ

Analýza potřeb obyvatel města Nové Město nad Metují a obyvatel obcí úrovně PO1 spadajících pod správní území vztahující se k oblasti sociálních služeb

© Sociotrendy, 2021

ISBN 978-80-87742-49-5

Obsah

Úvod 3

1. Demografický popis správního obvodu ORP Nové Město nad Metují 5

1.1 Demografický popis SO ORP Nové Město nad Metují a komparace obcí úrovně PO1 5

1.2 Demografický popis obcí úrovně PO1 dotčeného SO ORP včetně Nového Města nad Metují 16

1.3 Demografický popis cílových skupin sociálních služeb 32

2. Kvalitativní průzkum potřeb obyvatel města a obcí úrovně PO1 a zmapování dostupnosti sociálních služeb pro cílové skupiny obyvatel SO ORP Nového Města nad Metují 37

2.1 Dostupnost služeb pro obyvatele SO ORP Nové Město nad Metují 38

2.2 Potřeby cílových skupin v rámci SO ORP Nové Město nad Metují 51

3. Kvalitativní průzkum potřeb obcí úrovně PO1 s ohledem na sociální služby 63

4. Doporučení pro město Nové Město nad Metují ve vazbě na výsledky provedeného šetření a obce úrovně PO1 83

Úvod

Cílem analytického dokumentu je tvorba a zpracování kvalitativní analýzy potřeb obyvatel města Nové Město nad Metují a obcí úrovně PO1 spadajících pod jeho správní území vztahující se k oblasti sociálních služeb v rámci projektu „Rozvoj regionálního partnerství v sociální oblasti na území obcí Královéhradeckého kraje II“, reg. č.: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_007/0011870, spolufinancovaného z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

Výzkumná zpráva se zabývá problematikou dostupnosti sociálních služeb pro obyvatele SO ORP města Nové Město nad Metují se zaměřením na cílové skupiny sociálních služeb (zejména seniory, osoby se zdravotním postižením, osoby s mentálním postižením, osoby s duševním onemocněním, osoby sociálně vyloučené). Dostupnost služeb je řešena prostřednictvím kvalitativního výzkumného šetření a otevřených otázek. Zjištění získaná kvalitativní výzkumnou strategií jsou založena na individuálních a subjektivních výpovědích účastníků šetření jako komunikačních partnerů, kteří vstupují do interakce s výzkumníkem v různých a pro ně důležitých oblastech života. Doplňkově je uvedena i dostupnost návazných služeb, psychologických apod., pokud se téma vyskytuje prostřednictvím komunikačních partnerů jako významné.

Výzkumu se účastnili zástupci sociálních služeb, veřejnosti, policie, starostové obcí či jejich zástupci a další, kteří byli ochotni participovat na tématu dostupnosti sociálních služeb.

Cílem kvalitativního šetření je vyhledání tematických oblastí, které jsou pro komunikační partnery klíčové, byť by se jednalo o jediného komunikačního partnera, který danou tematickou oblast zmínil. Výzkumník následně vyhledává významná témata.[1]

Výzkumná zpráva obsahuje čtyři části. První část obsahuje souhrnný demografický popis SO ORP Nové Město nad Metují včetně komparace vybraných demografických charakteristik, demografický popis jednotlivých obcí úrovně PO1 a města Nové Město nad Metují, a demografický popis cílových skupin sociálních služeb:

- seniorů,
- osob se zdravotním postižením,
- osob s mentálním postižením,
- osob s duševním onemocněním,
- osob sociálně vyloučených.

Druhá část obsahuje výsledky kvalitativního průzkumu potřeb obyvatel města a obcí PO1 a zmapování dostupnosti sociálních služeb pro cílové skupiny obyvatel SO ORP Nového Města

[1] Jedná se o převažující induktivní model zjišťovaní sociální skutečnosti, nikoliv o model kvalitativní techniky, která bývá používaná také v rámci kvantitativního modelu zjišťování prostřednictvím různých variant dotazníků. Viz např. Loučková, I. 2014: „Výzkum v sociální práci – problémy a možnosti.“ In: Baum, D. Gojová, A. *Výzkumné metody v sociální práci.* Ostravská univerzita v Ostravě, Fakulta sociálních studií, Ostrava. (str. 21-36). Také Loučková, I. 2010. *Integrovaný přístup v současném sociálně vědním výzkumu.* SLON.

nad Metují v oblastech místní dostupnosti služeb, dostupnosti kapacitní, časové, psychologické, finanční, dopravní atd.

Třetí část obsahuje výsledky kvalitativního průzkumu potřeb obcí úrovně PO1 spadajících pod správní území Nového Města nad Metují s ohledem na sociální služby.

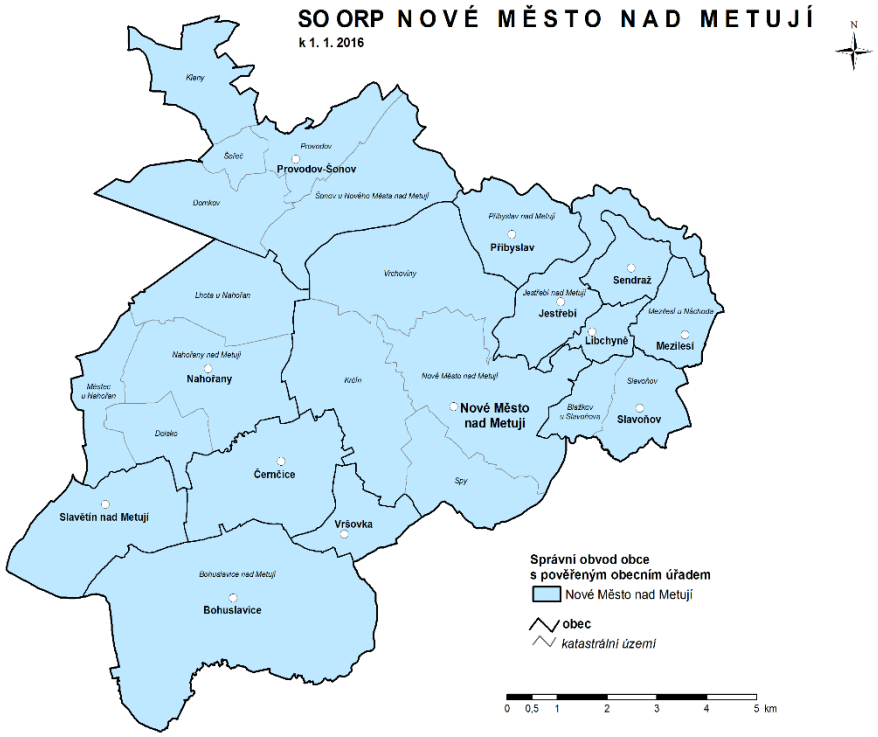
Čtvrtá část formuluje doporučení pro město Nové Město nad Metují a obce úrovně PO1 spadající do jeho správního území k rozvoji dostupnosti sociálních služeb ve vazbě na výsledky provedeného šetření.

1. Demografický popis správního obvodu ORP Nové Město nad Metují

Následující kapitola obsahuje demografický popis SO ORP Nové Město nad Metují s ohledem na celkovou situaci v dotčeném SO ORP, následně demografický popis jednotlivých obcí nacházejících se v SO ORP Nové Město nad Metují a demografický popis cílových skupin sociálních služeb dotčeného SO ORP.

1.1 Demografický popis SO ORP Nové Město nad Metují a komparace obcí úrovně PO1

Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Nové Město nad Metují (SO ORP), se nachází celkem 13 obcí a to Bohuslavice, Černčice, Jestřebí, Libchyně, Mezilesí, Nahořany, Nové Město nad Metují, Provodov-Šonov, Přibyslav, Sendraž, Slavětín nad Metují, Slavoňov a Vršovka. SO ORP Nové Město nad Metují má celkem 25 částí obcí, 38 základních sídelních jednotek, 24 katastrálních území a jednu obec se statutem města, což je Nové Město nad Metují.

Zdroj: ČSÚ

Celková situace v SO ORP Nové Město nad Metují

V roce 2020 se ve SO ORP Nové Město nad Metují (také NMnM) nacházelo 14 116 obyvatel, z toho se jednalo o 6 970 mužů a 7 146 žen. Stav obyvatelstva v roce 2020 jak v rámci území SO ORP, tak jednotlivých obcí, je uveden v tabulce níže.

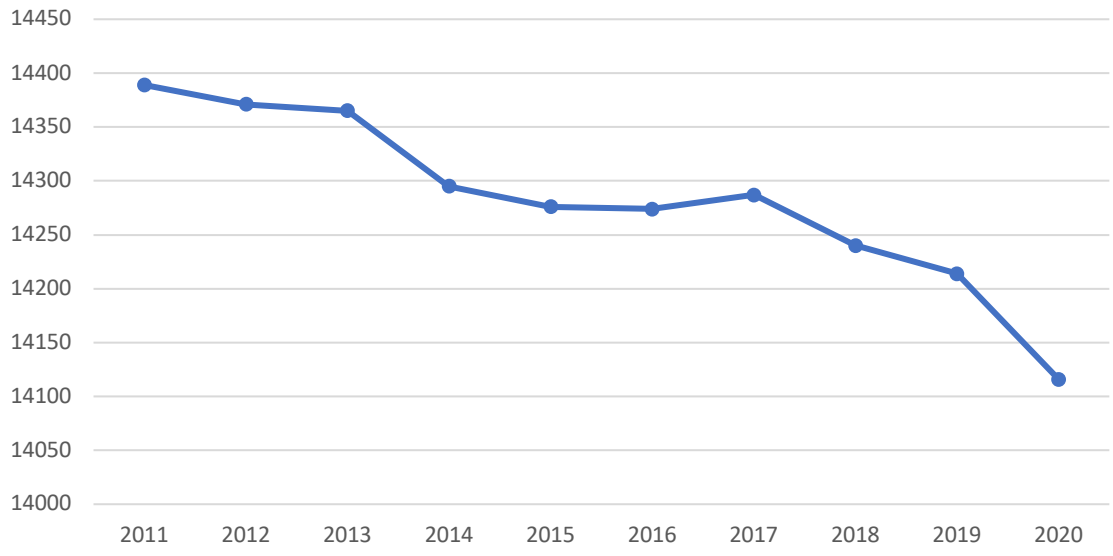
Tabulka: Stav obyvatelstva ve SO ORP Nové Město nad Metují, rok 2020

	Počet obyvatel celkem	v tom podle pohlaví		v tom ve věku (let)			v tom ve věku (let)			Průměrný věk
		muži	ženy	0-14	15-64	65 a více	0-14 v %	15-64 v %	65 a více v %	
SO ORP Nové Město nad Metují	14 116	6 970	7 146	2 121	8 655	3 340	15,0	61,3	23,7	44,3
v tom obce:										
Bohuslavice	1 000	503	497	166	635	199	16,6	63,5	19,9	42,3
Černčice	483	246	237	70	309	104	14,5	64,0	21,5	42,6
Jestřebí	157	90	67	22	96	39	14,0	61,1	24,8	45,0
Libchyně	73	37	36	9	48	16	12,3	65,8	21,9	43,5
Mezilesí	250	133	117	48	162	40	19,2	64,8	16,0	41,0
Nahořany	586	306	280	125	364	97	21,3	62,1	16,6	40,1
Nové Město nad Metují	9 317	4 520	4 797	1 269	5 614	2 434	13,6	60,3	26,1	45,8
Provodov-Šonov	1 231	637	594	224	793	214	18,2	64,4	17,4	40,4
Přibyslav	203	101	102	33	136	34	16,3	67,0	16,7	42,0
Sendraž	105	53	52	19	60	26	18,1	57,1	24,8	44,5
Slavětín nad Metují	264	132	132	52	153	59	19,7	58,0	22,3	41,6
Slavoňov	301	143	158	54	194	53	17,9	64,5	17,6	41,3
Vršovka	146	69	77	30	91	25	20,5	62,3	17,1	40,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Celkový počet obyvatel v rámci SO ORP má klesající tendenci, jak je uvedeno v grafu níže.

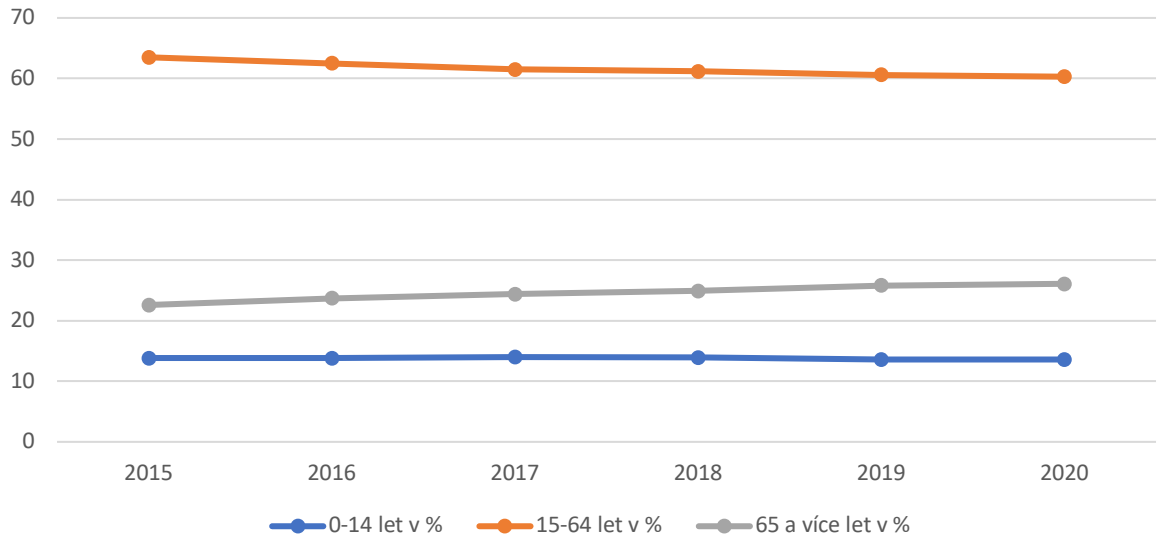
Graf: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2011–2020 (k 31.12.)

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Vývoj věkové struktury v SO ORP ukazuje graf níže. Vývoj počtu obyvatel v rámci SO ORP je u obyvatel mladších 15 let přibližně konstantní. Vývoj počtu obyvatel v produktivním věku 15-64 let je klesající. Výrazný nárůst populace je patrný u skupiny seniorů, tj. u osob starších 65 let.

Graf: Vývoj věkové struktury obyvatel SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2015–2020 v % (k 31.12.)

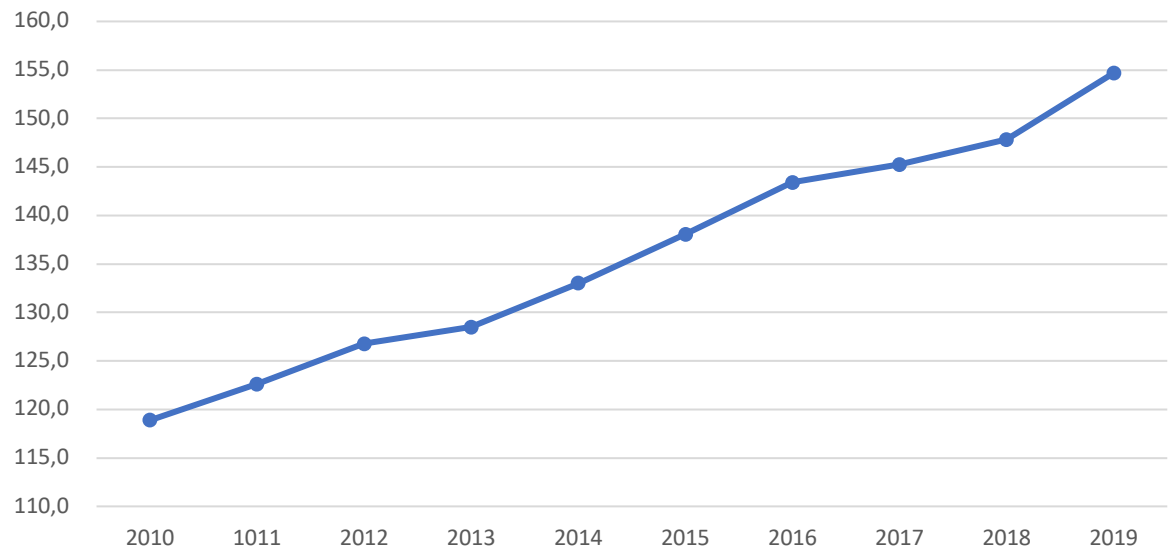
Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Snižování počtu obyvatel ve SO ORP Nové Město nad Metují je způsobeno zejména jejich pohybem, stěhováním. V posledním sledovaném roce se ze SO ORP vystěhovalo 50 jedinců. Nejvýraznější propad počtu živě narozených dětí byl v roce 2019, kdy se narodilo 122 dětí, následujícího roku dochází pouze k mírnému nárůstu počtu na 129 dětí živě narozených.

Obyvatelstvo SO ORP Nové Město nad Metují celkově stárne, což odpovídá v uplynulém desetiletí rostoucímu indexu stáří[2]. Vývoj seniorské populace vykazuje rostoucí trend, v posledním sledovaném roce se jednalo o 3 340 seniorů.

[2] Index stáří vyjadřuje, kolik obyvatel ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí ve věku do 15 let věku. (65+ / 0–14 v %)

Graf: Vývoj indexu stáří v letech 2010–2019

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Tabulka: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2011–2020

	Počet obyvatel	muži	ženy	0-14	15-64	65 a více	0-14 %	15-64 %	65 a více %	Průměrný věk
2011	14389	7010	7379	2111	9690	2588	14,7	67,3	18,0	41,8
2012	14371	7025	7346	2111	9584	2676	14,7	66,7	18,6	42,1
2013	14365	7036	7329	2146	9462	2757	14,9	65,9	19,2	42,3
2014	14295	7015	7280	2135	9320	2840	14,9	65,2	19,9	42,7
2015	14276	7000	7276	2137	9189	2950	15,0	64,4	20,7	43,0
2016	14274	7013	7261	2138	9070	3066	15,0	63,5	21,5	43,3
2017	14287	6999	7288	2175	8953	3159	15,2	62,7	22,1	43,5
2018	14240	7006	7234	2171	8860	3209	15,2	62,2	22,5	43,7
2019	14214	7005	7209	2147	8746	3321	15,1	61,5	23,4	44,1
2020	14116	6970	7146	2121	8655	3340	15,0	61,3	23,7	44,3

Zdroj: ČSÚ, zpracování: Sociotrendy

Tabulka: Pohyb obyvatelstva v SO ORP Nové Město nad Metují – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2011	128	144	219	238	-16	-19	-35
2012	139	126	225	256	13	-31	-18
2013	148	141	232	245	7	-13	-6
2014	128	141	218	275	-13	-57	-70
2015	130	139	234	244	-9	-10	-19
2016	145	121	237	263	24	-26	-2
2017	155	124	205	223	31	-18	13
2018	157	150	196	250	7	-54	-47
2019	122	122	217	243	-	-26	-26
2020	129	177	190	240	-48	-50	-98

Zdroj: ČSÚ, zpracování: Sociotrendy

Komparace demografické situace v obcích úrovně PO1 SO ORP Nové Město nad Metují

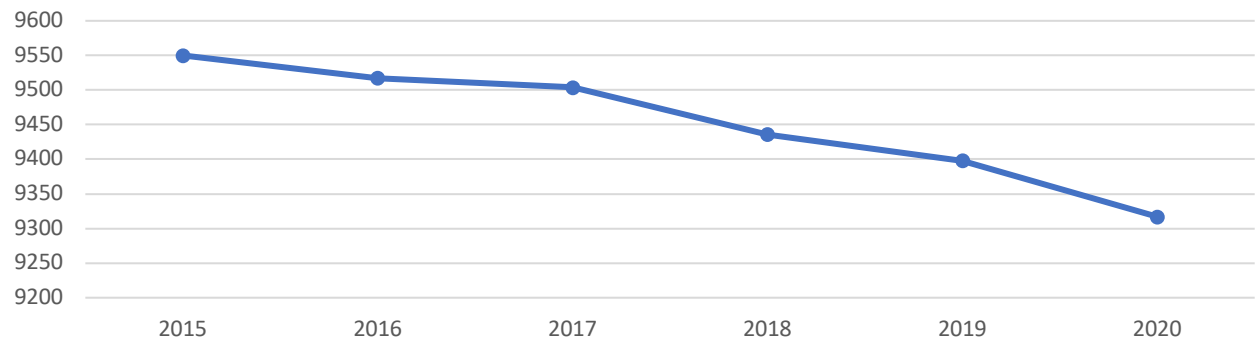
Vývoj počtu obyvatel

Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcí je ve většině obcí klesající. K nárůstu jednotek osob v posledních dvou sledovaných letech došlo pouze v obcích Jestřebí 2 osoby, Libchyně 1 osoba a Slavoňov 5 osob. Konstantní počet obyvatel v posledních dvou sledovaných letech byl v obcích Mezilesí, Provodov-Šonov a Vršovka.

Po doplnění uvádíme v následujících třech grafech vývoj počtu obyvatel v letech 2015–2020 podle počtu obyvatel v jednotlivých obcích.

Vývoj počtu obyvatel přímo v Novém Městě nad Metují ukazuje následující graf.

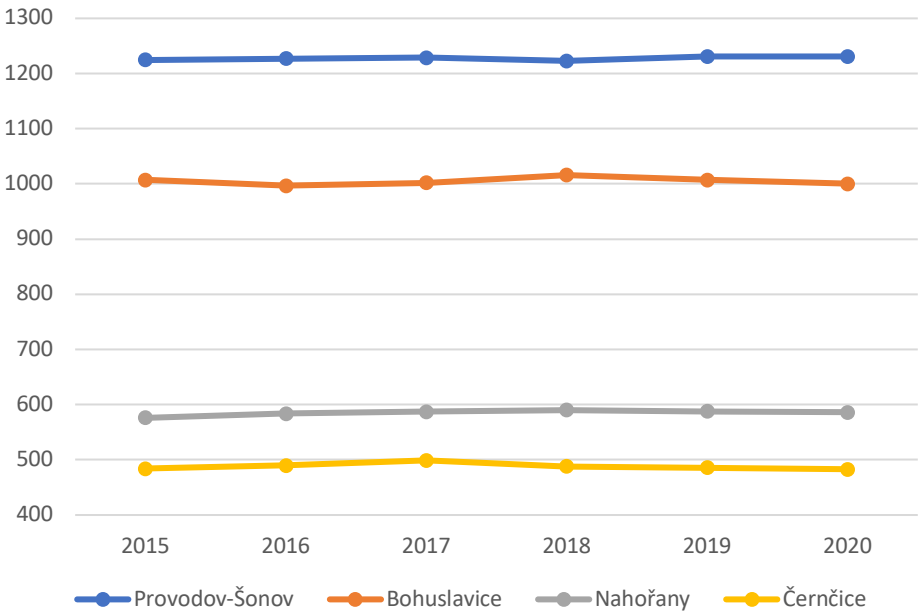
Graf: Vývoj počtu obyvatel v Novém Městě nad Metují v letech 2015–2020

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2015–2020 s počtem obyvatel v rozmezí 400-1400 osob znázorňuje graf níže.

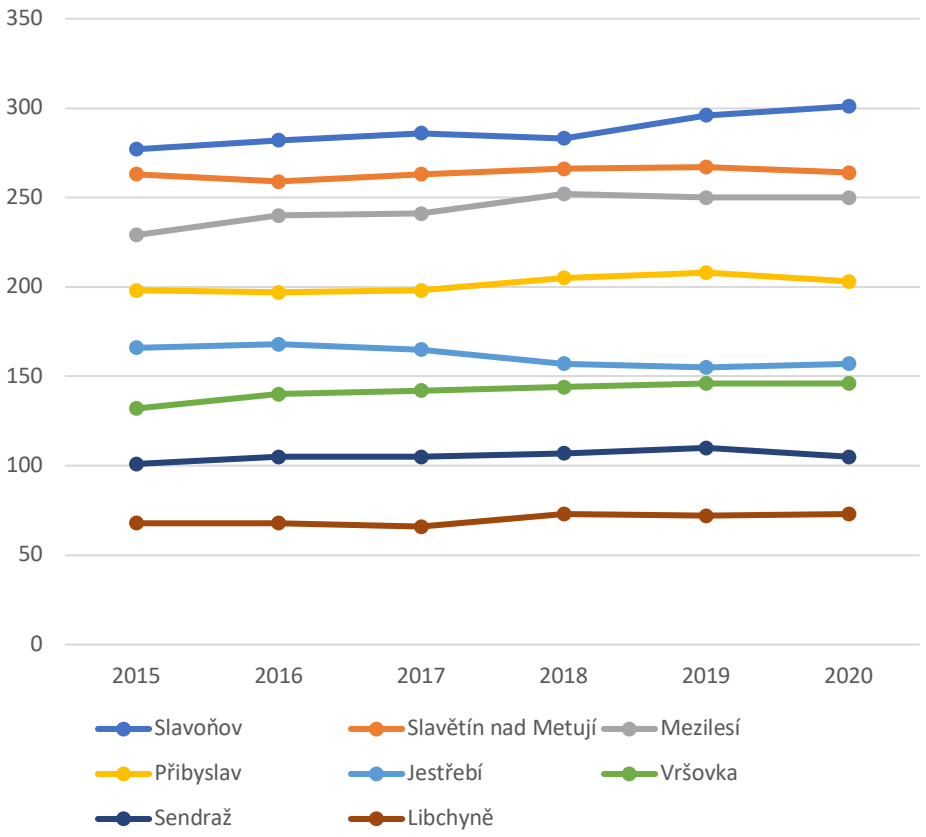
Graf: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město nad Metují mimo NMnM v letech 2015–2020 s počtem obyvatel v rozmezí 400-1400 osob.

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2015–2020 s počtem obyvatel v rozmezí 50–350 osob je uveden v následujícím grafu.

Graf: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích SO ORP Nové Město nad Metují mimo NMnM v letech 2015–2020 s počtem obyvatel v rozmezí 50–350 osob.

Zdroj: ČSÚ, zpracování: Sociotrendy

Tabulka: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích SO ORP v letech 2015–2020

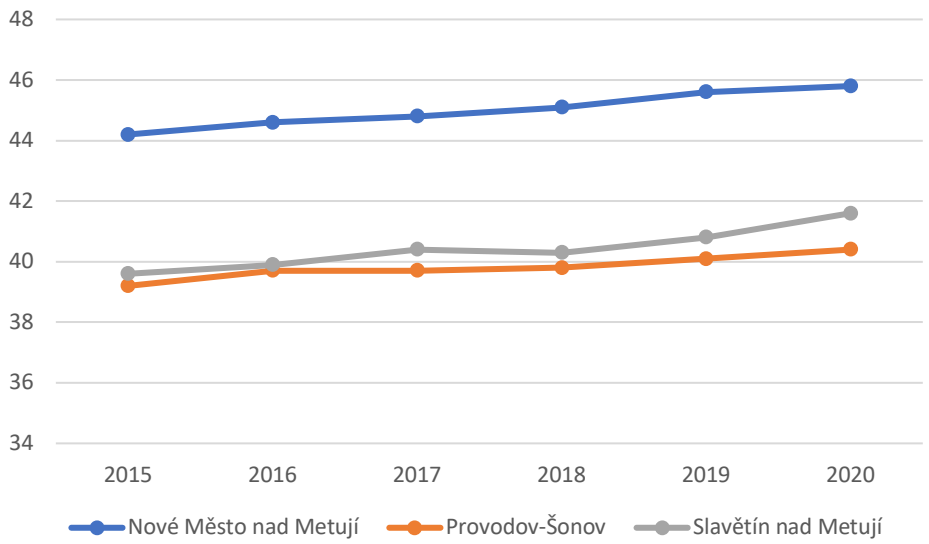
Obce – roky	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bohuslavice	1007	997	1002	1016	1007	1 000
Černčice	484	490	499	488	486	483
Jestřebí	166	168	165	157	155	157
Libchyně	68	68	66	73	72	73
Mezilesí	229	240	241	252	250	250
Nahořany	576	584	587	590	588	586
Nové Město nad Metují	9550	9517	9504	9436	9398	9 317
Provodov-Šonov	1225	1227	1229	1223	1231	1 231
Přibyslav	198	197	198	205	208	203
Sendraž	101	105	105	107	110	105
Slavětín nad Metují	263	259	263	266	267	264
Slavoňov	277	282	286	283	296	301
Vršovka	132	140	142	144	146	146

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Stárnutí obyvatel v obcích SO ORP

Vývoj průměrného věku obyvatel v obcích SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2015–2020 je predikčně uchopitelný pouze u některých obcí. Křivka odpovídající vývoji průměrného věku obyvatel města Nové Město nad Metují má rostoucí lineární tendencí, nedá se předpokládat ve vývoji náhlý pokles[3]. Dá se předpokládat nárůst či variabilita průměrného věku na zhruba desetinném místě. Obdobný trend je sledovatelný u obcí Provodov-Šonov a Slavětín nad Metují viz graf níže.

Graf: Vývoj průměrného věku obyvatel města Nové Město nad Metují, Provodov-Šonov a Slavětín nad Metují

Zdroj: ČSÚ, zpracování: Sociotrendy

Ke strmějšímu nárůstu průměrného věku došlo v letech 2019, 2020 v obcích Sendraž, Černčice, Bohuslavice, Přibyslav, Slavětín nad Metují, Vršovka a Provodov-Šonov, také Mezilesí. V ostatních obcích je nárůst průměrného věku mírnější, případně konstantní. V obcích Jestřebí a Slavoňov došlo v letech 2019, 2020 k poklesu průměrného věku obyvatel, jak je uvedeno v tabulce níže.

[3] Za obvyklých sociálněekonomických podmínek.

Tabulka: Vývoj průměrného věku obyvatel v obcích SO OPRP NMnM v letech 2015–2020.

Obce – roky	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bohuslavice	40,6	41,4	41,9	41,9	41,9	42,3
Černčice	41,9	41,8	41,4	41,7	42,1	42,6
Jestřebí	44,1	44,2	44,7	45,4	45,2	45
Libchyně	40,4	41,4	42,8	42,8	43,5	43,5
Mezilesí	43	42,2	41,4	40,9	40,8	41
Nahořany	39,3	39,4	39,5	39,8	40,1	40,1
Nové Město nad Metují	44,2	44,6	44,8	45,1	45,6	45,8
Provodov-Šonov	39,2	39,7	39,7	39,8	40,1	40,4
Přibyslav	41	41,4	42	40,7	40,8	42
Sendraž	45,2	45,7	46,5	44,7	43,7	44,5
Slavětín nad Metují	39,6	39,9	40,4	40,3	40,8	41,6
Slavoňov	41,5	40,8	40,9	41,5	41,8	41,3
Vršovka	41,8	40,3	39,5	39,6	40	40,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pořadí obcí podle věkově „nejmladší“ obce v roce 2020 je uvedeno v následující tabulce. Odtud vyplývá, že nejnižší průměrný věk byl vysledován v obci Nahořany, dále Provodov Šonov a Vršovka, „nejstarší“ obcí je město Nové Město nad Metují.

Tabulka: Průměrný věk obyvatel v obcích SO OPRP NMnM podle pořadí

Obec	rok 2020	Obec – pokračování	rok 2020
Nahořany	40,1	Bohuslavice	42,3
Provodov-Šonov	40,4	Černčice	42,6
Vršovka	40,6	Libchyně	43,5
Mezilesí	41	Sendraž	44,5
Slavoňov	41,3	Jestřebí	45
Slavětín nad Metují	41,6	Nové Město nad Metují	45,8
Přibyslav	42		

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Vývoj celkového přírůstku obyvatel v obcích SO OPRP [4]

Vývoj celkového přírůstku obyvatel v obcích SO OPRP NMnM v letech 2015–2020 dle tabulky níže, který je indikátorem pro nárůst či pokles obyvatel v dané obci predikčně uchopitelný není u žádné z obcí, jedná se o jejich malá absolutní čísla.

Narůst přirozeného přírůstku lze vysledovat v porovnáním s předcházejícím rokem u obcí Slavoňov, Provodov-Šonov, Sendraž a Jestřebí. Obec Vršovka vykazuje v posledních třech sledovaných letech přirozený přírůstek dvou osob.

Tabulka: Vývoj celkového přírůstek obyvatel v letech 2015–2019 v obcích SO ORP NMnM a ve městě NMnM

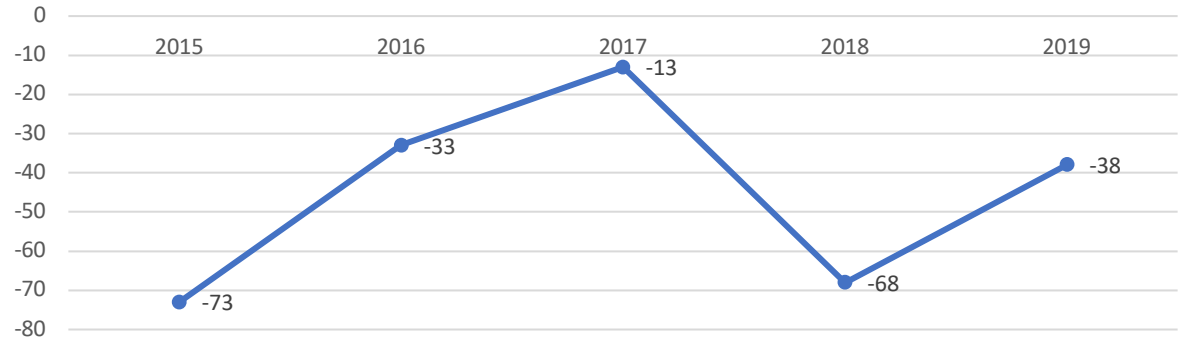
Obce – roky	2015	2016	2017	2018	2019
Bohuslavice	6	-10	5	14	-9
Černčice	2	6	9	-11	-2
Jestřebí	-2	2	-3	-8	-2
Libchyně	-6	-	-2	7	-1
Mezilesí	5	11	1	11	-2
Nahořany	29	8	3	3	-2
Provodov-Šonov	12	2	2	-6	8
Přibyslav	1	-1	1	7	3
Sendraž	1	4	-	2	3
Slavětín nad Metují	3	-4	4	3	1
Slavoňov	1	5	4	-3	13
Vršovka	2	8	2	2	2
NMnM	-73	-33	-13	-68	-38

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Samostatně je uveden vývoj celkového přírůstku obyvatel ve městě Nové Město nad Metují. Ačkoliv se hodnoty celkového přírůstku obyvatel pohybují v záporných číslech, přece jen v posledním sledovaném roce 2019 došlo ke snížení přírůstku obyvatel z 68 osob na 38 osob.

[4] Data za rok 2020 k dispozici nebyla

Graf: Vývoj celkového přírůstek obyvatel v letech 2015–2019 ve městě NMnM

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Vývoj pohybu obyvatel v obcích SO OPRP stěhováním

Vývoj pohybu obyvatel v obcích SO OPRP stěhováním v letech 2015–2020 dle tabulky níže poukazuje na nastěhování občanů do jednotlivých obcí v uvedeném období, případně jejich vystěhování. K nastěhování osob do jednotlivých obcí v posledních dvou letech došlo v obcích Slavoňov, Sendraž a Jestřebí.

Z obcí Nahořany, Provodov-Šonov, Slavětín nad Metují a Vršovka se v roce 2019 nikdo nevystěhoval.

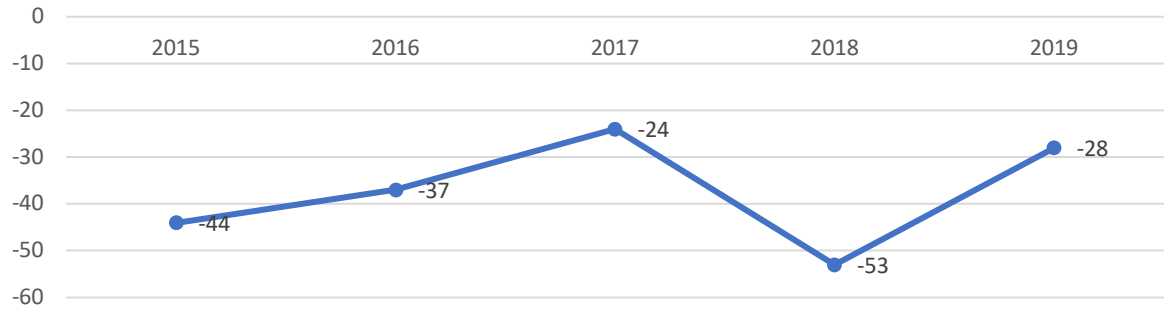
Tabulka: Vývoj pohybu obyvatel stěhováním v letech 2015–2019 v obcích SO ORP NMnM a ve městě NMnM

Obce – roky	2015	2016	2017	2018	2019
Bohuslavice	-2	-13	6	15	-6
Černčice	4	4	10	-16	-1
Jestřebí	-2	1	-1	-4	1
Libchyně	-3	0	-2	6	-1
Mezilesí	4	8	1	8	-6
Nahořany	30	8	-1	0	0
Provodov-Šonov	7	1	-8	-13	0
Přibyslav	-2	-3	-2	3	-1
Sendraž	0	4	-2	3	6
Slavětín nad Metují	-4	-2	-	2	0
Slavoňov	0	-1	3	-5	10
Vršovka	2	4	2	0	0
NMnM	-44	-37	-24	-53	-28

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Tvar křivky prezentující vývoj stěhováním osob z města NMnM je obdobný jako tvar křivky celkového přírůstku obyvatel. Roce 2019 došlo k menšímu úbytku obyvatel ve městě NMnM stěhováním.

Graf: Vývoj pohybu obyvatel stěhováním v letech 2015–2019 ve městě NMnM

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

1.2 Demografický popis obcí úrovně PO1 dotčeného SO ORP včetně Nového Města nad Metují

Prezentované údaje kapitoly mají informační hodnotu pro uživatele, kteří chtějí získat podrobnější demografické informace a situaci v konkrétní obci např. o počtu žen a mužů, počtu či podílu populace v produktivním věku, případně o počtu narozených apod.

V následující kapitole jsou užívaná data z databáze Českého statistického úřadu, přičemž je možno v minimální míře dohledat údaje týkající se PO1.[5]

Bohuslavice

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Bohuslavice má v posledních pěti letech přibližně stabilní počet obyvatel, který je okolo tisíce jedinců. Počet žen je přibližně stejný jako počet mužů, počet se liší pouze v jednotkách osob. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci osciluje kolem hodnoty 16,6 %. Změna v počtu obyvatel je v produktivním věku 15-64 let v posledním sledovaném roce, je zde úbytek o osm osob. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení pod 20 %. Předposlední tři roky je průměrný věk obyvatel konstantní, v posledním sledovaném roce se zvýšil na 42,3 let.

[5] Dle míry přenesené působnosti rozlišujeme 3 kategorie obcí. Obce s „běžnými“ obecními úřady, tzv. obce „I“, také „jedničkové“, obce s pověřenými obecními úřady, obce „dvojkové“, obce „II“ a obce s rozšířenou působností, obce „III“. Pro popis obcí jsou použity jejich internetoví stránky, případně relevantní dokumenty, pokud jiný zdroj není.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	1007	501	506	177	652	178	17,6	64,7	17,7	40,6
2016	997	495	502	167	644	186	16,8	64,6	18,7	41,4
2017	1002	502	500	161	646	195	16,1	64,5	19,5	41,9
2018	1016	509	507	169	651	196	16,6	64,1	19,3	41,9
2019	1007	507	500	167	643	197	16,6	63,9	19,6	41,9
2020	1 000	503	497	166	635	199	16,6	63,5	19,9	42,3

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Vývoj počtu živě narozených má dílčí kulminace v roce 2015 a 2019. Nejmenší počet živě narozených dětí byl v roce 2018, v následujícím roce došlo k mírnému nárůstu počtu živě narozených dětí.

Vývoj počtu zemřelých v letech 2015–2019 se pohybuje v rozmezí 6–13 osob. Nejméně osob za sledované období zemřelo v roce 2016, nejvíce v roce 2019. Celkový přírůstek osob v roce 2019 je záporný.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	16	8	25	27	8	-2	6
2016	9	6	21	34	3	-13	-10
2017	9	10	28	22	-1	6	5
2018	8	9	36	21	-1	15	14
2019	10	13	22	28	-3	-6	-9

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Černčice

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Černčice má v posledních pěti letech přibližně stabilní počet obyvatel, který čítá v posledním roce 2019 vedených 483 jedinců. Počet žen je přibližně stejný jako počet mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci osciluje kolem hodnoty 14,9 % a ke změnám dochází jen v rozmezí prvního desetinného místa. Změna v počtu obyvatel je v produktivním věku 15-64 let v posledním sledovaném roce, je zde úbytek o deset osob, což ale odpovídá přírůstku osob ve věku 65 let a více ve stejném období, v němž jich o 9 přibylo. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení 17 % až 21,6 %. S tím souvisí zvyšování průměrného věku o 5 desetin na stávajících 42,6 let, tedy standardnímu procesu stárnutí populace.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	484	240	244	72	327	85	14,9	67,6	17,6	41,9
2016	490	243	247	73	332	85	14,9	67,8	17,3	41,8
2017	499	249	250	80	334	85	16,0	66,9	17,0	41,4
2018	488	248	240	75	327	86	15,4	67,0	17,6	41,7
2019	486	244	242	72	319	95	14,8	65,6	19,5	42,1
2020	483	246	237	70	309	104	14,5	64,0	21,5	42,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených se pohybuje ve sledovaném období let 2015–2019 v rozmezí od 0 dětí narozených v roce 2015, až do 8 dětí, narozených v roce v roce 2016. Vývoj počtu zemřelých v letech 2015-2019 se pohybuje v rozmezí 2 až 6 osob. Nejvíce obyvatel (16) se vystěhovalo v roce 2018, což byl největší počet vystěhovalých za posledních pět let.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	0	2	15	11	-2	4	2
2016	8	6	26	22	2	4	6
2017	5	6	17	7	-1	10	9
2018	7	2	2	18	5	-16	-11
2019	3	4	11	12	-1	-1	-2

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Jestřebí

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Jestřebí měla do roku 2019 mírně klesající počet obyvatel, v posledním sledovaném roce 2020 došlo k navýšení na 157 jedinců. Počet žen je ve všech letech menší než počet mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci osciluje kolem hodnoty 14 %. Změna v počtu obyvatel je v produktivním věku 15-64 let v posledním sledovaném roce, ve srovnání s rokem 2015 je zde úbytek osmi osob. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 24 %.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	166	89	77	21	114	31	12,7	68,7	18,7	44,1
2016	168	92	76	22	113	33	13,1	67,3	19,6	44,2
2017	165	89	76	22	110	33	13,3	66,7	20,0	44,7
2018	157	87	70	21	100	36	13,4	63,7	22,9	45,4
2019	155	88	67	22	95	38	14,2	61,3	24,5	45,2
2020	157	90	67	22	96	39	14,0	61,1	24,8	45,0

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených je v letech 2015, 2016 a 2018 jedno dítě. Počet zemřelých v letech 2015-2019 je do pěti osob. Celkový přírůstek obyvatel je v roce 2019 záporný, nejvíce obyvatel (6 osob) se vystěhovalo v roce 2015.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	1	1	4	6	-	-2	-2
2016	1	-	4	3	1	1	2
2017	-	2	3	4	-2	-1	-3
2018	1	5	1	5	-4	-4	-8
2019	-	3	4	3	-3	1	-2

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Libchyně

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Libchyně měla v roce 2020 73 obyvatel. Počet žen je přibližně stejný jako počet mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci vykazuje pokles na 12,3 %. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 21 %. Poslední dva roky je průměrný věk obyvatel 43,5 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	68	34	34	14	42	12	20,6	61,8	17,6	40,4
2016	68	34	34	14	42	12	20,6	61,8	17,6	41,4
2017	66	33	33	12	40	14	18,2	60,6	21,2	42,8
2018	73	37	36	12	46	15	16,4	63,0	20,5	42,8
2019	72	37	35	11	45	16	15,3	62,5	22,2	43,5
2020	73	37	36	9	48	16	12,3	65,8	21,9	43,5

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených v posledních šesti letech jsou dvě děti. Počet zemřelých v letech 2015-2019 jsou pouze 4 osoby v roce 2015. Celkový přírůstek obyvatel je záporný, avšak v roce 2018 se do obce nastěhovalo 6 osob.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	1	4	-	3	-3	-3	-6
2016	-	-	-	-	-	-	-
2017	-	-	-	2	-	-2	-2
2018	1	-	6	-	1	6	7
2019	-	-	1	2	-	-1	-1

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Mezilesí

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Mezilesí má v posledních dvou letech 250 obyvatel. Žen je v posledních dvou letech o 16 méně než mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci vykazuje mírný nárůst na 19,2 %. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení v posledních dvou letech 16 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 41 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	229	123	106	30	154	45	13,1	67,2	19,7	43
2016	240	132	108	35	162	43	14,6	67,5	17,9	42,2
2017	241	132	109	39	163	39	16,2	67,6	16,2	41,4
2018	252	136	116	45	166	41	17,9	65,9	16,3	40,9
2019	250	133	117	46	164	40	18,4	65,6	16,0	40,8
2020	250	133	117	48	162	40	19,2	64,8	16,0	41,0

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených v posledních letech mírně narůstá, v roce 2019 se narodilo sedm dětí. Největší počet zemřelých byl evidován v roce 2017, kdy zemřely 4 osoby. Celkový přírůstek obyvatel v roce 2019 je záporný, kdy se vystěhovalo 6 osob.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	3	2	7	3	1	4	5
2016	5	2	11	3	3	8	11
2017	4	4	6	5	-	1	1
2018	4	1	11	3	3	8	11
2019	7	3	4	10	4	-6	-2

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Nahořany

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Nahořany měla v roce 2020 586 obyvatel. Počet žen je v posledních šesti letech menší než počet mužů, v posledním roce se jednalo o 26 osob. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci se pohybuje okolo 21 %. Počet obyvatel v produktivním věku 15-64 let v posledním sledovaném roce mírně poklesl. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 17 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 40,1 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	576	295	281	119	363	94	20,7	63,0	16,3	39,3
2016	584	306	278	121	366	97	20,7	62,7	16,6	39,4
2017	587	305	282	121	372	94	20,6	63,4	16,0	39,5
2018	590	304	286	120	374	96	20,3	63,4	16,3	39,8
2019	588	305	283	120	367	101	20,4	62,4	17,2	40,1
2020	586	306	280	125	364	97	21,3	62,1	16,6	40,1

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených v posledních letech osciluje v rozmezí narození jednoho dítěte v roce 2019 až do narození 9 dětí v roce 2017. Zemřelých v letech 2015-2019 bylo do 8 jedinců, nejvíce v roce 2015. Celkový přírůstek obyvatel v roce 2019 je záporný, je způsoben tzv. přirozeným přírůstkem, tedy více osob zemřelo, než se narodilo.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	7	8	40	10	-1	30	29
2016	6	6	19	11	-	8	8
2017	9	5	13	14	4	-1	3
2018	5	2	14	14	3	-	3
2019	1	3	11	11	-2	-	-2

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Nové Město nad Metují

V Novém Městě nad Metují existuje několik zařízení, která nabízejí různé sociální služby. Sídlo zde mají tři registrovaní poskytovatelé sociálních služeb. NONA 92, o.p.s., Městské středisko sociálních služeb Oáza a Centrum prevence Mandl.[6]

Městské středisko sociálních služeb Oáza provozuje následující zařízení a poskytuje následující služby:

- Domov pro seniory – pobytová služba
- Pečovatelská služba – terénní a ambulantní služba
- Odlehčovací služba – pobytová služba
- Centrum denních služeb Domovinka – ambulantní služba

NONA, o.p. s. poskytuje ambulantní služby denního stacionáře pro mládež a dospělé s mentálním postižením a kombinovanými vadami, rovněž sociální rehabilitaci pro osoby se zdravotním, mentálním postižením.

Centrum prevence Mandl je organizační složkou Nového Města nad Metují. Jedná se o ambulantní a terénní sociální službu sociální rehabilitace. Cílovou skupinou jsou osoby nacházející se v sociálně nepříznivé situaci ve věku 15–65 let. Klienty Centra prevence Mandl jsou osoby. CP Mandl poskytuje pomoc a podporu klientů v schopnosti vnímat potřeby své i potřeby druhých, umět je naplnit, nebo umět hledat cesty k jejich naplnění. Všeobecným cílem služby je posílit v klientovi důvěru v sebe a své schopnosti, žít život podle svých představ a v souladu s potřebami druhých a s ohledem na normy naší společnosti.

[6] Zdroj: Internetové stránky města, https://www.novemestonm.cz/e_download.php?file=data/multipage/editor/editor-50-295-cs_2.pdf&original=ASPRMNMnM_Analyticka_cast_profil_mesta.pdf

Tabulka Přehled poskytovatelů sociálních služeb v Novém Městě nad Metují

Název organizace	Poskytované služby	Kapacita
Městské středisko sociálních služeb OÁZA	Pečovatelská služba Centrum denních služeb Odlehčovací služba Domov pro seniory	120 15/den 5 45
NONA 92	Denní stacionář Sociální rehabilitace	25 4/den
Centrum prevence Mandl	Centrum pro osoby s rizikovým způsobem života	

Zdroj: Internetové stránky města, https://www.novemestonm.cz/e_download.php?file=data/multipage/editor/editor-50-295-cs_2.pdf&original=ASPRMNMnM_Analyticka_cast_profil_mesta.pdf

V Novém Městě nad Metují jsou tři bytové jednotky chráněného bydlení, celková kapacita je 5 osob. Poskytovatelem je Domov Dědina, organizace zřízená Královéhradeckým krajem.

Služby, které jsou rovněž dostupné pro obyvatele města a občany SO ORP Nového Města nad Metují [7], jsou:

- Domov Dědina Opočno (pobytové zařízení pro ženy s mentálním postižením)
- Domov sv. Josefa Červený Kostelec (odlehčovací služba pro osoby se zdravotním postižením (roztroušená skleróza)
- Betanie Náchod (domov pro osoby se zdravotním postižením)
- Odlehčovací služba Hospic Anežky České, Červený Kostelec (odlehčovací služba pro osoby se zdravotním postižením)
- Odlehčovací služba Cesta Náchod
- Poradenství v oblasti závislostí (Adiktologická ambulance Náchod)
- Domovy Na Třešňovce, Česká Skalice (pobytové zařízení pro seniory)
- Domov pro seniory Náchod (pobytové zařízení pro seniory)

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Nové Město nad Metují v roce 2020 mělo 9 317 obyvatel. Žen je převážně více než mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci se pohybuje nad 13 %, v letech 2019 a 2020 se jednalo o 13,6 %. Podíl populace starší 65 let narůstá na stávajících 26,1 % a pohybuje se v podílovém zastoupení mezi 22,6 % až 26,1 %. Podíl obyvatel v produktivním věku 15-64 let mírně klesá. Průměrný věk obyvatel se průběžně zvyšuje až na současných 45,8 let. Ve srovnání s obcemi SO ORP jsou celkově obyvatelé města starší než obyvatelé okolních obcí.

[7] Internetové stránky města, komentář pracovníků města. Strategický plán města Nové Město nad Metují do roku 2020. Dostupné také z: https://www.novemestonm.cz/e_download.php?file=data/multipage/editor/editor-50-295-cs_2.pdf&original=ASPRMNMnM_Analyticka_cast_profil_mesta.pdf

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	9550	4610	4940	1320	6069	2161	13,8	63,5	22,6	44,2
2016	9517	4595	4922	1316	5948	2253	13,8	62,5	23,7	44,6
2017	9504	4572	4932	1335	5848	2321	14,0	61,5	24,4	44,8
2018	9436	4561	4875	1312	5773	2351	13,9	61,2	24,9	45,1
2019	9398	4550	4848	1281	5692	2425	13,6	60,6	25,8	45,6
2020	9 317	4 520	4 797	1 269	5 614	2 434	13,6	60,3	26,1	45,8

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených se v letech 2015-2019 pohybuje v rozmezí 74 až 96 jedinců, v roce 2019 poklesl na počet 74 dětí. Počet zemřelých se pohyboval ve sledovaném období v rozmezí 82 až 111 osob. Celkový přírůstek obyvatel je v každém roce sledovaného období záporný, který je způsobený stěhováním. Nejvíce osob se vystěhovalo v roce 2018, jednalo se o 53 osob, jak je uvedeno v tabulce níže.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	74	103	158	202	-29	-44	-73
2016	88	84	175	212	4	-37	-33
2017	93	82	170	194	11	-24	-13
2018	96	111	128	181	-15	-53	-68
2019	74	84	160	188	-10	-28	-38

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Provodov-Šonov

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Provodov-Šonov má v posledních dvou letech 1 231obyvatel. Žen je méně než mužů, v roce 2020 je mužů o 43 více než žen. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci se pohybuje okolo 18 %. Podíl obyvatel je v produktivním věku 15-64 let v posledním sledovaném roce mírně narostl na 64,4 %. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 17 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 40,4 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	1225	631	594	221	827	177	18,0	67,5	14,4	39,2
2016	1227	632	595	219	822	186	17,8	67,0	15,2	39,7
2017	1229	630	599	225	807	197	18,3	65,7	16,0	39,7
2018	1223	629	594	228	790	205	18,6	64,6	16,8	39,8
2019	1231	634	597	232	787	212	18,8	63,9	17,2	40,1
2020	1 231	637	594	224	793	214	18,2	64,4	17,4	40,4

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených se pohybuje v rozmezí 11-21 dětí, v roce 2019 se narodilo 14 děti. Počet zemřelých v letech 2015-2019 se pohybuje okolo 10 jedinců, v roce 2019 zemřelo 6 osob. Celkový přírůstek obyvatel v roce 2019 je kladný.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	11	6	32	25	5	7	12
2016	11	10	20	19	1	1	2
2017	21	11	17	25	10	-8	2
2018	17	10	20	33	7	-13	-6
2019	14	6	24	24	8	-	8

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Přibyslav

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Přibyslav v roce 2020 má 203 obyvatel. Počet žen je v posledních letech přibližně stejný jako počet mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci vykazuje relativní stabilitu okolo 16 %. Změna v počtu obyvatel je v produktivním věku 15-64 let v posledním sledovaném roce mírně narostla na podílové zastoupení 67 %. Podílové zastoupení má rostoucí tendenci a to od 13,1 % v roce 2015 do 16,7 % v roce 2020. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 42 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	198	96	102	25	147	26	12,6	74,2	13,1	41
2016	197	96	101	26	143	28	13,2	72,6	14,2	41,4
2017	198	98	100	27	140	31	13,6	70,7	15,7	42
2018	205	100	105	34	142	29	16,6	69,3	14,1	40,7
2019	208	101	107	37	137	34	17,8	65,9	16,3	40,8
2020	203	101	102	33	136	34	16,3	67,0	16,7	42,0

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených v posledních letech se pohybuje do šesti děti. Počet zemřelých v letech 2015-2019 jsou pouze jednotky osob. Celkový přírůstek obyvatel je kladný, je způsobený přirozeným přírůstkem osob.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	4	1	2	4	3	-2	1
2016	3	1	2	5	2	-3	-1
2017	4	1	3	5	3	-2	1
2018	6	2	6	3	4	3	7
2019	5	1	5	6	4	-1	3

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Sendraž

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Sendraž měla v roce 2020 105 obyvatel. Počet žen je přibližně stejný jako počet mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci kolísá v rozmezí 14,9 % v roce 2015 do 19,1 % v roce 2019, v roce 2020 se jednalo o 18,1 %. Podíl obyvatel v produktivním věku je 15-64 let v posledním sledovaném roce 57,1 %. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 24 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 44,5 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	101	55	46	15	68	18	14,9	67,3	17,8	45,2
2016	105	58	47	17	67	21	16,2	63,8	20,0	45,7
2017	105	57	48	16	64	25	15,2	61,0	23,8	46,5
2018	107	56	51	20	61	26	18,7	57,0	24,3	44,7
2019	110	56	54	21	63	26	19,1	57,3	23,6	43,7
2020	105	53	52	19	60	26	18,1	57,1	24,8	44,5

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených je malý, po dvou dětech v roce 2017 a 2018. V letech 2018 a 2019 zemřelo po třech osobách. Celkový přírůstek obyvatel je kladný a je způsobený stěhováním, kdy se v roce 2019 nastěhovalo 6 osob.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	1	-	1	1	1	-	1
2016	-	-	5	1	-	4	4
2017	2	-	1	3	2	-2	-
2018	2	3	4	1	-1	3	2
2019	-	3	7	1	-3	6	3

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Slavětín nad Metují

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Slavětín nad Metují má ve sledovaném roce 264 obyvatel. Počet žen je přibližně stejný jako počet mužů. Podíl obyvatel v produktivním věku 15-64 je okolo 58 %. Populace seniorů má v roce 2020 podílové zastoupení 22,3 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 41,6 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	263	129	134	57	154	52	21,7	58,6	19,8	39,6
2016	259	126	133	53	154	52	20,5	59,5	20,1	39,9
2017	263	130	133	56	154	53	21,3	58,6	20,2	40,4
2018	266	133	133	57	155	54	21,4	58,3	20,3	40,3
2019	267	135	132	58	151	58	21,7	56,6	21,7	40,8
2020	264	132	132	52	153	59	19,7	58,0	22,3	41,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených v roce 2015 bylo 7 dětí, nejméně dětí se narodilo v roce 2019 a to tři děti. V roce 2019 zemřely 2 osoby. Přistěhoval a vystěhoval se v roce 2019 stejný počet osmi osob. Celkový přírůstek obyvatel je kladný a je způsobený přirozeným přírůstkem.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	7	-	4	8	7	-4	3
2016	-	2	4	6	-2	-2	-4
2017	4	-	3	3	4	-	4
2018	4	3	2	-	1	2	3
2019	3	2	8	8	1	-	1

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Slavoňov

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Slavoňov má v posledních třech letech okolo 300 obyvatel. Žen je mírně více než mužů. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 17 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 41,3 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	277	132	145	46	185	46	16,6	66,8	16,6	41,5
2016	282	136	146	50	188	44	17,7	66,7	15,6	40,8
2017	286	135	151	54	184	48	18,9	64,3	16,8	40,9
2018	283	138	145	49	185	49	17,3	65,4	17,3	41,5
2019	296	145	151	49	193	54	16,6	65,2	18,2	41,8
2020	301	143	158	54	194	53	17,9	64,5	17,6	41,3

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

V roce 2016 se živě narodilo nejvíce, a to 9 dětí. V roce 2019 se živě narodily 3 děti. Počty zemřelých v letech 2015-2019 se pohybují v rozmezí nulového úmrtí v roce 2019, až po 3 zemřelé osoby v roce 2015 a 2016. Celkový přírůstek obyvatel je kladný, který je způsobený jak přirozeným přírůstkem, tak stěhováním, což v součtu pro rok 2019 bylo 13 osob.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	4	3	5	5	1	-	1
2016	9	3	6	7	6	-1	5
2017	2	1	13	10	1	3	4
2018	4	2	6	11	2	-5	-3
2019	3	-	19	9	3	10	13

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Vršovka

Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel

Obec Vršovka má v posledních dvou letech 146 obyvatel. Počet žen je přibližně stejný jako počet mužů. Procento občanů mladších 15 let v celkové populaci vykazuje mírný nárůst na 20 %. Podíl obyvatel je v produktivním věku 15-64 let okolo 62 %, v posledním sledovaném roce 62,3 %. Populace seniorů se pohybuje v podílovém zastoupení okolo 17 %. V posledním sledovaném roce je průměrný věk obyvatel 40,6 let.

Tabulka: Počet, pohlaví a věkové složení obyvatel k 31.12

	Počet obyvatel celkem	muži	ženy	0-14 let	15-64 let	65 a více let	0-14 let v %	15-64 let v %	65 a více let v %	Průměrný věk
2015	132	65	67	20	87	25	15,2	65,9	18,9	41,8
2016	140	68	72	25	89	26	17,9	63,6	18,6	40,3
2017	142	67	75	27	91	24	19,0	64,1	16,9	39,5
2018	144	68	76	29	90	25	20,1	62,5	17,4	39,6
2019	146	70	76	31	90	25	21,2	61,6	17,1	40
2020	146	69	77	30	91	25	20,5	62,3	17,1	40,6

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

Pohyb obyvatelstva

Počet živě narozených v posledních letech jsou dvě děti. Počet zemřelých v letech 2015-2019 jsou dvě osoby.

Tabulka: Pohyb obyvatelstva – porodnost, úmrtnost, migrace

	Živě narození	Zemřelí	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Přírůstek přirozený	Přírůstek stěhováním	Přírůstek celkový
2015	1	1	5	3	-	2	2
2016	5	1	5	1	4	4	8
2017	2	2	4	2	-	2	2
2018	2	-	1	1	2	-	2
2019	2	-	-	-	2	-	2

Zdroj: ČSÚ, zpracování Sociotrendy

1.3 Demografický popis cílových skupin sociálních služeb

Sledovanými cílovými skupinami města Nové Město nad Metují, které mají potenciál využívat sociální služby, jsou senioři, osoby se zdravotním postižením, osoby s mentálním postižením, osoby s duševním onemocněním a osoby sociálně vyloučené. Pro některé cílové skupiny jsou demografické údaje k dispozici z veřejných zdrojů ČSÚ, např. pro cílovou skupinu seniorů. Pro ostatní cílové skupiny jsou použity dostupné kvalifikované odhady, případně relevantní výzkumná šetření odpovídající problematice cílových skupin.

Senioři ve věku nad 65 let

Senioři jsou výrazně heterogenní skupinou. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, termín senior nevykládá. V registru poskytovatelů sociálních služeb je seniorský věk uváděn ve spojení s věkem 65 let a výše (mladší senioři 65–80, nad 80 let starší senioři). Průběh bio-psycho-sociálních změn spojených se stárnutím je zcela individuální. Zdravotní stav, kdy se senior sám již nemůže o sebe postarat, je jedním z důvodů pro vyhledání pomoci ze strany sociálních služeb.

Skutečnost, že populace obyvatel SO ORP Nové Město nad Metují stárne, dokumentují údaje uvedené výše, např. v tabulce „*Vývoj počtu obyvatel* v *SO ORP Nové Město nad Metují v letech 2010–2020*“, v níž lze porovnat zvýšení procentních údajů ve věkové skupině 65+ např. v r. 2020 s hodnotou 23,7 % oproti údajům z r. 2011 s hodnotou 18,0 %. Jedná se o nárůst 5,7 %.

Poslední sledovaný údaj ČSÚ k datu 1.1.2020 uvádí pro SO ORP Nové Město nad Metují počet 3 340 seniorů. Věková struktura seniorů pro období nad 65 let poukazuje na problematiku stárnutí populace, se kterou budou muset sociální služby v budoucnu počítat jako u svých potenciálních klientů pečovatelských služeb, tak i pro případ dostupného bydlení pro seniory.

Osoby se zdravotním postižením

Osoby se zdravotním postižením[8] (ZP) jsou chápány jako osoby, jejíž tělesné, smyslové, duševní schopnosti či duševní zdraví jsou odlišné od obvyklého stavu pro daný věk a tento stav trvá déle než jeden rok. Odlišnost od typického stavu pro odpovídající věk musí být takového druhu či rozsahu, že obvykle působí omezení nebo faktické znemožnění společenského života dotčené osoby. Zdravotní postižení se týká též seniorů, rodin s dětmi, ale také osob, jejichž chování by mohlo vést ke konfliktu se společností. Avšak u těchto cílových skupin zdravotní postižení není pojímáno jako primární.

Počet lidí s tělesným postižením je velmi těžké odhadnout a počty vozíčkářů nejsou vůbec evidovány. Dle kvalifikovaných odhadů se jedná přibližně o cca 10 % -19 % obyvatel ČR, kteří jsou chápáni jako osoby se zdravotním postižením. Uvedený kvalifikovaný odhad je získán z výzkumu, který v r. 2008 proběhl mezi 548 praktickými lékaři, kteří poskytli údaje o 10 645

8 Z definice přijaté v rámci výzkumu Českého statistického úřadu (ČSÚ) ve spolupráci s Ústavem zdravotnických informací ČR (ÚZIS) z roku 2007.

zdravotně postižených osob.[9] Uvedené šetření se nezabývalo problematikou spojenou se sociálními službami, avšak slouží k argumentaci pro odhad podílu osob se zdravotním postižením v obyvatelstvu. Zdravotníci i pracovníci sociálních služeb převážně uvedené odhady akceptují, nejvýše by mohly být, s ohledem na stávající covidovou situaci, dokonce zvýšeny.

Zdravotní postižení se dotýká v zásadě vyššího počtu obyvatel, přičemž většina lidí se zdravotním postižením žije v běžných rodinách. Pro SO ORP Nové Město nad Metují můžeme odhadovat přibližně 15 % osob jako střední údaj rozmezí 10 % - 19 % obyvatel ČR, jednalo by se o přibližně 2117 osob se zdravotním postižením v rámci OPR Nové Město nad Metují.

Osoby s duševním onemocněním

Duševním onemocněním je stav psychiky člověka, který je omezen na funkčnosti duševních pochodů. Jedná se např. o schizofrenii, schizofrenické poruchy, poruchy s bludy, afektivní poruchy (bipolární afektivní porucha, periodická depresivní porucha), behaviorální syndromy a další krize osobnosti a podobné.

Systém péče o osoby s duševním onemocněním se v současnosti mění s ohledem na reformu psychiatrické péče. Důsledkem reformy je vznik nových služeb, transformace starých služeb v jiné, které jsou poskytované v přirozeném prostředí i změna systému financování. Obecným cílem reformy je zlepšit kvalitu života osob s duševním onemocněním. Hlavními nástroji, jak naplnit tento cíl, je zejména změna přístupů a myšlení pracovníků poskytujících péči i okolí. Procento výskytu nemocí v populaci je odhadováno na 0,6 až 1 % [10, 11.]

V SO ORP Nové Město nad Metují můžeme proto odhadovat jedno procento, což je 141 jedinců. Nicméně pokud bychom akceptovali navýšení podílu na 20 %, jednalo by se o přibližně 2 820 jedinců.[12]

Osoby s mentálním postižením

Mentální postižení se může vyskytovat v široké škále od lehkého postižení, až po hluboké mentální postižení, čemuž také odpovídají různé typy sociálních služeb. Mentální postižení a

9 Novák, Jaroslav, Kalnická, Vladimíra. Šetření zdravotně postižených osob zaplnilo další bílé místo na mapě české statistiky. Český statistický úřad, Praha 2008.

Z jiných zdrojů: http://www.vozickar.com/statistici-pres-milion-lidi-v-ceske-republice-ma-zdravotni-postizeni/- „Počet lidí, kteří mají vrozené nebo získané zdravotní postižení, překročil hranici jednoho milionu, celkem činí 1 077 673 lidí a tvoří 10,2 % z celkové české populace."

10 https://socialnipece.brno.cz/odborna-verejnost/planovani-socialnich-sluzeb/pracovni-skupina-osoby-s-dusevnim-onemocnenim/

11 Zvýšený počet lidí, kteří v době pandemie trpí duševním onemocněním, neklesá, odborníci pozorují spíš opačný trend. Dle Národního ústavu duševního zdraví (NUDZ) v roce 2017 bylo asi 20 procent osob s duševním onemocněním v ČR. Poslední výzkum z listopadu ukázal, že duševních nemocí neubývá, odborníci naopak upozorňují na další možné zhoršení.

Zdroj:https://www.lidovky.cz/orientace/veda/zvyseny-pocet-dusevnich-onemocneni-trva-lidem-pomuze-i-novy-web.A210216_090654_ln_veda_ape; https://www.nudz.cz/files/pdf/tz-opatruj-se.pdf

12 Sociodemografická analýza Moravskoslezského kraje z r. 2012 uvádí, že *„přibližně 3–5 % osob trpí duševní nemocí, skutečnost však bývá vyšší".*

duševní onemocnění jsou dvě odlišné záležitosti. U všech osob s tímto postižením je častý výskyt přidružených vad a nutnost celoživotní podpory jiné osoby. Velký důraz je kladen na komplexní podporu rodiny jako celku, na celistvý přístup k rodině, v níž se nachází postižený jedinec. Počet osob s mentálním postižením by bylo možno odhadnout obdobně jako počet osob s duševním onemocněním, a to přibližně jedním procentem. Jednalo by se přibližně o 141 jedinců.[13]

Osoby sociálně vyloučené

Cílová skupina „Osoby sociálně vyloučené“ je obtížně popsatelná pro svoji rozmanitost potřeb a životních situací osob, které se obracejí na systém sociálních služeb o pomoc.

Do této cílové skupiny mohou být zařazeny osoby bez domova či přístřeší, také osoby ubytované v azylových domech, lidé s jakoukoli látkovou či nelátkovou závislostí či podobnými obtížemi, které negativně ovlivňují jejich sociální fungování, lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách a lidé, kteří vedou rizikový způsob života, osoby s nedostatečnými kompetencemi či zdroji pro vhodné sociální fungování, osoby s obtížemi v oblasti pracovního uplatnění, mladí dospělí opouštějící některé ze školských zařízení pro výkon ústavní výchovy, lidé s obtížemi v oblasti dluhové problematiky a ohrožení důsledky zadlužení či předlužení, lidé s nedostatečnou finanční gramotností a řada dalších, jejichž životní situaci lze charakterizovat multiproblémovostí.

Lidé, kteří prožívají tyto situace, postupně ztrácejí kontakt s majoritou a s běžnou společností, jejich pravidly fungování a hodnotami, případně rezignují na žádoucí strategie řešení své situace v přesvědčení, že jejich situace řešení nemá. V zájmu vlastního přežití si osvojují jiné strategie sociálního fungování a přijímají společenské stigma sociálně vyloučených, což jejich negativní sociální postavení ještě prohlubuje. Určitá skrytost a neviditelnost těchto lidí i jejich obtíží může být dalším z důležitých popisujících znaků.

Je jen velmi obtížné odhadnout, jak je tato cílová skupina početně zastoupena, zvláště pokud vezmeme v úvahu jednotlivá rozmanitá subtémata, která do této cílové skupiny přísluší.

Z výše vyjmenovaných podskupin specifikujeme níže dvě podskupiny, a to osoby bez domova a osoby závislé na návykových látkách.

---

13 Z Dokumentu „Výběrové šetření osob se zdravotním postižením v roce 2018“ byl zjištěn přepočtem podíl osob s mentálním postižením, a to 4 %. Avšak skupina osob s mentálním postižením byla spojena s osobami s duševním onemocněním a dalšími psychickými problémy. Proto odhad není možno upřesnit. Z jiných dokumentů (https://socialnipece.brno.cz/odborna-verejnost/planovani-socialnich-sluzeb/pracovni-skupina-osoby-s-dusevnim-onemocnenim/) byl zjištěn podíl u osob s duševním onemocněním 0,03 %.

Podíl osob s mentálním onemocněním uveden nebyl. Počet osob s mentálním postižením by se pohyboval v ORP od 5 jedinců do 564 osob.

https://www.c-m-t.cz/wp-content/uploads/2020/12/V%C3%9DB%C4%9AROV%C3%89-%C5%A0ET%C5%98EN%C3%8D-OSOB-SE-ZDRAVOTN%C3%8DM-POSTI%C5%BDEN%C3%8DM.pdf

Osoby bez domova

Bezdomovectví lze vymezit prostřednictvím tří oblastí[14], fyzické oblasti, sociální a právní oblasti, které tvoří domov. Každý jedinec potřebuje prostor způsobilý k naplňování potřeb své osoby a rodiny, mít možnost zajištěného soukromí a udržovat společenské vztahy prostřednictvím sociálního prostoru a mít právní jistotu užívání bydlení.

Jedná se o osoby žijící bez stálého bydlení, a to nejen o osoby bez „střechy nad hlavou“, ale i o jedince, kteří se různým způsobem otevřeně hlásí ke statusu člověka na ulici (zjevné bezdomovství). Dále zde lze zařadit osoby, které nemají možnost trvalého bydlení, protože nejsou schopni, například díky nepravidelnému příjmu, využít nabídky komerčního bydlení, případně bydlí u přátel nebo příbuzných. Mezi osoby bez přístřeší lze zařadit i osoby, žijící v institucionálních zařízeních, osoby, které nemají vlastní bydlení a žijí v bytě jiné domácnosti nebo osoby, kterým hrozí ztráta bydlení z důvodu nedostatečných příjmů.

Osoby bez přístřeší nemají dostatečné schopnosti a znalosti pro jednání s institucemi, jejichž důsledkem je omezená možnost finančního zajištění, získat zaměstnání z důvodů nízké kvalifikace nebo ztráty pracovních návyků. Osoby bez přístřeší mají často neuspokojivý zdravotní stav a omezený přístup k základním životním potřebám (strava, ošacení, osobní hygiena). U těchto lidí se často vyskytuje závislost na alkoholu a návykových látkách.

V SO ORP Nové Město nad Metují bylo výzkumně zjištěno přibližně okolo 10 osob bez domova, kteří žijí v ubytovně.[15]

14 http://socialnibydleni.mpsv.cz

15 Podíl osob bez domova lze odhadnout na základě výzkumu v ČR z roku 2019 cca třemi procenty, což by odpovídalo odhadovanému počtu do 423 osob v rámci ORP.

https://www.vupsv.cz/2019/10/16/vysledky-scitani-osob-bez-domova-v-ceske-republice-2019/

- Ze získaných dat vyplývá, že se v České republice nachází přibližně 23 800 osob, které přespávají venku, v noclehárnách, v azylových domech, domech na půl cesty nebo v zařízeních určených pro ubytování osob bez domova (tzv. obecní ubytovny). Z toho je 2 600 osob mladších 18 let – jedná se o děti a mladistvé, kteří přebývají zpravidla s matkami v azylových domech či v obecních ubytovnách, případně v domech na půl cesty.
- Přibližně polovina těchto osob, konkrétně 11 600, žije „venku“, případně využívá přechodné nízkoprahové noclehárny pro osoby bez přístřeší. Kategorie venku zahrnuje osoby žijící na ulici nebo ve veřejném prostoru bez příbytku (např. ve stanech, autech, vagónech, podmostích, squatech, cizích zahradních chatkách, garážích, sklepech).
- Zbývající polovina využívá dlouhodobých sociálních ubytovacích služeb a pobývá v azylových domech, obecních ubytovnách pro osoby bez přístřeší, v domech na půl cesty, nebo se aktuálně v době sčítání nacházela v nemocničních zařízeních (nejčastěji v psychiatrických léčebnách) a ve vězeňských zařízeních.
- Mezi sčítanými osobami bez domova výrazně převažují muži. Bez střechy přespávajících venku a v noclehárnách je asi 80 %, mužů, zbytek tvoří ženy. V azylových domech žije 30 % žen, 38 % mužů a 32 % dětí.
- Královehradecký kraj nepatří mezi kraje, u nichž by se jednalo o nejvyšší podíly osob bez domova (bez střechy a vybraných kategorií bez bytu) na tisíc obyvatel daného kraje.

Osoby závislé na návykových látkách

Závislost je stav, kdy někdo nebo něco je podmíněno nějakou okolností nebo situací, kterou potřebuje (případně je přesvědčen, že ji potřebuje) ke své existenci. Z typů závislosti je upřesněna závislost na psychoaktivních látkách[16]. Droga je psychoaktivní látka, která při jejím užívání nese potenciál závislosti. Jako znaky závislosti lze uvést zejména puzení (nutkavá potřeba) nejen k neustálému užívání drogy, ale i užívání stále většího množství. Jedná se o zvyšování tolerance, osoba „snese“ čím dál větší množství drogy a účinek je ve vztahu k množství čím dál menší, proto se zvyšuje potřeba užívání. Ani informace o škodlivém, účinku drogy nepůsobí na ukončení jejího užívání.

Z vyjádření pracovníků sociálních služeb Laxus 17 lze specifikovat, že v SO ORP Nové Město nad Metují je přibližně 6 injekčních uživatelů návykových látek. Jedná se o pár malých skupinek ve věkovém průměru 38 let. Pokud bychom brali v úvahu podíl 0,1 % z počtu obyvatel, šlo by o nejvýše 14 osob. Odhad počtu osob je závislý na té službě, se kterou jsou uvedené osoby v kontaktu. Zejména se jedná o výměnu stříkaček a materiálu k užívání a ke snižování rizik. Uživatelé legálních i nelegálních návykových látek jsou charakterističtí tím, že obecně nejsou v kontaktu s žádnou institucí. Mohou mít obavy i směrem k nízkoprahovému anonymnímu zařízení, aby jejich identita nebyla prozrazena.

16 Mohlo by se jednat rovněž o patologické hráčství, gambling, jako o jeden z druhů závislostí na jednání, které nebylo však předmětem konkretizace.

17 Laxus Hradec Králové-Centrum terénních programů

2. Kvalitativní průzkum potřeb obyvatel města a obcí úrovně PO1 a zmapování dostupnosti sociálních služeb pro cílové skupiny obyvatel SO ORP Nového Města nad Metují

V průběhu května byly provedeny individuální telefonické rozhovory v rámci kvalitativního šetření provedeného u veřejnosti a obcí SO ORP Nové Město nad Metují včetně zpracování a následné interpretace. Výzkumné šetření zahrnovalo průzkumu potřeb obyvatel v oblasti sociálních služeb a šetření bylo podpořeno rozhovory s poskytovateli služeb, kteří působí v SO ORP Nové Město nad Metují a dalších městech Královehradeckého kraje. Zahrnuty byly sociální skupiny podle významnosti, zejména senioři, dále osoby se zdravotním postižením, osoby s mentálním postižením, osoby s duševním onemocněním, osoby sociálně vyloučené.

Celkem bylo realizováno 46 kvalitativních rozhovorů. Z uvedeného počtu bylo uskutečněno 34 rozhovorů se zástupci veřejnosti, kterými byli 4 zástupci osadních výborů, 3 zástupci ÚP pracoviště NMnM, 8 zástupců odboru města NMnM, jeden zástupce škol z malých obcí, jeden zástupce Městské knihovny NMnM, jeden zástupce klubu seniorů Dobrá pohoda NMnM, 9 zástupců veřejnosti z obcí a 4 z městských části NMnM, 2 zastupitelé NMnM, jeden zástupce zdravotních sester. Dále bylo realizováno 12 rozhovorů s představiteli služeb poskytovaných nejen v Novém Městě nad Metují, ale i dalších městech dotčeného kraje, tak jak byl městem poskytnut seznam kontaktů na rozhovory s požadovanými osobami.[18]

Komunikační partneři z oblasti poskytování sociálních služeb se vyjadřovali k působnosti služby na Novoměstsku, dostupnosti služby a zájmu občanů**,** problémům, pomoci a podpoře pro jejich cílovou skupinu, také jaké služby či co všechno na území Novoměstska chybí. Komunikační partneři, kteří neposkytovali sociální služby se vyjadřovali k celkové sociální situaci na Novoměstsku, k řešení sociálně problémových situací občanů a způsobu jejich řešení, také k možnostem zlepšení sociální situace s ohledem na zkušenosti se sociálními službami v lokalitách, kde žijí.

Všechny rozhovory byly přepsány do písemné podoby a následně analyticky zpracovány s ohledem na požadované téma výzkumu, a to dostupnost služeb nejen ve formě místní dostupnosti, ale i dostupnost dopravní, finanční, kapacita a časová dostupnost zařízení[19], dostupnost psychologické pomoci, psychologické a jiné bariéry při využívání služeb, informovanost o službách, vybavenost a lidské zdroje a technické bariéry, a to podle výpovědí komunikačních partnerů. Zřejmé je, že dílčí oblasti témat se mohou překrývat. Avšak jakýkoliv výrok komunikačního partnera má hodnotu argumentace.[20]

[18] Cílem interview nebylo přesně kontrolovat či suplovat nabídku sociálních služeb v NMnM, ale aby KP zcela přirozeným, i dokonce neodborným způsobem, ačkoliv může být odborníkem v oblasti sociálních služeb, sdělil, jak vnímá situaci v oblasti poskytování služeb, které např. i „jeho“ zařízení občanům nabízí.

[19] Jedná se o termíny používané ve významu běžného hovoru, nikoliv ve významu podle registrace sociálních služeb. Např. kapacity jako schopnost něčeho něco obsáhnout, pojmout, vstřebat, akumulovat. Časová dostupnost ve významu je/není, je rychlá/zdlouhavá… Ne ve významu: služba funguje v pondělí 10–15 hodin apod.

[20] Poznamenáváme, že cílem kvalitativního výzkumu je vyhledávání tematických oblastí, které jsou významné pro komunikační partnery, nikoliv jejich identifikace, ačkoliv z kontextu výpovědi lze někdy identitu daného komunikačního

Výpovědi komunikačních partnerů nelze hodnotit ani s ohledem na věcnou správnost, ani legitimitu používaných termínů v sociální práci či podle legislativy nebo teoretických koncepcí. Následná analytická studie výroky nehodnotí ani neopravuje.

Popis sociální situace v obcích je uveden v samostatné kapitole na základě vyjádření starostů obcí nebo zástupců. Jsou doplněny i názory komunikačních partnerů, kteří veřejnost z uvedených obcí zastupovali. Výroky komunikačních partnerů jsou psány kurzívou a jsou odděleny uvozovkami.[21]

2.1 Dostupnost služeb pro obyvatele SO ORP Nové Město nad Metují [22]

Místní dostupnost služeb

Celková sociální situace v Novém Městě nad Metují i obcích je vnímaná jako dobrá. *„Co se týče sociální situace ve městě, mám dobrý pocit z NMnM…. není tady nic, co by byl problém. Snad jen odliv mladších ročníků, mluví se o tom, že zůstává starší populace, chybí podpora, jak přitáhnout mladší ročníky.“*

„Spokojenost se službami je dobrá…Myslím si, že pro lidi, co jsou imobilní, je to dobré. Pracovnice z pečovatelského domu se starají dobře.“

„Co se týká sociálních služeb vše je dostačující, vždy se vše osobním kontaktem vyřeší, nebyly zde problémy.“…To je o tom, že pečovatelská finguje dobře, hodně lidí je v terénu, v práci, seniora mají přes den umístěného v centru denních služeb.“

V Novém Městě nad Metují a spádových obcích SO ORP jsou místně dostupné: **Pečovatelská služba, Centrum denních služeb, Odlehčovací služba a Domov pro seniory.** Služby jsou též k dispozici i klientům ze vzdálenějších spádových obcí, tj. jiných ORP.[23] *„Poskytujeme pečovatelské služby, centrum denních služeb ambulantní a pobytovou službu odlehčovací a Domov pro seniory. To vše v rámci Novoměstska. Domov pro seniory pro Nové Město a spádové obce, stejně tak terénní služba, odlehčovací služba je do vzdálenosti 30 km. Máme třeba i z Hradce klienty, je to ale i Náchod, nemusí to být jenom spádové obce. Sídlí v NMnM. Vzali jsme teď pána z Bohuslavic do domova, obec přispívá.“*

Pro potřebné občany Nového Města nad Metují je dostupný **denní stacionář pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením a sociální rehabilitace.**[24] *„Máme denní stacionář pro lidi s mentálním postižením, cílová skupina 15-65 let, na Náchodsku, zajišťujeme svoz*

partnera odhadnout. V žádném případě se nejedná o kvantifikaci výpovědí, kvantifikaci témat (tj. kolikrát bylo to či ono řečen a kým) sleduje se výskyt sdělení, volné odpovědi na otevřené otázky četnostně zpracovávat metodologicky nedává smysl.

Dále výpovědi KP nelze hodnotit ani s ohledem na věcnou správnost

[21] Kurzívou jsou psané i některé nadpisy.

[22] Viz kapitola Demografický popis obcí úrovně PO1 dotčeného SO ORP včetně Nového Města nad Metují, město Nové Město nad Metují.

[23] Městské středisko sociálních služeb OÁZA.

[24] NONA 92 která uvedené služby poskytuje, je obecně prospěšná společnost zdravotně postižených. Poskytuje ambulantní služby denního stacionáře pro mládež a dospělé s mentálním postižením a kombinovanými vadami, rovněž sociální rehabilitaci pro osoby se zdravotním, mentálním postižením.

z Náchoda, Jaroměře, České Skalice, okolo Dobruška, Opočno. Cca 20 km okolo... jezdíme, sídlíme v Hradci Králové, aby k nám klienti mohli dojet, tak i zajišťujeme svoz do Nového Města. Máme i klienty z Nového Města. Ty, co máme ve stacionáři z NMnM, ti dojdou pěšky nebo je rodina přiveze."

Klienti přicházejí do služby z jejich speciální základní školy. „*Máme klienty ze své speciální školy, základní, už, víme, kdo k nám přijde, kapacitně celkově zatím stačí. Není moc místa, ale dá se to. To je v budově školy a my jsme majitelé, a služba je v přízemí."*

Sociální rehabilitace je další službou, která je dostupná pro potřebné osoby. *„Ještě máme sociální rehabilitaci. To je preventivní, je jen 3 dny v týdnu. Jezdí tam klienti z okolí. Je to pro lidi, kteří ztratili sociální dovednosti a chtěli by je získat, třeba v oblasti bydlení apod. Oblast pracovních dovedností. To máme z ÚP, nejdřív jdou k nim."*

Pro sociálně slabé je dostupná služba **sociální rehabilitace,** kterou poskytuje Centrum prevence MANDL[25]. „*Pracujeme s jednotlivci, většinou dospělými klienty, naše věkové ohraničení je 15–65 let a naše práce spočívá v sociální rehabilitaci, přičemž naši klienti mají nějaký sociální hendikep, to znamená, že mají nějaké vícevrstevné problémy, které my společně řešíme, ať už nějakými nácviky, kompetencí, doprovody, pomáháme jim vyřizovat i nějaké úřední záležitosti, pracujeme jak v terénu, tak i v ambulanci …. Tak klienti bývají právě rodiče, případně samoživitelé, kteří většinou řeší nějaké finanční problémy*

Jeden z komunikačních partnerů sám odkazuje na dostupnost MANDLu, zejména pro mladé lidi. Službu považuje za důležitou, neboť umožňuje prevenci mladých jedinců před nežádoucími sociálními situacemi.

„Klienti mají MANDL, s nimi spolupracujeme … Spolupracujeme se Salingerem[26] to funguje dobře. Centrum prevence MANDL, které je v Novém Městě. I dluhová poradna by byla dobrá."

„Prevence je nesmírně důležitá, většinou je to o rodině. Pokud je matka alkoholička, nevlastní otec, mladík má 18 let, odmítá jakoukoliv spolupráci, cesta z ulice je těžká, ne že kluk by měl být odebranej, měl by se pokusit dodělat vzdělání. Co se týče pracovníků, máme někoho, aby ještě došlo k posílení. Je tady klub MANDL. Budeme se snažit je vyhledávat z rodin. Tam je šance…. Co se týče občanské poradny, posíláme všechny do Náchoda, tam jsou. Možná by jedna mohla fungovat i v NM. Buď posíláme do Mandlu, nebo do Náchoda. … doprovod k dluhům, alkoholismu, gamblerství je s tím spojený, taky pervitin tam je, takový mix."

Pro občany s mentálním postižením nacházející se v SO ORP NMnM je dostupné **chráněné bydlení.**[27] *„My máme tři služby, sídlo máme v Opočně, pak máme detašované pracoviště jak*

[25] Jedná se o organizační složkou Nového Města nad Metují. Poskytuje ambulantní a terénní sociální službu sociální rehabilitace registrovanou podle Zákona o sociálních službách. Klienty Centra prevence (CP) Mandl jsou osoby ve věku 15–65 let. CP Mandl poskytuje pomoc a podporu klientů ve schopnostech vnímat potřeby své i potřeby druhých, umět je naplnit, nebo umět hledat cesty k jejich naplnění. Všeobecným cílem služby je posílit v klientovi důvěru v sebe a své schopnosti, žít život podle svých představ a v souladu s potřebami druhých a s ohledem na normy naší společnosti.

[26] Salinger, z.s. prostřednictvím aktivit jednotlivých středisek poskytuje pomoc a podporu dětem, mládeži, biologickým a náhradním rodinám. Působí v Královéhradeckém a Pardubickém kraji.

[27] V Novém Městě nad Metují se nacházejí tři bytové jednotky chráněného bydlení s celkovou kapacitou pěti osob. Poskytovatelem je Domov Dědina, organizace zřízená Královéhradeckým krajem.

na DPS, pak na chráněné bydlení, to chráněné bydlení máme právě v Novém Městě na třech místech. Ve třech bytech vlastně pronajatých…. Máme cílovou skupinu mentálně postižených. Obracejí se na nás mentálně postižení, lidi, kteří jsou s lehkým MP a jsou schopni žít s podporou. To jsou zpravidla rodiny, které mají dospělé dítě a chce se osamostatnit. Bydlí sice samostatně ale s dohledem, jsou od 18 do 64 let."

Pro občany s duševním onemocněním je dostupná relevantní služba **sociální rehabilitace** Péče o duševní zdraví Náchod.[28] *„Máme jednu službu, působíme i v NMnM. Sídlíme v Náchodě, máme na starosti celý okres."* Služba poskytuje osobám s duševním onemocněním zejména zaměstnávání. Z pohledu komunikačního partnera je zásadní potřebou pro uvedenou skupinu osob dostupnost vhodných informací.

„Největší problém je nedostatek informaci, typické pro naši cílovou skupinu je, že službu klienti nevyhledají. Konkrétně spolupracujeme s psychiatry a konkrétně s psychiatrickou nemocnicí NMnM. Tam bohužel spolupráce není taková, jak bychom si představovali v rámci multidisciplinární spolupráce, protože neví, nezavolají, že by měli pacienta, který by mohl využít naše služby. Obecně je to tak. Spíš je to taková úzká zaměřenost jen na zdravotní oblast, nikdo ze sestřiček si neuvědomí, že by bylo dobré přizvat sociálního pracovníka.

Služba nemá žádný problém s možným omezením poskytnutí služby jak s ohledem na kapacitu, tak finanční omezení, za službu se neplatí.

„Co se týče dostupnosti, kapacitně jsme v pořádku v NMnM. Finančně jsme bezplatní. Psychologická bariéra je otázkou, možná přes lékaře, že je možná ještě sociální péče."

Pro občany Novomětstka je dostupná služba **Domácí hospicová péče.**[29] Domácí hospicová péče má sídlo v Červeném Kostelci a zajišťuje zdravotní, sociální, psychologickou i spirituální pomoc dle individuálních požadavků.

„Sídlíme v Kostelci, máme 3 služby, poradenství, lůžkový hospic v Kostelci a pak mobilní hospic. V rámci odborného poradenství působíme ve městech Náchod, Trutnov, Broumov, Jaroměř. Z Náchodska máme klientů je nejvíc. Jedná se o 5 % klientů, 720 intervencí. Kamenný hospic má asi 30 lůžek, měli jsme 400 příjmů. Z Novoměstska – teď máme jen 2 lidi. Minulý rok jsme měli 15."

Pro osoby nacházející se v tísni je dostupná služba **tísňové péče**.[30] *„Nabízíme tísňovou péči, hlasovou distanční službu za pomoci řidičů. Terénní službu. Celkem máme cca 300 klientů. V NMnM je to do 10 klientů. Naši klienti jsou 85+. Nejčastěji jsou z Hradce Králové a okolí, Jičín, Nová Paka, Dvůr Králové a nějaké vesničky. Celý Královehradecký kraj. Dostupnost je na Novoměstsku."*

[28] Spolek Péče o duševní zdraví je nestátní, nezisková a politicky nezávislá organizace, která se specializuje na pomoc duševně nemocným lidem. Cílem je podporovat lidi s duševním onemocněním v Královéhradeckém a Pardubickém kraji, aby měli plnohodnotný život se všemi právy a povinnostmi v místě, kde chtějí žít.

[29] Domácí hospicová péče se sídlem v Červeném Kostelci zajišťuje zdravotní, sociální, psychologickou i spirituální pomoc dle individuálních požadavků.

30 Poskytovatel Život Hradec Králové, o.p.s.

Nabízejí službu nejen telefonicky, ale mají výjezdní jednotky. *„Nejen na telefonu, ale máme výjezdní jednotky. Pomáháme zlepšit kvalitu života. Překážka je pouze v tom, když klient nemůže zmáčknout tísňové tlačítko. Že mu brání demence. Pokud je klient schopen zvládnout zmáčknout tlačítko, tak používá naši službu…"*

Občanům v rámci celého Novoměstska jsou dostupné **služby Oblastní charity Náchod**.[31] *„Poskytujeme Azylový dům (AD) pro Náchod, ale i celé Novoměstsko, AD pro mladé. Jezdí naše pečovatelky a poradna do NMnM. Máme ještě domácí ošetřovatelskou péči a pečovatelky. Máme odborné sociální poradenství. Mám pocit, že v Novém Městě ani nikoho nemáme, spíš v Červeném Kostelci. Pečovatelky mají na Novoměstsku svoje, tak tam nejezdíme, na Charitu se obrací, když z kapacitních důvodů nestihají. NMnM je jako lepší, domlouvá se s nimi líp, aby jim i přispěli finančně, tedy kolem Nového Města, ORP – obce kolem, koho kde máme jako klienty. Jezdí tam pečovatelky, ale jakmile se na ně někdo obrátí, většinou jedou. Nejezdí se v sobotu a neděli, někdy je to individuální rozhodnutí. Jedou za klientem, neodmítnou, ale i zaplatí ze svého."*

Chybí dostupnost AD pro starší osoby. *„Chybí AD pro starší, aspoň 5 lůžek. Kdyby by azylák pro starší. AD není pro starší, ty jezdí do Hradce."*

Pro osoby ohrožené sociálním vyloučením jsou dostupné **terénní programy**. [32]*„Působíme v rámci NMnM, máme terénní program v celém Královehradeckém kraji. ORP NMnM. Cílovým terénem AUFORI je rodina, jednotlivci ohrožení chudobou. Terénní pracovník pracuje s dospělým klientem…Novoměstsko nemá vyloučenou lokalitu, jsou tam sociální služby. Působila jsem tam, spolupracovali jsme s finančním zabezpečením, duševní poruchou, funguje tam služba Péče o duševní zdraví."*

V Novém Městě program Aufori „Učí se celá rodina" realizován není, je však realizován ve vybraných obcích SO ORP.

„Co se týče druhého projektu Aufori, jedná se o program podpory Pověření k výkonu SPOD „Učí se celá rodina", program realizujeme asi v 6 obcích na území RORP. Program byl na poptávku OSPODu…. A do toho spadne 6 obcí z Novoměstska, aktuálně program poskytujeme z šesti obcí ve třech – Bohuslavice, Černčice a Provodov Šenov a v dalších třech jsme se ještě neobjevili, nebyla tam poptávka. Náš program je využíván, co se týká Náchodska, Jaroměřska, z toho Novoměstska moc ne, protože tam nepůsobíme v širším okolí. V Novém Městě vůbec nepracujeme v těch rodinách."

[31] Jedná se o nestátní neziskovou organizace patřící do sítě Diecézní katolické charity Hradec Králové a současně Charity ČR.

Poskytuje dvě pobytová zařízení poskytující sociální služby, a to Sv. Anna Domov pro matky s dětmi, a to přechodné sociální ubytování, pomoc při vyjednávání s úřady, rozvoj dovedností při péči o dítě, a to pro matky s dětmi, oběti násilí. Sídlí v Náchodě. Dále Dům na půli cesty, a to přechodné ubytování a návaznou pomoc při řešení aktuálních situace mladého člověka ve věku 18–26 let včetně pomoci při řešení sociálních a osobních problémů, podporu při hledání zaměstnání nebo školy, pomoc při hledání vlastního bydlení. Cílovou skupinou jsou mládež a osoby v krizi, mladí lidé, vracející se ze školských zařízení pro výkon ústavní výchovy po dosažení zletilosti. Sídlí v Náchodě.

[32] Aufori, o.p.s. poskytuje služby orientace v problému, hledání řešení, doprovod na úřady a další instituce a místa, asistence v situacích, kdy si klient neví rady. Cílovou skupinou jsou lidé, kteří se ocitli v těžké životní situaci a mají zájem aktivně se podílet na její změně. Sídlí v Hradci Králové.

Z chybějících služeb je zmíněna depistážní činnost.

„Co se týká služeb, chybí depistážní činnost. V rámci spolupráce s rodinou oslovujeme klienta, situace vyhodnocují OSPODy.“

Osobám s mentálním a kombinovaným postižením je v Novém Městě nad Metují dostupná služba **chráněné bydlení,** která je situovaná ve třech samostatných bytech.[33] *„My máme tři služby, sídlo máme v Opočně, pak máme detašované pracoviště … na chráněné bydlení, to chráněné bydlení máme právě v NM na třech místech. Ve třech bytech vlastně pronajatých.“*

Občanům se zdravotním postižením jsou dostupné **služby společnost Aspekt, z.s.,** která **pomáhá lidem se zdravotními potížemi** najít si a udržet práci.[34] *„Co se týká služeb, máme sociální rehabilitaci a ambulanci v Náchodě, a to máme ambulantní a terénní služby. Jezdí za náma i klienti z NMnM do ambulance a v rámci terénní služby za nimi vyjíždíme. My těch klientů máme málo, z NMnM nevím. Do 5 za rok. Ti jsou z NM. Jsou i z okolních vesnic. Z Bohuslavic jsme měli jednu nějakou zájemkyni taky. Provodov Šonov jsme měli, ale spíš přímo Nové Město.“*

Terénní programy LAXUS [35] jsou dostupné pro osoby se závislostí na návykových látkách. *„Poskytujeme více služeb, ale v NM poskytujeme terénní program. Poskytujeme jen toto v NM…V Novém Městě máme tradici, lidi o nás vědí, zásadní překážky nevidíme, jsme výrazně nízkoprahová sužba. Kapacitně denně máme 30 klientů, na místě v Novém Městě cca 6 klientů. Stačíme je 2x týdně obsloužit. Informovanost je z logiky věci problémová, protože pracujeme se skrytou scénou. Část lidí bude, že i takových, že o nich nevíme. Spíš se jedná o psychologické bariéry.“*

Kapacita, lidské zdroje a časová dostupnost zařízení[36]

V praxi je pro uživatele služeb „kapacita a časová dostupnost“[37] v sociálních zařízeních různá. významně ji ovlivňují nenadálé situace, které nelze předpokládat ani plánovat, např. se jedná nyní o covidovou situaci.

Pobytové služby – Domov pro seniory

[33] Posláním Domova Dědina je formou celoročních služeb poskytovat pomoc a podporu dospělým osobám s mentálním a kombinovaným postižením, které nemohou žít samostatně nebo s podporou terénních služeb ve svém bydlišti tak, aby uživatelé služeb směřovali v maximální možné míře ke své psychické a fyzické soběstačnosti, a aby se co nejvíce začlenili do společnosti.

[34] Prostřednictvím bezplatné služby Podporovaného zaměstnávání služba umožňuje lidem s dlouhodobými zdravotními potížemi získat a udržet si placené zaměstnání na otevřeném trhu práce.

[35] Služba je realizována metodou terénní práce v obcích a městech Královéhradeckého kraje.

[36] Jedná se o termíny používané ve významu běžného hovoru, nikoliv ve významu podle registrace sociálních služeb. Např. kapacita jako schopnost něčeho něco obsáhnout, pojmout, vstřebat, akumulovat. . Časová dostupnost ve významu je/není, je rychlá/zdlouhavá… Ne ve významu: služba funguje v pondělí 10–15 hodin apod.

[37] Nejedná o odborné termíny v rámci registrace sociálních služeb, ale o vyjádření v uvedeném případě malého množství či nedostatku.

V praxi je problém malého počtu míst pro umístění osoby, např. seniora, do domova pro seniory.

„Máme Oázu, domov důchodců. Údajně nedostačuje kapacita. Máme hodně v základu 60 - 80leté. Pokud se nepostarají mladý, spíš nebude kapacita."

„Zde je Oáza, ale kapacitně nestačí. Původně bylo pro soběstačné, dnes pro stupeň nemohoucnosti."

„Když se někdo ptá z občanů, jestli nevím, jestli je někde nějaké místo, anebo jim něco doporučila, tak všude je všechno obsazené. A všude se čeká. Tohle vidím jako velký problém. Hlavně tu dostupnost a kapacitu… U některých seniorů se také vyskytují finanční problémy a je zajišťována pečovatelská služba z Nového Města nad Metují."

V současnosti v souvislosti s covidovou situací je např. zájem o umístění seniorů o něco menší, zatím se vyčkává na vhodnější situaci a záměr se odkládá s tím, že se čeká, jak se bude pro všechny tíživá situace vyvíjet. Nenahrává ani fakt, že domovy pro seniory byly plošně zavřeny, nebyla možnost návštěv, veřejnost proto zejména vyčkává, co bude v příštích měsících.

„Možná ten zájem o umístění pro seniory je zatím odkládán čeká se, jak to bude teď s tím covidem. Ty domovy byly zavřený, nebyla možnost návštěv, tak čekáme, jak to bude dál…"

Nabídka a poptávka pobytových služeb

Možností umístit seniora do Domova pro seniory záleží i na vnějších okolnostech v konkrétní situaci. Poptávka a nabídka pro poskytnutí ubytování do Domova pro seniory nemusí být vždy zcela vyvážená.

„Někdy poptávka odpovídá nabídce. Je to úplně různý. Neměli jsme teď z koho vybírat. Teď jsme měli 2 místa. Teď žadatelů máme 80. Z 80 je potřebných k umístění 3. Pokud to doma zatím zvládají, tak jsou ještě doma. Teď jsme měli 2 místa volná, ale dnes ráno vybrali 2 lidi ze seznamu a už jsme zase plní. Kapacita je plná do momentu úmrtí. Pak vybíráme ze seznamu další osoby, které jsou v seznamu."

Kapacita chráněného bydlení[38]

Kapacita chráněného bydlení by moha být o dvě místa navýšena[39]. *„Myslím si, že kdybychom měli o 2 místa víc, třeba v tuhle chvíli bychom to naplnili, to ale záleží na zájemcích v evidenci žadatelů, takže v tuto chvíli máme aktuálně v Novém Městě plnou kapacitu."*

Terénní služby, potřeba lidských zdrojů

Kapacita terénních služeb pečovatelských by moha být navýšena prostřednictvím dalších pracovníků, lidských zdrojů přijatých do služby. Byla zjištěn nedostatek pracovníků.

[38] Domov Dědina

[39] Jedná se o stejnou cílovou skupinu jako má Domov Dědina.

„Služby ve městě jsou, kvalita není problém, ale spíš kapacita. Nedostatek terénních služeb, a pobytových. Obojího je málo. Nedostanou to teď hned. Místa v pobytových nejsou, čeká se, mají ale bezbariérové domy. To by se dalo využít v rámci bytové komise jako předstupně Oázy, ale je jich málo…. Terénní je, že u starých lidí se zvyšuje dohled, starost o domácnost. Hodně je potřebné poradenství, půjčování pomůcek, jak se starat…"

Byla zjištěna potřeba posílení terénních služeb pro osoby s mentálním postižením.[40]

„Chybí nám tady posílení terénních sociálních služeb, sociální služby u ranní hygieny s mentálním postižením, je nedostatek pracovníků, byl by větší zájem…"

Jiný komunikační partner, ačkoliv nepracuje přímo v sociálních službách, se rovněž domnívá, že by bylo třeba posílit terénní služby.

„V souvislosti s terénními službami, myslím, že jejich kapacita je plně využitá, ale potřebovali by posílit."

Mobilní hospicová péče

Zájem o mobilní hospicovou péči u terminálně nemocných záleží na možnostech rodiny postarat se o svého nemocného a taky na aktuálních pacientech. Obvykle je služba dostupná, jsou však období, kdy je plno.

„Dojíždíme, pokud nemocný souhlasí a musí být k dispozici pečující osoba na 24 hod denně. Není služba vhodná úplně pro všechny. Jde o rodinu. Jsou vlny, kdy by mohl být zájem větší, záleží na skupině pacientů. Teď v mobilním hospici máme 13 klientů. Je to 14 dnů či měsíc co tam vydrží…. Mobilní hospic není nafukovací, co se lůžek týče, jsou období, když je plno. Průměrná doba dožití asi 14 dnů i u mobilního. Někdy je tam někdo měsíc nebo dva. V mobilním tak měsíc jako průměrná doba. Rozhoduje však zdravotní stav."

Časová dostupnost je u některých služeb horší, ačkoliv se nemusí jednat o službu sociální. Jedná se ale o důležitou součást života občanů. Např. administrativně trvá dlouho vyřízení ZTP, přibližně 2-3 měsíce, pak teprve žadateli přidělí parkovací místo. V případě ZTP a nádorového onemocnění jsou tři měsíce poněkud dlouhá doba.

„Dostupnost není problém finanční, ale spíš věková, možná je to nastaveno věkem 65+. Kdyby měl někdo infarkt, pokud nemá věk 60 +, není možná pro něj služba v té rychlosti. Ne finanční, ale časová dostupnost, že to není hned. Třeba i než se udělá ZTP, trvá to dlouho, aby lidi měli ZTP, trvá to 2-3 měsíce, pak to mohou mít parkovací místo. Potřebují ZTP, ale za 3 měsíce, to je pozdě…. Když někdo potřebuje rychlost, tak to je dostupnost a musí lidé vědět, na koho se obrátit. Možná i tu by pomohla občanská poradna."

Obdobně se jedná o obtížnou časovou dostupnost služby psychologa, viz níže.

[40] Z vyjádření komunikačního partnera nelze odvodit o jakou konkrétní službu se jedná.

Dostupnost psychologické pomoci

S ohledem na dostupnost dostupnosti přímé psychologické pomoci pro terapie jedinců nebo celých rodin apod psychologické péče chybí dětský psycholog nejen pro město, ale i pro obce.

„Měli jsme „rodinu a dítě", řešili jsme několik problémových případů, že chyběl dětský psycholog. I pro obce. Dítě může mít deprese, odborníky potřebují hned, rychle, dostupnost pro ně chybí. Vůbec chybí. Těžké je sehnat službu rychle, nejde čekat 14 dní."

Ačkoliv se nejedná o sociální služby, bylo by potřeba rozšířit služby psychologické.

„Když se vyskytne problém, lidi si to vyřeší sami, ale možná chybí „psychopomoc". Pomoc není rychlá, když ji někdo potřebuje. Není tady občanská poradna. Lidi by se možná styděli tam chodit. Možná, kdyby to fungovalo 1 den v týdnu, aby se vědělo, že tam něco je a lidi by si zvykli".

Psychologické a jiné bariéry při využívání služeb

Občané mohou mít obavy, spíš se stydí s ohledem na sociální status, osobní sociální pozici, využívat sociální služby. Často nevědí o sociálních službách, než nějakou nezačnou potřebovat.[41] Ačkoliv je obecně tato situace známá, dá se pouze usuzovat z jednání jedinců na ostych či obavu, tedy bariéru.[42]

„Začínají shánět informace, až se jich to osobně nebo zprostředkovaně dotýká..."

Větší neochota užívat sociální služby je v menších obcích. Lidé mají pocit selhání a nesamostatnosti. Ideálním řešením muže být větší propojenost služeb, nejen sociálních, s běžným životem občanů. Lidé mají obavu požádat v případě potřeby o pomoc.

„Děláme zdravotní péči i sociální, jak můžeme. Hodně lidí se bojí se zeptat. „Co na to řeknou lidi", když se někdo dostane do obtíží, že to už nezvládají, a co řeknou sousedi."

Někdy se stane, že konkrétní osoba službu odmítá, ačkoliv rodina by ji pro něho vyžadovala. Jestliže nakonec potřebná osoba souhlasí, bariéra zmizí. Tedy psychologická bariéra se změní na dostupnost služby.

„Když už si službu pořídí, už bariéra není. Ale stane se, že rodina chce, ale člověk to odmítá. Ale máme dobrou vedoucí. Asi z 20 zájemců je jeden, který službu nechce." Co se týče bariér je vnímán rozdíl mezi městem a venkovem.

„Jednotlivci to mají jednodušší ve městě, očekávají, co mohou dostat, mají víc informací. Na vesnicích je to spíš uvědomované jako bariéry."

[41] Nelze jednoznačně prohlásit, „že obavy mají", dokud sami tuto okolnost nezformulují. Intenzitu obav by musel řešit psychologické vyšetření včetně odpovídajícího testu. Kolik lidí má obavy? Musel by řešit kvantitativná výzkum přímým dotazem.

[42] V jiném výzkumu jsme zjistili písemnou odpověď: *„Strach z toho, že se o problému dozví třetí osoba, budou mě stigmatizovat, nebudou mi věřit, nedokáži mi pomoci, nevím, kdo tam bude a jak se ke mně bude chovat, jestli mě pochopí, vyslechne a bude mít na mě čas."* Ale to bylo vyjádření v rámci „kvantitativního" modelu.

Vhodná služba pro občany může být sice dostupná, ale daná osoba se stydí službu přijat. Např. návštěva služby sociální rehabilitace MANDLu může být odmítnuta z výše uvedeného důvodu.

„Pomoc právě MANDLu, často, no nebo zas tak často tato věc není, ale stává se, že ten rodič tu pomoc třeba odmítá, že se buď stydí, nebo si myslí, že to všechno zvládne sám… Můžeme tatínkovi poradit, my ale zasahovat … a když to těm rodičům nabídneme, maminka nebo tatínek, třeba ten MANDL ty rodiče se bojí, mají strach ze získání sociálního stigma. Ono, když to jde v rámci školy, tak to jde, ty rodiče ještě jakš takš spolupracují, ale jestliže se snažíme je odkázat na jakoukoliv jinou „sociální" organizaci, opravdu rodiče o to nestojí bojí se. Stydí se, existuje psychologická bariéra."

Finanční dostupnost

Finanční dostupnost se nemusí týkat dostupnosti přímo služby, ale i dalších okolností, např. dojížďkou do místa, kde je služba poskytována.

„Finanční hledisko není bariérou, jsme státní. Klientovi zůstává 15 % z příjmu, klientovi musí zůstat těch 15 %, ať je výška jakákoliv, minimálně 15 % mu zůstává. Co se týče terénní nebo ambulantní, tam to lidé hradí z příspěvku na péči, zase neřekla bych, že to je pro ně problém."

Někdy nemusí být jednoduché dojíždět z města do ambulantní služby, která sídlí např. v Náchodě.

„Pro některé je to finančně náročné, kdyby měli za náma dojíždět. To NM není sice daleko, ale u toho NM to není tak viditelný, jak třeba u jiných obcí z regionu. Ale někteří to musí zvažovat. Jestli můžou jednou za týden si dovolit k nám dojet."

Z praxe je obvyklé, že na své občany přispívá i obec na své občany na službu, což se osvědčilo a je to oboustranně přijímaná praxe. Finanční podíl na nákladech služby dokumentuje např. následující vyjádření komunikačního partnera z dotčené obce, dále vyjádření pečovatelské služby.

„Co se týče těch pobytů v Oáze, tak tam se obec spolupodílí, pokud tam někdo je, nebo byl v minulosti, v současné době tam nikoho nemáme, tak se obec spolupodílí na těch nákladech, pochopitelně máme i takovou formu např. peněžních darů do hospice Červený Kostelec, tam dáváme každoročně nějaký finanční dar, třeba i v tomto okolí ústavy podporující tyto služby, které by eventuálně padaly v úvahu, že by je naši občané mohli využívat a potřebovat a tam se po této stránce tomu věnujeme."

„Počítáme dle kalkulace, podle toho, jaké dotace dostaneme i na spádové obce. Ty náklady jsou mnohem větší. Je to aspoň něco, byli bychom raději, kdyby to dofinancovával kraj nebo MPSV, nebo pro ty malé obce ty náklad jsou docela vysoké. Tak jsou spokojený všichni…

Taky na obci to může dělat zle, že pro jednoho se vydává, obec platí 3 tis, aby měl službu. Obec to musí umět komunikovat. Bylo by důležité, aby pečovatelská služba byla víc podporovaná ministerstvem. My vidíme, že to, že nemáme obrovský tlak na DPS, to není taková tlačenka, že z těch 80 mají být 60 umístěných. To je o tom, že pečovatelská finguje dobře, hodně lidí je v terénu, v práci, seniora mají přes den umístěných v centru denních služeb."

Naopak ve městě je více případů osamocených seniorů nebo neúplných rodin, které očekávají sociální pomoc od města. Finanční dostupnost je též vysoce individuální, záleží případ od případu.

„Finančně je to náročné, ale dá seto zvládnout, je důležité, aby pomohla rodina. A je to případ od případu. Mám tam kamarádku a jde to. Kdyby se přistavěla část bytů pro seniory a tam by byla docházka sociální služby. Rozdíl by byl v tom, že by to byly nájemní byty, ale zároveň služby od Oázy. Teď to funguje tak, že pečovatelky jezdí po městě.

Máme ještě jeden pečovatelský dům, ten je pod bránou, dali to do pořádku, už je to tam taky lepší. Někteří nemají problémy, záleží na podpoře rodiny. Přála bych seniorům, aby byli spokojený, aby měli pohodu, problém mají trochu s dopravou, okrajovky, na kopci, tam autobus nejede.“

Informovanost o službách

Občané vesměs využívají různých informačních zdrojů. Čím větší město je, tím více se lidé spoléhají na internet, a naopak čím menší město, tím více se spoléhají na osobní vazby, kontakty, osobní doporučení apod.

„Kdo nepotřebuje, nezajímá se o to. Začínají shánět informace, až se jich to osobně nebo zprostředkovaně dotýká.“

V Novém Městě nad Metují je spíš taková praxe, že veřejnost dává přednost osobnímu kontaktu a individuálnímu jednání. Využívají jednak možností kontaktovat sociální pracovníky, pokud většinou už mají se službou zkušenosti nebo vyhledávají informace na úřadu Nového Města nad Metují.

Občané „jedničkových“ obcí obvykle využívají rodinnou a sousedskou výpomoci anebo se obracejí na starostu obce.

Starostové fungují jako určitá kontaktní místa, mají informace, často s nimi spolupracují samotní poskytovatelé služeb. Informační provázanost v Novém Městě nad Metují je veliká a dobře zajištěna.

„Co se týče informovanosti, kontaktní místa jsou u starostů, starostové mají informace, spolupracujeme s nimi. Novoměstští mají informace. Máme 4 služby, provázanost je veliká. Nemusíme shánět kontakty. S více něž půlkou obcí máme naši domluvenu službu. Pak uzavíráme třístrannou smlouvu“.

Sociální služby také používají i sociální sítě ke své propagaci. „*Kdybych měla říct, informovanost o službě* (pro osoby s mentálním postižením*) je dostatečná. V rámci NMnM ano. Spadáme sice pod jedno zařízení, ale máme webovky, informační letáky, máme kontakty s veřejnými opatrovníky. Klienti určitě vědí, jak se na nás obrátit. Klienti a jejich rodiny. Určitě informace mají. Klienti odkud mají informace nevím přesně. Můžou to mít z různých služeb. Nejčastější zdroje jsou internet a KU, letáčky, Facebook“.*

Někdy je informovanost obtížnější s ohledem na to, komu by informace měla být poskytnuta, také kým. Problematická může být nejen úzká specializace profesí ale i vysoká vytíženosti, např. u zdravotnických profesí.

„Největší problém je nedostatek informaci, typické pro naši cílovou skupinu (osoby s duševním onemocněním) *je, že službu klienti nevyhledají. Konkrétně spolupracujeme s psychiatry a konkrétně s psychiatrickou nemocnicí NMnM. Tam bohužel spolupráce není taková, jak bychom si představovali v rámci multidisciplinární spolupráce, protože neví, nezavolají, že by měli pacienta, který by mohl využít jejich služby. Obecně je to tak. Spíš je to taková úzká zaměřenost jen na zdravotní oblast, nikdo ze sestřiček si neuvědomí, že by bylo dobré přizvat sociálního pracovníka.“*

Dopravní dostupnost

Ve městě původně jezdila místní linka, nyní linkové autobusy nezajíždí do okrajových částí města, což může být problém pro občany z okrajových místních částí, protože město je dlouhé.

„Co se týká dopravy, obslužnost na Františku neposkytuje radost. Městská doprava se zrušila. Jsou zde místní linky, ty obsluhují i obce.“

Senioři v okrajových místech města mohou mít problémy s nákupem jak z důvodu věku, tak z důvodu malého počtu dopravních spojů.

„Senioři to zde mají daleko, dojdou do obchodu z autobusu. Vzhledem k dojíždění jedou kolem marketu, toho je dost. Pro seniory je to horší, už asi byly k využití pojízdné prodejny. Všichni mají péči ve městě. Mají chodníky, ale je to cca 2 km pro lidi 80letý na vozíčku.“

„Dávali návrh na autobus, kdysi ve městě byla místní linka. Nevyplácelo se to a zrušili to. Autobus nemá linku, má čekací dobu i půl hodiny, ale není to pravidelná linka, tu a tam městem projíždí, Kdyby spojů bylo víc, to by bylo výborný.

Částečně je to kompenzováno službou Taxi pro seniory, jenž je cenově dostupná seniorům, která však nejezdí všude. Působí zatím od začátku roku 2020 a je k dispozici pouze ke smluvním partnerům. Např. na nádraží senior taxi nezajíždí ani do vzdálenějších částí za Nově Město nad Metují do okolních obcí.

„To z Františku na náměstí „senior-taxi“ jezdí jen k lékaři. Na nádraží nejezdí. Je to jen na lékaře. Ke kadeřníkovi také ne, jen k některým.“

Dalo by se také dalo uvažovat i o možnost rozšíření taxislužeb pro seniory i do vzdálenějších obcí. Pokud by nemohli senioři využívat veřejnou dopravu nebo by nepomohla rodina, šlo by o vhodnou možnost rozšíření dojezdu senior taxi ohledem na přibývající počet osamocených seniorů.

„Funguje taxi pro seniory už rok. V rámci potřeb údajně nefunguje, když jedou do senior klubu. Mohou ale i na nákupy, ke kadeřnici z Oázy, to se moc neví. Normálně ke kadeřníkovi ne, ale k té z Oázy ano. Je to otázka, do jaké míry se to komunikuje. Nejde o výčet míst, kam se nedostanou, ale přáli by si to. Je to ale limit, dotovaná služba. V některých částech nezajíždí tam, kam by potřebovali, kde to není dostupné je to třeba zvážit, to sice není sociální služba, ale souvisí to s životem. Může jet autobus za hodinu apod. Meziměstský autobus projíždí jen středem. Nejhorší je jít do kopce na František.“

Dopravní dostupnost se týká i vyjížďky z města za službou.

„Někdy narážíme, co se týká dostupnosti, na to, že třeba bychom chtěli, aby jezdili do ambulantní služby k nám, protože my jsme primárně ambulantní služba, snažíme se pracovat s těmi lidmi, kteří se hlavně chtějí připravovat na zaměstnání, tak chceme, aby uměli k nám dojet, a aby mohli u nás pracovat v zázemí…“

Vybavenost a technické bariéry

Nové Město nad Metují je klidné, čisté město se zámkem na skále, okolí města se oceňuje.

„Klidné, čisté město, krásné okolí. Zámek na skále. Okolí lidé oceňují…. Pracuji ve službách, v centru, mladí, starší, město je čisté, bezpečno, jedna malá skupina drogově závislých, máme ve městě čisto, lidi to nevidí, ani si toho neváží, pořád něco kritizují…

Město je bezpečné, jediné město v širokém okolí. Kriminalita je minimální. Je tady bezpečně, krásně, jsme do 10 tis. obyvatel, ale máme nájmy jako Hradec Králové.“

V Novém Městě je kulturní i vzdělanostní vybavenost, nechybí školka, hřiště, kino, zimní stadion, sportovní klub, umělecké školy apod.

„Máme 12,5 m krytý bazén, je to ale maličké. Nejhlubší je po prsa, koupaliště venkovní nám chybí. Kroužky máme např. sportovní, tenis, fotbal, hokej, máme zimní stadion, funguje kroužek rybaření, sporty různého druhu. Máme Stonožku – DDM, keramiku, výtvarku, pak děti mají LŠÚ, taneční, kreslení. Máme to tady hodně zabezpečené, kromě basketbalu, na to nemáme tělocvičnu.“

Vybavenost města i kulturní vyžití je příznivé pro obyvatele jakéhokoliv věku.

„Máme i ve městě hodně akcí, Brány města dokořán, pořádají se akce, spolky akce organizují. Máme 10 tis. obyvatel, máme hodně věcí, soutěže atletiky apod. Toho se u nás koná hodně, najít to lze a pohlídat si termín.“

Nicméně je patrné, že město stárne a je charakteristické zvýšenou populací seniorů.

„Specifická situace ve městě je ta, že tu máme starou populaci, Díky nešikovnosti samosprávy, to je mínus. Plus je penzion Oáza postavený v 90. letech je určitě dodnes na úrovni, když to srovnám s Broumovem nebo jinými okresními městy, Náchod apod…. Co se týče seniorské populace, týká se problém celého kraje. Jak motivovat mladé, aby zůstávali, je otázkou. Dětská hřiště jsou, ale pro teenagery služby trochu pokulhávají. Ti, kteří mají děti v tom věku, odcházejí do Hradce.“

V Novém Městě nad Metují v části František a Krčín je poměrně hustá síť rodinných domků s možností vícegeneračního soužití.

„Máme František, Krčín, jsou tam jen rodinné domy, mladí zůstávají s rodiči. V paneláku mladí nezůstávají. Je tam, hodně bytových domů.“

Místní části jsou na okraji města a částečným problémem je infrastruktura a zasíťování celé Vrchoviny. Celkově jsou okrajové části města méně vybavené obchody, službami apod. než centrální část města.

„Nejsou ale sítě a infrastruktura, a to je problém. Vrchoviny jsou trochu mimo město, sítě je problém, muselo by to být na vlastní náklady. Dostupnost by byla, není podpora ze strany města.“

Celkově ve městě nejsou vnímané sociální problémy, ale lidé postrádají obchody v místě bydliště.

„Sociální problémy tady nejsou, ale lidé postrádají nějaké obchody. Dřív byl obchod s potravinami, starší lidi to vítali. Teď mají možnost dopravit se do nákupních center, ale jezdí tam meziměstské autobusy, veřejnou dopravu suplují, není to tak zásadní problém. Lidi sami se sbalí, nasednou do auta a nakoupí si v supermarketu. Další výstavba velkých supermarketů se na nás tlačí. Na druhé straně naši drobní podnikatelé končí.“

Zajištění sociálních služeb spojených s dojížďkou za klientem po městě i v rámci ORP limituje je vybavenosti relevantních služeb a jejich vozový park. Pro dojezd je potřeba dostatek vhodných aut s bezbariérovým vybavením.

„Vozový park nás ale trápí nejvíc. Jde o počty aut nebo auta starší. Aktuálně zkoušíme dotaci na auta. Aby se vešly obědy i pro transport klientů. Pokud mají bariérovou koupelnu, jsou potřební k převážení. Potřebovali bychom oboje, aby byla dotační řízení na automobily, je tam výjimka, že to není pro seniory. Převážně jsou senioři, ale byla zde specifikace, tak jsme z toho vypadli. Potřebovali by bychom auto, jedno by mohlo být k dispozici a objíždět klienty.“

Mezi nejčastější technické bariéry patří chybějící nízkopodlažní autobusy, dále auta poskytovatelů služeb na převoz klientů s bezbariérovým vybavením a možností vozit i obědy, jak již bylo uvedeno výše.

Bezbariérové koupelny v domovech rodin včetně bezbariérového vybavení (stolička do sprchového koutu apod.)

Dalším problémem je bydlení v panelových domech bez výtahů. Jedná se o čtyřpatrové domy, které se dříve stavěly, někde se dodělávaly výtahy, ale ne všude.

„Další věcí je bezbariérovost. Kromě výtahů, je ve městě na slušné úrovni. Kdyby se zrekonstruovalo bydlení bez výtahů, bylo by to lepší. Jedná se o 4 patrové domy, které se kdysi stavěly, někde se dodělávaly výtahy, ale ne všude. Loni některé osoby si koupili 12 bytů najednou, tak tam nebudou asi mít byty s trvalým bydlištěm.“

V neposlední řadě technickým limitem pro občany je absence veřejných toalet u hlavních obchodních center Nového Města nad Metují.

Závěr:

- Chybí místa v pobytových službách, v Domově pro seniory i pro chráněné bydlení[43].
- Variantou bydlení pro různé cílové skupiny by bylo „Komunitní bydlení“.
- Je požadováno posílení terénních služeb (pečovatelských) pro osoby s mentálním postižením.
- Bylo by vhodné nabídnout relevantním službám podporu pro posílení terénních sociálních služeb prostřednictvím navýšení počtu pracovníků.

[43] Jedná se o místa pro cílovou skupinu stávajícího chráněného bydlení.

- Jednat s relevantními dopravci o možnostech rozšíření nízkopodlažních autobusů.
- Doporučit zajištění vozidel poskytovatelů služeb na převoz klientů s bezbariérovým vybavením.
- Rozšířit informovanost o dojezdových místech u taxi služeb pro seniory s možností rozšíření do obcí ORP NMnM.
- Posílit psychologickou dostupnost a psychiatrickou.
- Pokračovat v podpoře obcí přispívat na sociální služby.

2.2 Potřeby cílových skupin v rámci SO ORP Nové Město nad Metují

Jedním z nejvýznamnějších požadavků ze strany cílových skupin a veřejnosti je zájem o pečovatelské služby, kam patří senioři a zdravotně postižení a osoby s mentálním postižením.

Obvykle se kontakt se sociálními službami u veřejnosti odehrává postupně a začíná se zpravidla obědy, což je často vstup poskytovatele do prostředí klienta.

„Je nějaká bariéra k využívání, že nejsou schopni, že už nastal čas a věk. Většinou to řeší s rodinou, nenápadným tlakem, začíná se rozvozem oběda, aby si lidi zvykli na pečovatelky."

V případě potřeby se pokračuje s hygienou apod. Součástí přání uživatelů napříč cílovými skupinami je být doma co možná nejdéle.

„S pečovatelskou službou se začíná s obědy, nejdříve už nepořídí oběd, a to je vstup. Pak pokračujeme s potřebou hygieny. Vydrží i 3 roky, dokud sám sedne na toaletní křeslo, chce zůstat doma. Problém je, když se projeví demence. To už nejde, když nastoupí, vše jde stranou. To už nejde."

Psychiatrické péče je v Novém Městě nad Metují i v okolí málo. Covidová situace zasáhla všechny, nejen cílové skupiny, ale i personál služeb. Chybí i psychologové, a to nejen pro uživatele služeb, ale personál služeb, rovněž pro osoby, které pečují o osobu blízkou.

„Více psychiatrů, to by bylo skvělé. Psychiatrů je málo, ale je toho na jednoho moc, není dostačující. Psychiatr a psycholog pro personál. Teď po covidu spousta lidí vyhořívá. U pečujících zvláště, to bylo extrémní. U dementních klientů nejvíc trpí ti lidé kolem. Oni to řeší, zvažují každý krok, ale je to zoufalý. Nějak se to bude muset řešit."

Problémy s bydlením se týkají nejen sociálních nebo sociálně slabých skupin obyvatel, ale napříč všemi skupinami obyvatel. Nové Město nad Metují je na výstavbu bytů i na nájem poměrně drahé a ceny jsou srovnatelné s cenami v Hradci Králové.

„NMnM je drahé a ceny jsou jako v KHK. Komerčně je nájemné moc vysoké a nedostupné."

Na jednu stranu to nepřitáhne sociálně slabé skupiny do města, na druhou stranu se do obtíží dostávají např. mladé rodiny s dětmi. Těžko se ve městě shání podnájem za optimální cenu. Parcely jsou vyprodané nebo chybí infrastruktura.

„Co se týče bydlení, otázkou je, co by mohlo město udělat, byty jsou drahé. I když jsou byty a nové domy se postavily, 6 bytů má jeden majitel, ty pronajímá. Pro novostavbu jsou drahé,

drahé jsou i staré vybydlené byty. Uvítala bych formu městského bytu, např. 2+1. Tam zvládne být i matka a 1 dítě, po 5 letech si byt koupí.“

Zvážit podporu ze strany města k zasíťování a podpoře infrastruktury u částí města, kde by bylo možno stavět domy.

*„Parcely zde jsou, kde by se dalo stavět (*část města Vrchoviny*) …. Pozemky jsou ve vlastnictví města. Také jsou zde pozemky soukromé. Nejsou ale sítě a infrastruktura, a to je problém. Vrchoviny jsou trochu mimo město, sítě je problém, muselo by to být na vlastní náklady. Dostupnost by byla, není podpora ze strany města.“*

Závěr:

- S ohledem na zájem o pečovatelské služby, které využívají zejména senioři, zdravotně postižení a osoby s mentálním postižením, doporučit personální posílení těch služeb, které o posílení projeví zájem.
- Podpořit možnosti nabízející psychiatrickou a psychologickou péči, a to jak pro personál sociálních služeb, tak pro občany města a obcí.
- S ohledem na dostupnost psychologické péče chybí dětský psycholog nejen pro město, ale i pro obce.
- Problémy s bydlením se týkají nejen sociálních nebo sociálně slabých skupin obyvatel, ale napříč všemi skupinami obyvatel. Sledovat problematiku bydlení a řešit ji s ohledem na cílové skupiny obyvatel i s ohledem na možnosti navrhované v rámci stávajícího dokumentu.
- Zvážit podporu ze strany města k zasíťování a podpoře infrastruktury u částí města, kde by bylo možno stavět domy.

Senioři

Nejvíce je patrný rozdíl mezi městem a vesnici u seniorů. Na vesnici je o starší generaci postaráno víceméně až do konce života, pokud to rodina zvládá. Ve větších městech[44] se očekává pomoc zejména ze strany města.

„Rozdíl mezi městem a vesnici je, že ve vesnicí je o staré postaráno víceméně až do konce života, pokud to rodina ještě zvládá. Ve větších městech je to naopak. V Novém Městě, když se řekne tatínek už to nezvládá, tak slyšíme odpověď: postarej se město o něho. Naopak Bohuslavice, to jsou bývalé statky a hodně věřících, do poslední chvilky se postarají o nejbližší, nechtějí skoro nic. Ve městě rodina nadiktuje, co by měl kdo udělat a postarej se, město. Když mamince 1x denně zavoláme, to stačí. Starý lidi neumírají na nemoci, ale chřadnou steskem a pasivitou, chybějí stimuly ze strany rodiny. To je takové období, aspoň i teď během covidu.“

[44] Není myšleno pouze ve městě NMnM, ale obecně, třeba v Náchodě apod.

Služby s ohledem na bydlení seniorů, chybějící byty, komunitní bydlení

Chybí služby pro seniory, kteří již pro svůj věk nejsou schopni si zajistit úklid ve svém bytě, ačkoliv jsou ještě pohybliví. Jedná se o mezistupeň péče o seniory, který by se řešil kombinací staří mohoucí a například rozvedené maminky s dětmi v rámci určitého typu komunitního bydlení. Takový typ bydlení, kde by byla propojena vzájemná pomoc.

„Chybí bydlení, když lidi už mají velký byt, nezvládají ho uklidit, ale ještě jsou hybní. Chybí střední stupeň. Líbila by se mi kombinace staří mocní a maminky s dětmi, opuštěný. Takové bydlení, kde by byla sociální pomoc a staří, ale ne ležící. Ten mezistupeň tady chybí. Doufám, že to tak bude. Maminky se např. rozvedou, nemají kam jít. Senior by ji mohl pomoci. Jednalo by se o komunitní pomoc. Může starší ohlídat a mladší může přinést nákup apod."

S ohledem na možnost zajistit bydlení potřebným v části bývalého hotelu Metuj by byla možnost podpořit i variantu komunitního bydlení či relevantních možností.

„Budou opět prostory v majetku města, otázkou je, zda to nezkombinovat se startovacími byty. Aby prarodiče by bydleli v zařízení, kam jdou staří, a namíchat to s mladšími, podpořit komunitní bydlení."

Jiný komunikační partner uvádí: *„Město zakoupilo hotel, nabídnout to chce seniorům nebo mladším ročníkům jako startovací bydlení. Město musí myslet do budoucna, do Hradce je 25 min autem, není to překážka. Bydlet tam nebo v Hradci Králové vyjde finančně nastejno. I soužití generační u nás není špatné."*

„Prarodiče by měli bydlet v zařízení, kde jsou staří a namíchat to s mladšími ročníky, podpořit komunitní bydlení."

Pro seniory, kteří bydlí v současnosti ve vícepatrových domech bez výtahů, by bylo vhodné zvážit možnost jejich přestěhování do domů s výtahem.

„Chybí byty pro seniory, kteří jsou soběstační… Taky je tam terénní služba, mají hodně bytů, které jsou bez výtahu, tak i když má klient zajištěné služby, z bytu se nedostane. Bylo by dobré, kdyby se mohli přestěhovat do 1+1, kde by bydleli blíž centru, aby se dostali ven, to by bylo dobré."

Senioři a volný čas

Dobře fungují ve městě volnočasové aktivity seniorů i jako informační zázemí, a to Klub seniorů Dobrá pohoda společně s knihovnou ve městě.

„Pro seniory je k dispozici senior klub, kde místní mají možnost se setkávat a povídat si spolu, stejně tak knihovna."

Velká účast je v případě pořádaných besed a přednášek knihovnou, mj. i se zdravotní tematikou.

„Pracujeme se seniory, pořádali jsme přednášku v knihovně o zdravém jídle. Měli jsme sobotní literárně společenský den a na akcích vždy třetina účastníků jsou senioři. Nejvíc je zajímají o regionální věci, historii, dělali jsme i koncerty pamětnických písniček."

Senior s problémem[45]

U seniorů jako uživatelů služeb se zvyšují v současnosti problémy přicházejí s demencí, což je fáze poměrně těžká pro členy rodiny. Rodina se nevyspí, protože často u seniorů je třeba v případě demence průběžná kontrola. Pokud dochází k obtěžování okolí, je to problém a nastupuje obvykle domov se zvláštním režimem, např. pobyt ve Svobodě nad Úpou, kde jsou ležící klienti, nebo v Náchodě.

Trend je, že lidí s demencí spíše přibývá a více se jedná i o mladší ročníky a je třeba jej intenzivně řešit i vzhledem k okolnosti prodlužující se doby dožití.

„To je nejtěžší jak pro rodiny, že chtějí nechat doma co nejdéle, nevyspí se, klienti si hrají se sekrementy, to je největší překážka. Nastupuje Domov se zvláštním režimem. Bereme si pouze člověka s demencí, když je ležící. Do Svobody nad Úpou. V Náchodě je, domov se zvl. režimem. Když odejdou nohy, mohou být i doma. Těchto lidí přibývá. A po covidu lidí jsou psychicky víc narušení. Prodlužuje se doba dožití, hlava jim odešla, je jich hodně. Otázkou je, zda to řešit spíš v rámci kraje. Kde jsou stávající střediska."

Pro seniory také chybí ambulantní služba pro osoby s demencí, kdy klienta doveze pečovatelka, odpoledne si jej rodina vyzvedne.

„V *Náchodě, donedávna k nim jezdil do Domovinky* (klient), *potřeboval ambulantní službu a tam nebyla, nevím, v jakém stádiu to je. Byli jen dva, spíš šli do Domovinky. Náchod je větší a spíš by stačilo, aby fungovali. Je tam služba terénní poradenská pro psychické klienty. Kdyby byla ambulantní služba pro osoby s demencí... Domovinka je denní centrum, mají pečovatelky, člověka doveze jejich pečovatelka, odpoledne si je rodina vyzvedne."*

Chybí občanská poradna. *„Mohla by tu být i občanská poradna, třeba 2x týdně by se asi uživila, to je jako základ. Zatím poradny zastupují sociální pracovnice. Když něco nevíme, vše seženeme. Jsme v oboru, je to náš lidský přístup."*

Chybí i zařízení pro problémové seniora. Jinými slovy pro seniora s problémovým chováním. Může se tedy jednat o seniora se závislostí, bez domova apod.

Stravování seniorů

Stravování seniorů bylo tematickou oblastí, ke které se komunikační partneři vyjadřovali spontánně. Seniorům chybí ve městě vlastní vývařovna zohledňující jejich stravovací možnosti a případné diety.

„Vznik penzionu Oáza byl podmíněn, aby byla tam také kuchyň s prádelnou, kuchyň ale nemají. Možnost se sejít v jídelně, tam je přípravka, kam se doveze jídlo, to se tam rozděluje. Společná jídelna je, ale bylo by lepší, aby se tam i vařilo. Chtěli jsme samostatnou jídelnu, kde by se vařila

[45] Výraz „senior s problémem" nebo „problémový senior" je pojímán ve významu „problémové chování seniora, viz např. publikace: Marcela Hauke, 2014. *„Zvládání problémových situaci se seniory nejen v pečovatelských službách"*, GRADA, kde je upřesněno problémové chování seniora. Např. str. 13, kapitola 2 „Problémové chování", Např. problémovým chováním může být *„…vše, co za ně označí sociální pracovník."* (c.d. str.14., dále str. 16 apod.)

dieta. Žlučníkáři a žaludkáři, a to starší lidí by potřebovali. To byl cíl, aby bylo jídlo přímo z kuchyně. Maso, zuby nemají, co slyším, že hovězí je tvrdý a neukoušou to. Jídlo se pak vyhodí. Mně osobně se to týká a starší to trápí. Po zdravotní stránce a sociální péče se však mají senioři dobře."

Chybí vývařovna zohledňující možnosti stravování cílové skupiny seniorů. *„Jídelna pro seniory je, ale vývařovna dle nich chybí. Dovoz sice funguje, ale ze škol, nefunguje přes prázdniny. Někdo byl zvyklý chodit na jídlo do bývalých kasáren, učni tam obsluhovali. To tam teď není. Ale vedení slibovalo, že jídelnu obnoví. Pokud by se dostavěla vyvařovna v rámci Oázy, to by bylo plus. Kraj má koncepci ve smyslu zařízení pro kraj, přístavba pro vývařovnu by asi musel být samostatná městská."*

Senioři mají přístup do školní jídelny v ZŠ Komenského, ale jídelna o školních prázdninách nevaří. *„Chybí vaření pro seniory. Pro seniory je v přízemí přístup do školní jídelny. Jídelna vaří jen v průběhu školního roku. Pro rodiny možná chybí venkovní bazén, ale současný je maličký, je krytý, plavecký. Jídelna je v ZŠ Komenského, vaří nějaká firma, která má více poboček. Vaří různé firmy, jak je kdo spokojený."*

„Ze školy, kde jsou děti, můžeme brát jídla. Kam chodí do školy Malecí, tam je vlastní jídelna, dají se brát obědy. Z jejich školní jídelny se vařilo i pro Oázu. Senioři si vymýšlí. Jsou zde hospody, ty také rozváží obědy."

„Rozvoz jídla. Mohli by víc nabízet. Není tady centrální jídelna. Město by mohlo podpořit vaření jídla, to se vozí z Dobrušky z Opočna, různě. To by mělo město podpořit."

Ostatní oblasti

Senioři mohou očekávat určitou úlevu ohledně placení poplatků za odpad. Nyní se přechází na nový systém placení poplatků za odpad. Kdo žije ve městě, tak musí platit za odpad. Nyní bude snaha řešit reálnou spotřebu odpadu tak, aby mohly být nastaveny určité úlevy pro osamocené seniory. Poplatky by byly dvojího druhu, buď na hlavu nebo na nemovitost.

„Že by u nás něco chybělo, nic mně nenapadá. Jen momentálně přecházíme na nový systém placení poplatků za odpad. Doteď byla legislativa jinak nastavena. Kdo žije na území obce musí platit, ať odpady produkuje nebo ne. Uvidí se, jak se bude radnice k tomu stavět u občanů starších let, kterým by se ulevilo sníženým poplatkem. Bude snaha o úlevy."

Závěr:

- S ohledem na plánovanou rekonstrukci bývalého hotelu Metuj zvážit možnost podpořit variantu komunitního bydlení či relevantních možností pro bydlení potřebným.
- Pro seniory, kteří bydlí v současnosti ve vícepatrových domech bez výtahů, by bylo vhodné zvážit možnost jejich přestěhování do domů s výtahem.
- Chybí ambulantní služba pro osoby s demencí.
- Chybí občanská poradna.
- Chybí zařízení pro „problémové seniora", jinými slovy pro seniora s problémovým chováním.

- Chybí vlastní vývařovna pro seniory zohledňující jejich stravovací možnosti a případné diety.

Osoby se zdravotním postižením, s mentálním postižením

Pracovní poradenství je nabízeno lidem se zdravotním, mentálním nebo duševním handicapem. Určitou překážkou může být pro některé zájemce vzdálenost, neboť ambulantní službu lze využívat v Náchodě s dojížďkou, případně kdy je třeba dojet za prací. *„Tady v Novém Městě žádná není, ale klienti jsou schopni si dojet do Náchoda.“*

Osoby se zdravotním postižením mají možnost získat finanční zajištění formou pracovní činnosti. Klienti dávají přednost běžným pracovním pozicím, např. úklid na poště, práci za kasou, roznášení letáků do schránek apod. než v chráněných dílnách, kde není možná větší integrace s většinovou společností.

„Co bychom chtěli, aby klienti dělali v Novém Městě je, aby pracovali na otevřeném trhu práce. Jedna paní uklízela na poště a nebylo to přes chráněnou dílnu. Jiný byl domluven s městem, jiný na výdej jídel. Ostatní v Náchodě. I v NM se dala najít práce, nebyl to soukromý sektor. Ty lidi pracovali. Jeden roznášel letáky, jeden krátkodobě v restauraci. Něco se povede. Je to hodně o osobní domluvě.“

Osoby s mentálním postižením, kteří jsou klienty např. chráněného bydlení, se rádi seberealizují a využívají možnosti vhodného pracovního uplatnění.

„Klienti mají daná pravidla, aby se naučili vést domácnost, postarat se o svou osobu, takový ty základní věci, aby se nějak naučili a pak aby se vhodně začlenili, využívali veřejných služeb, případně, což se nám zatím daří, nejlepší je, aby chodili do práce aspoň na částečný úvazek. Pak ty volnočasové aktivity si kolikrát řeší sami. Protože odpoledne tam pracovník už není. Soboty a neděle tam už taky nikdo není. Práce se týká všech tří bytů, všichni chodí do práce. Teď tam máme nového uživatele, tomu také hledáme práci.“

V Náchodě je firma nabízející podporované zaměstnávání. Klienty zaměstnávají např. úklidové firmy. Jedná se často o podporované zaměstnávání, kdy lidé dojíždějí uklízet nejčastěji do Náchoda. Uklízí nákupní středisko pod soukromou agenturou práce.

„Klienti využívají hlavně práci, je to třeba pod úklidovou firmou, je to podporované zaměstnávání, dojíždí uklízet třeba do Náchoda. Uklízí důchoďák pod soukromou agenturou práce.“

„V Náchodě mají taky chráněné bydlení, s nimi je to jiné, jsou více postižení. Ale pokud je někdo schopnější, využívají se služby pod Pferdou. Jedna klientka chodí na 2 hodiny uklízet, že ji tam sehnali práci, což je taky ta sociální rehabilitace v Náchodě, se kterou dobře spolupracujeme, funguje dobře.“

Obecně je zaměstnání problém, zvláště pro lidi se speciálními potřebami. Je třeba podpořit povědomí zaměstnavatelů i veřejnosti, že jsou mezi námi lidé s handicapem, lidé se zdravotním postižením nepatří do chráněných dílen. Např. vozíčkáři mohou pracovat za kasou apod., je třeba ukazovat i jiné cesty a způsoby zaměstnávání.

„Lidi se ZP nepatří do chráněných dílen. Pracuje se tam standardně. Pracují vozíčkáři, mohli by být zaměstnaní jinde. Chráněné dílny jsou byznys v ČR. Je třeba ukazovat, že je jiná cesta, než jsou jen chráněné dílny. Nemusí o tom vědět. Narážíme i na obavy ze strany rodičů, že v sociálně terapeutickém zařízení bude líp je idealistická představa. Že bezpečnější je to, že tam studují. Ve 36 letech jeden studoval 5letý obor, byl tam uklizen, ale to není dobře, mají to v sobě nejen děti, ale i rodiče. Lidi jsou součástí společnosti, mají být součástí, jsou zaměstnatelní různě, pak jde o byznys chráněných dílen. Cokoliv pomůže, co bude vyrovnávat ten nepoměr mezi zaměstnáváním v chráněné dílně a běžné práci, v běžném prostoru, je to pro jedince vhodnější. Aby se ukazovalo, že lidi jsou součástí společnosti.“

Terénní a ambulantní služba je někdy kombinovaná. „*U nás klienti nejsou buď jen pro terén nebo ambulanci. Máme to dohromady a vždy se to odvíjí od jejich situace. V tom to máme trošku jiný. Snažíme se, aby zázemí měl v ambulanci, když se chce učit, jak chce chodit někde do práce, tak chceme, aby se naučil, že za námi má přijít včas, že musí někam dojet, že to má nějaká pravidla, kvůli tomu využíváme tu ambulanci. Ve chvíli, kdy potřebuje někam doprovodit, když za ním chodíme do zaměstnání, tak je to potom terénní služba…“*

Existuje velká podpora zaměstnávat mentálně handicapované i díky kavárně Láry Fáry v Náchodě, kam klienti z Nového Města dojíždějí za prací do kavárny nebo za úklidem.

„Ale tady to funguje i díky kavárně Láry Fáry v Náchodě. Dostupnost z NM je dobrá, naši klienti jsou dobře zajištěni v tomto směru.“

Klientům chybí možnost zaměstnávání přímo v Novém Městě nad Metují. Jejich potřeby jsou však individuální.

„Chybí třeba nějaká dostupnost zdravotní péče. Hlavně v Novém Městě klienty máme zaměstnané. Kdybyste se ptal na Jaroměř, tam bych řekla, že aspoň sociální rehabilitaci pro ty klienty. Tam není lautr nic.“

V Novém Městě je záměr rozšířit chráněné bydlení pro zdravotně postižené, přičemž se hledá vhodný objekt.

„Pomohlo by nám mít tam vhodný objekt. Pro bydlení. Plánovali jsme, pronajat si starý dům v NM. V plánu Královehradeckého kraje je v Náchodě pro cílovou skupinu mentálně postižených. Možná se bude něco rýsovat v Náchodě. V Náchodě jsou totiž zaměstnavatelé. Jak je Pferda, kterého využívají Novoměstští. Nic jiného. Ten Pferda má možnosti. Naši tam pracují pod úklidovou firmou a uklízí tam městský úřad. To je pod soukromou firmou. Nepůsobí v NM. Klienti tam do Náchoda dojíždějí.“

Komunitní bydlení pro zdravotně postižené je další možností, jak podpořit větší osamostatnění a vzájemnou integraci lidí, přičemž se nemusí jednat o registrovanou sociální službu.

„Chtěli bychom do budoucna vytvořit komunitní bydlení, ne ani sociální službu s novou registraci, ale aby lidi bydleli někde v domečku, komunitně. Jedno by se o osamostatnění. Je škoda, aby šli do nějakého ústavu. Projekt komunitního bydlení, aby město podpořilo. Aby byly dotace z EU. Koupili bychom objekt i na hypotéku, klienti by platili nájem, nějak by se to vymyslelo. Bydlení do budoucna, aby mohli zůstat v přirozeném prostředí.“

Dále chybí i chráněné bydlení, přičemž ústavní péče se utlumuje, ale ne ruku v ruce s rozvojem a budováním chráněného bydlení.

„Chráněné bydlení, i když se staví spoustu, je toho málo. Ústavní péče se utlumuje. Teď umisťovali jednoho chlapce až na Moravu, dělala se kvůli tomu konference. Tady je toho málo. Někdo chtěl umístit syna s určitým stupněm autismu, není moc kam. Ty služby, jak krátkodobé, tak dlouhodobé bydlení není a psychiatrická péče."

Závěr:

- Pokračovat v zajištění relevantního zaměstnávání pro cílové skupiny se zdravotním postižením a zajistit možnosti zaměstnávání přímo v Novém Městě nad Metují.
- Dále chybí i chráněné bydlení pro osoby s mentálním postižením. V Novém Městě je záměr rozšířit chráněné bydlení pro zdravotně postižené, přičemž se hledá vhodný objekt. Podpořit tuto aktivitu.
- Komunitní bydlení pro zdravotně postižené je další možností, jak podpořit větší osamostatnění a vzájemnou integraci lidí, přičemž se nemusí jednat o registrovanou sociální službu.

Osoby s duševním onemocněním

Pro osoby s duševním onemocněním chybí vhodný způsob k získávání potřebných informací o sociálních službách a jejich působení na Novoměstsku. Absentuje komunikace relevantních pracovníků ze zdravotní a sociální oblasti z důvodu úzké zaměřenosti pouze na zdravotní aspekty onemocnění.

„Největší problém je nedostatek informaci, typické pro naši cílovou skupinu je, že službu klienti nevyhledají. Konkrétně spolupracujeme s psychiatry a konkrétně s psychiatrickou nemocnicí NMnM. Tam bohužel spolupráce není taková, jak bychom si představovali v rámci multidisciplinární spolupráce, protože neví, nezavolají, že by měli pacienta, který by mohl využít jejich služby. Obecně je to tak, spíš je to taková úzká zaměřenost jen na zdravotní oblast, nikdo ze sestřiček si neuvědomí, že by bylo dobré přizvat sociálního pracovníka."

„Máme dobrou spolupráci, že v Havlíčkově Brodě lidi jsou tam rok, přičemž spolupracují. V NMnM jsou lidé chvíli, možná léčba je jen zaměřena na biologickou část, tj. potlačit příznaky medikací, neřeší se, zda se má kam vrátit apod. Lidi tam nejsou tak dlouho, aby se ukázalo, že ta sociální spolupráce je opodstatněná a potřebná."

Na Novoměstsku chybí krizové bydlení. *„Chybí na Novoměstsku krizové bydlení. Psychiatrické péče je málo, nejen krizové bydlení krátkodobé, ale psychiatrické bydlení, dlouhodobější. Jsou jen v Havlíčkově Brodě. Chybí krizové lůžko pro děti, maminky je nemají kam dát*."

Chybí ambulantní služba (zdravotní) pro pacienty s duševním onemocněním. *„V NMNm je oblastní nemocnice, oddělení psychiatrické oblastní nemocnice Náchod. Jinak ambulantně ne, pokud pacienti tam nejsou roky. Neberou lidi, které mají těžké psychotické poruchy. Berou lehčí případy, nemají tam uzavřené oddělení pro těžké stavy."*

Pro osoby s duševním onemocněním nejvíce chybí malé byty v běžné zástavbě. Byla zjištěna potřeba sociálního bydlení pro osoby s duševním onemocněním

„Nejvíce chybí malé byty v běžné zástavbě. Nejlepší jsou garzonky, 3+1, to nejde, nechtěj žít s někým. Sociální bydlení s městskými byty, na které se dá žádat o příspěvky na bydlení. Klientům je poskytovaná terénní sociální služba na různou dobu, chodí se za ním 2x týdně, od zdravotní, podání léků, až k sociálním. Mohlo by to být i v NMnM, potřeba by byla na 5-6 garzonek pro tyto účely.“

„Třeba i v Hradci to řeší po své linii, působíme i tam. Tam taky chybí ubytování. Jednáme s magistrátem, tam vznikne asi něco v rámci sociálního bydlení.“

„Sociální bydlení bychom potřebovali pro svoji cílovou skupinu, aby se to na druhou stranu nezkomercionalizovalo. V rámci housing first. Platforma pro sociální bydlení. Jde o to, aby se to bralo jako závazek, jen pro lidí.“

Argumentace pro sociální bydlení či různé varianty vyplývá z popisu situace týkající se předmětné cílové skupiny.

„Kolem 20 let a víc, jsou dlouhodobě hospitalizovaní v Havlíčkově Brodě, nemají kam jít. Ta zařízení pro starší, pro seniory je nevezmou. Kolikrát by to bylo lepší vzít tyhle než ty s Alzheimerovou chorobou, bývají zaléčení apod. Ubytování pro ně není, pro ty mladší už vůbec ne... Nemají nárok na výplatu invalidního důchodu, dlouho nepracovali, když se dostal do invalidního stavu. Nemají sociální pojištění. Jsou invalidní ve 3 stupni, ale nemají nárok na invalidní důchod a žijí na dávkách hmotné nouze, protože nemají odpracováno“

„Tihle žijí takto, nemohou být v komerčním bydleni, naše služba nemůže dát adekvátní podporu při bydlení, nemáme intenzivní služby, abychom mohli denně být s někým, a to 4 hodiny na bytě. Jsou to lidi, kteří vlivem dlouhodobé hospitalizace pozbyli schopnosti a dovednosti se o sebe postarat, o nákup apod. Tyto lidi jsou dlouhodobě v Brodě, to je největší problém u té cílovky.“

Závěr:

- Rozšířit možnosti informovanosti pro osoby s duševním onemocněním o poskytování sociálních služeb.
- Chybí ambulantní služba pro pacienty s duševním onemocněním.
- Potřebu sociálního bydlení pro cílovou skupinu osoby s duševním onemocněním řešit prostřednictvím malých bytů (garsonek) v běžné zástavbě města.
- Na Novoměstsku chybí krizové bydlení.

Osoby sociálně vyloučené

V Novém Městě nad Metují není vyloučená lokalita ani romská komunita, oproti např. Náchodu. Není ani problém s lidmi bez domova.

„NMnM nemá žádnou vyloučenou lokalitu a potíže s občany jde spočítat na prstech jedné ruky. Máme tam asi dva bezdomovce, obyvatelé jsou citliví na člověka hůř oděného.“

„Lidé bez domova, to není u nás problém. V rámci města se využívá obecní ubytovna.

Starší občané, pokud je potřeba, starají se o ně v Oáze nebo jsou v péči vlastní rodiny, nesetkala jsem se s nedostatky.“

U sociálně slabých jedinců, kterých ve městě není mnoho, je problém s tím, jaká výše finanční částky ve formě okamžitého příspěvku je pro ně adekvátní. Pokud závislý gambler nebo, alkoholik apod. přijde o sociálně vysoký standard, je pro něj existenční minimum nedostatečné.

„Péče je abnormální, jsou zvyklí na vysoký standard v NM. Mají dostat okamžitou pomoc 500 Kč, jim to nepřijde adekvátní. Jsou zvyklí na hodně vysoký standard.“

Bydlení

V případě problému s bydlením se často řeší problém kauce na nájem v částce tří měsíčních nájmů, které málokdo může předem splatit. Je vhodné kauce platit na účet nájemce, právně chránit klienty apod. V Novém Městě nad Metují jsou k dispozici pro sociálně slabé i potravinové balíčky.

„Tady jde třeba i o kauce na bydlení. Tady dávali asi 2 nebo 3. Sociální odbor s ohledem na to, že připravoval i potravinové balíčky, je zaměřen na vekou pomoc.“

V Novém Městě nad Metují je minimum seniorů v hmotné nouzi, to ale neznamená, že se trend do budoucna nezvrátí, je třeba zvažovat i tuto variantu zadlužených a osamocených seniorů bez hmotného zajištění. Matky samoživitelky také nejsou, s ohledem na hmotnou nouzi, problémovou skupinou.

„Nemáme třeba seniory v hmotné nouzi tady. Když tak už na příspěvku na bydlení, ale ne hmotné nouzi, tam je nemáme, ale možná to přijde. Myslím si, že i matky samoživitelky se drží v nějakých mezích a není to u nás problém.“

Sociálně slabým pomáhá Centrum prevence MANDL, ale přímo dluhová poradna ve městě chybí, která by pomohla sestavit splátkový kalendář.

„Ta dluhová poradna by se možná hodila. To by chtělo připravit splátkový kalendář, když přijde nedoplatek, nebo něco takového. Nebo právní či občanská i s formulářema, možná něco takového, ta občanská. Centrum prevence MANDL si zakládá na dlouhodobé spolupráci. Dlouhodobí klienti, aby se hlídala situace v rodinách a tak. Ale ta poradna spíš jen na krátkou pomoc. MANDL je k nim dopraví.“

Osoby bez domova

Pro osoby bez domova je v místní části města Krčín nedaleko centra k dispozici ubytovna. Ubytovnu může využít až dvanáct občanů. Ještě je k dispozici soukromé zařízení pro ubytování dělníků blízko zimního stadionu, závažné sociální problémy tam ale nejsou.

„Máme tu od svého domu nedaleko historického centra Krčína 150 metrů Azylový dům, žijou tam lidi v nějaké životní nouzi. Obecní chudobinec pro lidi, kteří nemají bydlení, něco tam i platí, asi 100 na den, mají tam kuchyňku, sprchy. Je jich tam do deseti, ubytovna je to. Pak je ještě jedno soukromé zařízení, ubytování dělníků, když někde pracují. Ulice u zimního stadionu Pod lipami. Problémy tam ale nejsou.“

Jedná se ale často o osoby s alkoholovými problémy. Jestliže některý z těchto občanů skončí na záchytce, okamžitě se spustí dluhová spirála, protože všechny odvozy na záchytku jsou placené.

„Funguje u nás, ubytovna má 4 pokoje je pro 12 lidí. Problémy s ní určité jsou, taky jsou hlasy o zrušení. Jsou tam lidi, co se vrátí z výkonu trestu, na pokraji společnosti. Přes tu ubytovnu je kluk z ulice venku. Kdyby ubytovna nebyla, okamžitě by bylo o 6 lidí víc jako bezdomovců. Člověk vracející se z výkonu trestu po 2 letech má trochu peněz. Takového je třeba se hned ujmout, aby měl zázemí a nekončil na ulici a v alkoholu. Všechny odvozy na záchytku jsou placené. Proto okamžitě se jim roztáčí dluhová spirála."

V místní části Vrchoviny se vyskytuje několik bezdomovců. Problémy s těmito osobami však zjištěny nebyly.

„Sociální situace je u nás dobrá, jen máme bezdomovce, bydlí v rozbité budově, bydlí tam přes léto. V posledních 2-4 letech. Jsem členem osadního výboru. Speciálně paní … sem chodí a něco řeší. Bezdomovci nechtějí do žádného ubytování."

Již v minulosti byla snaha kontaktovat majitele objektu a bezdomovcům nabídnout azylové ubytování, nicméně dohoda neproběhla. Objekt chátrá a majitel nemá zájem o jeho údržbu.

„Nic moc neřešíme, řešíme nedostatek kontejnerů, parkování, úklid. Řešili jsme bezdomovce, snažíme se kontaktovat firmu, která to má na starosti, ale firma to neřeší."

Uživatelé návykových látek

V Novém Městě nad Metují je přibližně 6 osob s drogovou závislostí. Jedná se o pár malých skupinek ve věkovém průměru 38 let. Charakteristika uživatelů ilegálních návykových látek je taková, že se obecně bojí kontaktu s jakoukoliv institucí. Nicméně drogově závislých přibývá, jedná se o stoupající trend. Adiktologické poradenství by stačilo spádově v Náchodě, protože klienti často migrují.

„Typicky pracujeme s uživateli návykových látek. Ti lidi jsou charakterističtí, že se obecně bojí kontaktu, nejsou v kontaktu s žádnou institucí, můžou mít obavy směrem k nám, i když jsme nízkoprahoví, anonymní, aby jeho identita nebyla prozrazena, můžou mít strach ze zprostředkování informací OSPODu."

Byla by vhodná dluhová poradna i pro uživatele ilegálních návykových látek, rovněž návazná adiktologické poradna.

„Určitě by byla vhodná v Novém Městě dluhová poradna, zájem by byl, nejsou navazující služby ani v Náchodě. Tam něco je, ale nevím…. Chybí zejména návazná adiktologická a dluhová poradna."

V kontextu problematiky v kontextu problematiky rodin ohrožených sociálním vyloučením (služba AUFORI) bylo zjištěno, že ve městě chybí depistážní činnost[46]. *„Co se týká*

[46] Spočívá ve vyhledávání rodin či skupin osob ohrožených např. sociálním vyloučením.

služeb, chybí depistážní činnost. V rámci spolupráce s rodinou oslovujeme klienta, situace vyhodnocují OSPODy.“

Dětem z rodin v tíživé životní situaci je zprostředkovávána pomoc prostřednictvím škol, které navštěvují. *„Jsou i lidi v tíživé sociální situaci, spíš jsou to typy rodin, které tu jsou, kde je vidět, že se těm dětem tolik nevěnují. Ale ty děti jsou snaživé, snaží se to samy dotáhnout. Zajišťujeme dostatek tabletů, které jim zapůjčujeme.“*

Nezaměstnanost města ovlivnila v současnosti covidová situace. Mnoho podnikatelů bylo v evidenci nezaměstnaných. Situace se zřejmě nemá tendenci lepšit ani v létě.

„Co se týče nezaměstnanosti, s ohledem na covidovou situaci bylo hodně podnikatelů přes zimu v evidenci. Teď to bude horší, podniky budou propouštět. Podnikatelů, co šli do evidence, teď ubylo. Ale zase přijdou nezaměstnaní.“

Závěr:

- Pro osoby bez domova chybí dluhová poradna.
- Chybí depistážní činnost v kontextu problematiky rodin ohrožených sociálním vyloučením.
- Pro uživatele návykových látek chybí návazná adiktologická a dluhová poradna.

3. Kvalitativní průzkum potřeb obcí úrovně PO1 s ohledem na sociální služby

Kvalitativní průzkum potřeb obcí úrovně PO1 s ohledem na sociální služby byl proveden v průběhu května. Cílem šetření bylo formou volných otázek zmapovat oblasti, které se dotýkají obcí a jsou aktuálně řešeny starosty obcí, případně zástupci.

Byly pokládána dotazy týkající se charakteristiky obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci, z hlediska způsobů řešení sociálně problémových situací, možností zlepšení sociální situace v obci a zkušeností se sociálními službami v obci.

Šetření se zúčastnili starostové všech 12 obcí úrovně PO1 Nové Město nad Metují:

1. Bohuslavice
2. Černčice
3. Jestřebí
4. Libchyně
5. Mezilesí
6. Nahořany
7. Provodov-Šonov
8. Přibyslav
9. Sendraž
10. Slavětín nad Metují
11. Slavoňov
12. Vršovka

V rámci výzkumu byly provedeny přepisy rozhovorů. Následně byla zpracována výše uvedená témata tak, jak je považovali starostové za významné z pohledu obce.

U některých témat je upřesněn pohled zástupce veřejnosti jako komunikačního partnera z dané obce, pokud byl ochoten se na problematice upřesnění situace v obci podílet prostřednictvím poskytnutí telefonického interview.[47] Vyjádření jsou psána kurzívou a oddělena uvozovkami.

[47] Komunikační partneři, kteří se vyjadřovali podrobněji k obcím, jsou zahrnuti v seznamu komunikačních partnerů s ohledem na dostupnost služeb, tj v rámci předcházející kapitoly.

1. Bohuslavice

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Obec se vyjadřovala s ohledem na sociální charakteristiku ve smyslu většího počtu seniorů. Senioři v obcích jsou většinou sociálně zajištěni svými rodinami. Vyskytují se však i ve větší míře tzv. osamocení senioři, o které se nikdo nestará, nemají rodinu a zůstali sami.

„Z vlastní zkušenosti je tu i hodně seniorů i osamocených, nikdo se o nich nestará, nemají rodinu, zůstali sami.“

Bohuslavice disponují osmi nájemními byty pro seniory bez sociálních služeb. Obec přímo neposkytuje žádné sociální nebo zdravotnické služby. Služby do obce dojíždějí, v obci je lékař, vybavenost obchodů a restaurací, kterých je v současnosti méně. K dispozici jsou také dvě hřiště pro děti.

„Co se týče bydlení, my máme pro seniory bydlení, kde je 8 bytů, ale mám pocit, že v okolních obcích jsou takhle domy pro seniory se službami. My je máme jen v nájmu. Obec neposkytuje žádné sociální ani zdravotnické sužby, poskytujeme vyloženě ubytování. A vím, že v okolních obcích jsou domovy pro seniory i třeba se službami.“

Obec fakticky neřeší problémy s bezdomovci, dluhovou problematiku občanů, problémy závislostí apod.

„Pomoc je hlavně na seniory, bezdomovce nemáme, dluhy, závislosti, nic takového.“

V současnosti je největším problémem kapacita pro ubytování seniora do domova. Někdy nedostatek financí seniora.

„Když se někdo ptá z občanů, jestli nevím, jestli je někde nějaké místo, anebo jim něco doporučila, tak všude je všechno obsazené. A všude se čeká. Tohle vidím jako velký problém. Hlavně tu dostupnost a kapacitu… U některých seniorů se také vyskytují finanční problémy a je zajišťována pečovatelská služba z Nového Města nad Metují.“

Z vyjádření zástupce veřejnosti vplývá, že situace týkající se cílové skupiny seniorů je známá jak s ohledem na cílovou skupinu, tak na občanskou vybavenost a dopravní dostupnost.

„Jsou tu hlavně senioři. O problémech, pokud jsou, nevím. U nás je pro důchodce jeden barák sociálních služeb, kteří jsou mobilní. Obec jim doveze oběd.“

„Doprava je dostatečná. Vlak sem jede, přes nás jezdí vlaky na Broumov, Náchod i Pražáci. Do toho nového Města to jede každou chvíli, k doktorovi i zpět není žádný problém, ani kulturní. Obec koupila bývalou sokolku pro děcka, hřiště tem je, druhé pod školou. Obchody máme.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Obec pomáhá zprostředkovávat kontakty na sociální služby.

„Chybí terénní služba, taky zformulovat žádost o službu, než začne fungovat.“

Obec pomáhá občanům, kteří nikoho nemají, kteří jsou osamocení.

„Máme tu jednoho pána, který je na tom zdravotně hodně špatně, snažím se mu sama pomoci, protože vím, že nikoho tady nemá. Má i finanční problémy, tak zařizuji mu aspoň pečovatelskou službu. Těch lidí je tady víc, tak aspoň takto. Všechno ale neobsáhne jedna osoba. Ale určitě tu nejsou spolky nebo nějaká sdružení. Nebo třeba nějaké malé skupiny, které by tady nějak pomáhaly.“

Obec nabízí pomoc pro své občany, mnohdy ale si řeší problémovou situaci svépomocí, na obec se neobracejí.

„Loni byl kritický rok kvůli covidu, jako obec jsme nabízeli pomoc ve spolupráci s dobrovolnými hasiči, ale nikdo to nevyužil, vždycky se nějak sami domluvili, soukromníci byli a těm starším nějak pomohli. Ale nic oficiálního tady neexistuje. Poradna pro seniory není, jsme malá vesnice.“

Obec má jednoho opatrovance, který je hluchoněmý. Obec se mu stará o hospodaření, ubytování, nákupy, finance, asistenta nemá.

„Obec má jednoho opatrovance, obec je opatrovníkem. Staráme se mu o hospodaření, je ta, normálně ubytovaný, ale je hluchoněmý ZP. Nakupují mu, starají se mu o peníze, asistenta nemá. On je schopný se postarat sám fyzicky, ale má problém s komunikací. Bydlí u nás přímo v obci. Každý týden ho kontrolujeme, nákupy se mu dováží. Fyzicky je v pořádku, mobilní a spokojený.“

Obec zajišťuje rozvoz obědů, disponuje vývařovnou ve školce. Restaurace v obci mohou také rozvážet obědy nejen seniorům.

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Dle názoru zástupce veřejnosti se v obci připravují malometrážní byty.

„Teď se předělává bývalý azylový dům, teď se dělají malometrážní byty v Bohuslavicích. To je teď asi všechno, co se dělá. Lidem se pomáhá, rozváží se obědy i do okolních obcí.“

Rovněž dle názoru zástupce veřejnosti by do budoucna zlepšilo situaci seniorů, kdyby existovala možnost mít dům s pečovatelskou službou, aby se někdo o potřebné staral.

„Pečovák tady není, dojíždí se do jiných okresů. Ze školky, z jídelny rozváží se obědy. Zkušenosti se sociálními službami, myslím si, že ten dům s pečovat. službou, aby tady mohl být i pro nějaký nemohoucí. Kromě toho domu, aby se něco takového dalo udělat, něco pro lidi, který by tam byly. Pro nemohoucí, ne pro pohyblivé. To jsou ty malometrážní byty, to je teď jen pro rodiny, matky samoživitelky. Do toho třeba i rodinná zástavba, aby se natáhli lidé, mladší.“

Obec má koupené parcely pro výstavbu bytů. Obec má snahu nabídnout svým spoluobyvatelům bydlení. Dále obec koupila pro děti bývalou sokolovnu. Obec by měla nabídnout hlavně mladým lidem možnosti k bydlení.

„Obec má parcely koupený. Taky, aby sem jezdil zubař 2x týdně, kdysi to tak bylo, parcely nejsou, je tam velká škola. Hlavní je věc obce, aby mladým nabídla bydlení. Lidi by chtěli, ale nikdo jim nic nenabídne.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec spolupracuje s hospicem v Červeném Kostelci a přispívá na Domov sv. Josefa. Spolupracuje s Domovem pro seniory Jitřenka z Opočna, kde přispívá cca na 5 míst.

Zastupitelstvo pravidelně schvaluje finanční příspěvky pro hospic, přispívá na provoz domů okolo, taky záleží, koho tam máme a přispívá obec na Hospic v Červeném Kostelci, na Domov sv. Josefa. Teď se bude jednat o domov z Opočna, na tu Jitřenku, Myslím, že tak 4-5 míst pravidelně každý rok přispívá.

V obci zejména chybí sociální služby pro seniory, konkrétně možnost využít Domov pro seniory, také terénní služba.

„*Chybí terénní služba, taky zformulovat žádost o službu, než začne fungovat*."

Dále obec spolupracuje s Agenturou domácí péče.

„*Agentura domácí péče – tam se snažím zajistit péči tomu pánoví, a ještě NONA v NMnM. Myslím to není ubytování, ale nějaké sociální služby to jsou. Stacionář NMnM*."

Obec se orientuje v nabídce sociálních služeb, komunikuje pravidelně se zástupci sociálního odboru Nového Města nad Metují.

„*Víme, na koho se obrátit. Komunikace s městem NMnM je perfektní. Největším problémem je myslím kapacita.*"

Obec poskytuje rozvoz obědů pro své občany.

„*Rozvoz obědů funguje, máme vývařovnu ve školce. A v okolních obcích obědy asi taky. Mají restaurace, taky rozváží obědy. To je nejen pro seniory. Je dotované městem a něco platí strávníci. Senioři mají asi nějakou slevu na oběd, nevím, kolik to bude, ale asi tak. Může kdokoliv využít. Lékaře mají, obchody mají, vždycky bylo několik hospůdek, teď nic. Myslím pro tu sociální aktivitu to bylo důležité být spolu. To je kvůli covidu jinak.*"

2. Černčice

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

V obci je obvyklé zastoupení sociálních skupin, který není svým složením specifické. Vyskytují se zejména senioři, dále v malé míře zdravotně postižení a osoby ohrožené exekucí.

„*Máme seniory, osoby se ZP, Jsou, ale někteří jsou i v ústavu. Problém, se kterým by si nevěděli rady, nemají.*"

Z vyjádření zástupce veřejnosti vplývá, že sociální situace v obci je dobrá, rodina se o své seniory postará.

„*U nás v Čenčicích se většinou rodina postará. Nejsme úplně sami, máme 500 obyvatel, není to tady úplně malá obec. I tak se známe a pomáháme si. Vozí sem obědy pro 4-5 lidí, máme dohodu.*

Dvěma se staráme o asistenci, koupání a nákupy. S ostatními situace není problémová. Co se týče obědů, mají všichni nějaké možnosti, ať se obrátí na obec, ta to zprostředkuje. I obec přispívá, občané si něco doplácí.

Doprava je bezproblémová, jezdí sem vlaky čím dál míň, autobus je v pořádku. Cesta se uzavřela, starosta se postaral, většinou mají lidi auta. Na vesnici se neobejdou lidi bez auta. Postarají se i sousedi, hasiči, ale většinou rodina. I hasiči dřív rozváželi materiál, teď je to klidnější, stabilizuje se to. Restauraci nemáme, ale u sokolovny je posezení. Buď obec pořádá 2 - 3krát do roka nějakou akci, tak pronajme posezení. Nic, co by bylo líp není třeba. Stávající situace je vyhovující. Víme, na koho se obrátit.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Obec řeší sociální problémy zejména svých seniorů. Obec pomáhá zprostředkovat kontakt se sociálními službami. Dále se na obec přihlašují lidé v exekuci, přičemž reálně bydlí v obci a někteří i mimo obec.

V případě exekucí zasažených spoluobčanů se obec snaží individuálně řešit jednotlivé případy individuálním plánem oddlužení a podporou pracovního zaměstnání.

„Jestli je nějaký problém, pak je to problém lidí, kteří jsou v exekuci, na obec se obrací. Jo, že se nám přihlašují se na obec, na obecní úřad, bydlí někde jinde, velice často ale v obci, s těmi problémy jsou. Tam určitě pomoci, jak se z toho dostat. Měli jsme tam člověka, který dlužil i obci peníze, nám se to podařilo „z něho dostat“, nakonec podařilo se s ním domluvit, že začal pro obec pomáhat, dělá za peníze apod. Takhle se to snažíme řešit. Ale je jich tam těch lidé víc, kteří takhle ty problémy mají. „

„Spadli do toho asi různým způsobem, většinou jsou to půjčky, které nebyli schopni splácet. Je to individuální, Podrobně to se ale tak neví. Většinou se to snažíme předat dál, na to jsou specialisti. Snažíme se poradit, na koho se mají obrátit. Odkazuji na ně. Kdo by jim s tím mohl pomoci.“

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Do budoucna by obec uvítala služby mobilního hospice pro nepravidelnou spolupráci, také mobilní dluhovou poradnu.

„Možná taky by byl vhodný mobilní hospic. No ale ono to je nárazový. Není to věc, kterou bychom potřebovali pořád, ale určitě aby byl dostupný, když je potřeba. „

„Jinak chybí spíš ta protidluhová poradna by pomohla, něco jako mobilního, taky pokud by byla ve městě, mohli by na onu poradnu odkázat, mohli by zajet do Nového města, tam by dojeli.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec začala spolupracovat s Oázou, která pomáhá seniorům v obci a zajišťuje i obědy. Spolupráce je obcí hodnocena velmi dobře, přičemž je záměr, aby spolupráce pokračovala dále.

„Nemyslím si, že by bylo něco jako problém větší, naopak to jako by ubylo. Senioři, kteří jsou osamělí, jsou s rodinou, anebo spíš tam funguje spolupráce s Oázou. Pro Seniory začala spolupráce s Oázou. Už tam dojíždějí, pomáhají jim, funguje dobře a bylo by dobré, aby fungovala dál.“

Obec by uvítala více informací o možnostech sociální pomoci, péče a prevence ve více souhrnné podobě, případně aby bylo možné informace tlumočit ve Zpravodaji.

„Teď je to nastavené dobře. Není nic, co by bylo nutné, ani měnit systém. Možná souhrnnější informaci, kde, co je, ne aby to bylo ne roztříštěné, ale ucelené, ve Zpravodaji.“

Obec přispívá na Hospic v Červeném Kostelci a přispívá jednotlivcům na služby v Oáze.

„Využíváme Oázu, řeší služby a obědy, to je nejčastější. Vyhovuje, funguje to dobře. Přispíváme na Hospic v Červeném Kostelci a přispíváme jednotlivcům na služby v Oáze, pokud tam jsou umístění obyvatelé nebo pokud k nim do Oázy dojíždějí.“

3. Jestřebí

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Obec vnímá silné zastoupení starší generace a malý přírůstech dětí v posledních letech, s tím je spojena v budoucnu zvýšená poptávka po sociálních službách zejména ze strany seniorů. Osamělé seniory obec neeviduje ani problémové sociální skupiny. Sociální problémy v obci jsou vztaženy zejména k seniorům.

„Máme silnou starší generaci a malý přírůstech dětí v posledních letech. Obyvatelstvo dost stárne a do důchodového věku budou teď přicházet poměrně silné ročníky, i když zas na druhou stranu to by mohlo vyvolat potřebu zvýšené poptávky sociálních služeb, ale co se týče nějakých osob např. osamělých, to tady nemáme.“

„Co se týče cílový skupin, tak spíš uvažuji o tom do budoucna, zatím je celkem nemáme.“

Obec podporuje existenci obchodu i za cenu krajských dotací a snaží si obchod udržet z důvodu, že zejména starší občané mají problém nakupovat ve vzdálenějších místech. *„Jsme rádi, že tady máme prodejnu.*“

Z vyjádření zástupce veřejnosti vplývá, že sociální situace v obci je dobrá, rodina se o své seniory postará, vesnice je rodinného typu.

„V Jestřebí máme asi 140 obyvatel. Nemáme problémové skupiny. Máme obecní krám. Průměrem jsou tu starší lidé, ale fungujeme. Vesnice je rodinného typu, známe se, obec funguje skvěle, dělají to furt ty stejný a dělají to skvěle. Není to hnusná politika jako jinde.“

Nevím o žádných sociálních službách. Mám barák po babičce, v ulici je šest baráku. Možná jezdí někam Oáza, to nevím, neviděl jsem je tady.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Potřeby seniorů v obci jsou saturovány zejména v rámci vlastní rodiny ve vícegeneračních domech.

„Většinou ty rodiny tady žijou jaksi v rodinným domě vícegeneračním, takže vždycky je tady někdo v té domácnosti z mladší generace, který se může po této stránce o ty starší postarat. Takže akutní problém momentálně nemáme.“

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Obec očekává poptávku v příštích letech pro sociálních službách pro seniory.

„*Rozhodně se v příštích letech dá čekat, že se tahleta problematika* (postarat se o ty starší) *bude vyskytovat častěji*.“

Podle vyjádření zástupce veřejnosti je v plánu obce rozšířit hřiště pro děti a mládež. *„Pro děti máme v plánu lokalitu na hřiště a pár nových parcel, asi pro dva nové domečky. V plánu je i multifunkční hřiště, obec se nechce zadlužovat, až se něco našetří. V obecním baráku je hasičárna, nahoře dál kompletní vybavení, tam i pro zábavy.“*

Do budoucna KP předpokládá rozšiřování bydlení. Dokonce vnímá možnost problémů v budoucnosti.

„Spádově je blízko NMnM, zatím se nic rozšiřovat pro bydlení víc asi nebude. Možná do budoucna. Město koupilo hotel Metuj, zvažuje se, co s tím. Nejspíš byty. Projektů je tam víc. Období hojnosti skončilo.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec informace o možnostech ze sociální oblasti dostává ze strany ORP, Nového Města nad Metují nebo jiných sociálních organizací. Informace obec buď zveřejňuje na svém webu nebo je dává na vědomí na zasedání zastupitelstva nebo vyvěsí na úřední desce, aby lidé získali základní informace. Případně obec distribuuje letáčky, pokud by nastal nějaký problém, aby občané měli kam se obrátit.

„Zatím se na nás doteď nikdo neobracel. Pokud nějaké informace o možnostech ze sociální oblasti dostáváme, obecní úřad ze strany ORP, NMnM nebo jiných organizací zabývajících se sociální politikou, tak tyto informace buď zveřejňujeme na webu nebo je dáváme na vědomí na zasedání zastupitelstva nebo je vyvěsíme na úřední desce, aby lidi měli nějakou základní informaci, případně nějaké letáčky měli, tuhle jsem byl v domácnosti, pokud by lidé, pokud by nastal nějaký problém, mají kam se obrátit.“

Obec spolupracuje s Oázou, která poskytuje sociální služby obci v případě, že si někdo objedná, jednorázový dovoz. V minulých letech obec měla několik málo případů, kdy dočasně byli občané právě v Oáze ubytovaní na odlehčovací pobyt.

„Novoměstská Oáza – poskytují sociální služby nám v případě, že si je někdo objedná, jednorázový dovoz, zdravotnický asi tady taky je, občas vidím takové auto projet, ale v minulých letech jsme měli, ale spočítal bych to na prstech jedné ruky, několik případů, kdy třeba dočasně na nějaký odlehčovací pobyt byli naši občané právě v té Oáze ubytovaný. Takové služby máme možnost čerpat.“

Město má dobrou spolupráci s SO ORP Nové Město nad Metují. „*My máme celkem dobrou spolupráci s ORP Městem nad Metují, kam se můžeme případně obrátit, kvůli nějakému problému, kdybychom potřebovali nebo chtěli něco získat, tak tam máme dveře otevřený. Tam kdykoliv bychom se mohli na ně obrátit.“*

Obec se finančně spolupodílí na službách Oáze. V současné době nikoho v Oáze nemají, tak se obec spolupodílí jen na těch nákladech, když tam někdo je. Dále obec přispívá formou peněžních darů na hospic Červený Kostelec každoročním finančním darem.

„Co se týče těch pobytů v Oáze, tak tam se obec spolupodílí, pokud tam někdo je, nebo byl v minulosti, v současné době tam nikoho nemáme, tak se obec spolupodílí na těch nákladech, pochopitelně máme i takovou formu např. peněžních darů do hospice Červený Kostelec, tam dáváme každoročně nějaký finanční dar, třeba i v tomto okolí ústavy podporující tyto služby, které by eventuálně padaly v úvahu, že by je naši občané mohli využívat a potřebovat a tam se po této stránce tomu věnujeme.“

4. Libchyně

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Libchyně je menší obec bez obchodu, školky apod. Využívá možností přilehlé vesnice Jestřebí, kam je cesta cca půl kilometru. Obec obývají zejména senioři.

„Jsme malá obec, doprava funguje, obchod nemáme, ale je v sousední vesnici, nemáme školku ani takové věci, protože do Jestřebí je to jen půl kilometru.“

Obec žije komunitním životem, lidé se scházejí 3krát do roka a pořádají se brigády, společenské večery u táboráku. Momentální covidová situace omezila možnosti intenzivního setkávání.

„Jinak hodně jsme se scházeli, asi 3x do roka jsme pořádali nějaké brigády a pak jsme něco opekli, teď se to dělat nemůže, každý sedí doma u televize, teďka je to dost náročný. Věkový průměr je tam celkem vysoký, tito občané by potřebovali něco jako rozptýlení.“

Z vyjádření zástupce veřejnosti vplývá, že sociální situace v obci je velmi dobrá. „*Sociální služby máme a zajišťují terén, dovozy nákupů. Máme ale pouze jednoho, který to využívá. Senioři bydlí s mladýma. Poptávka po sociálních službách není. Nejsou nastavený tak, aby byli potřební. Je to tady jedna velká rodina. Řešíme vše komunitně. Multigenerační rodiny a domy tady jsou.*

Vedlejší obec má obecní prodejnu, což stačí. Bus tady je uspokojivý, obec i na nějaké linky doplácí, aby se důchodci dostali dopoledne do města, NMnM je jen 5 km daleko.“

„Dostupnost tady je, ale musí se za vším dojít. Senior taxi sem nezajíždí, ani to nenabízeli mimo město, město na to hodně doplácí. Je to jen pro lidi s průkazkou. Otázka, je, aby se nedotovaly i služby taxi přes obce. Teď nemá obec lidi, který by neměli auto u baráku.“

„Obědy mají potřební zajištěný. Úklid domácností, dopomoc s hygienou, máme jednoho pána, kterému se vozí obědy. Vše to funguje dobře.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Obec má zejména seniory, přičemž sociální problémy se v obci řeší svépomocí. Starší občané dále využívají možnost dovážky obědů.

„U některých občanů je zajištěna dovážka obědů, co to chtějí. Funguje to úplně dobře. Teď nic nevyužíváme. Tenkrát 3 roky zpět jsme měli pojízdnou prodejnu. Ale to se zrušilo, nakupovalo tam málo lidé. Teď už jenom ta Oáza.“

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Věkový průměr je v obci vysoký, starší občané by uvítali rozptýlení a možnosti společenského setkávání, což aktuální situace neumožnuje.

V souvislosti s podporou mobility seniorů by obec uvítala příspěvek na opravu místní komunikace, která je ve špatném stavu. Aktuálně je v projednávání s hejtmanem oprava krajské silnice, na což obec plánuje získání dotace.

„Určitě pomůže oprava místní komunikace, řešíme to s hejtmanem, krajská silnice a využili bysme nějakou dotaci. Měli jsme tady lidi ze silnic, který by udělal návrhy. Potřebují projektanta, který by udělal celý projekt, silnici, snad příští rok. Ta silnice je opravdu špatná. Autobus a doprava jinak funguje.“

Zástupce veřejnosti doplňuje problematiku potřeb obyvatel obce do budoucnosti, rovněž poukazuje na problematiku bydlení. *„Do budoucna 45+ za 25 let budou starší, bude to aktuální, už z našeho pohledu je důležité, aby potřeby byly pokryté. Vše teď stačí. Za 10 let to bude něco jiného.*

„K bydlení je třeba udržet mladší ročníky, obvykle se stěhují, ale nemají žádný pozemek, nemají ve vlastnictví nic, všechny pozemky jsou soukromníků, nebo to jsou zastavěné baráky nebo parcely, mají to třeba pro někoho z rodiny. Prarodiče mají dům a pole, objekt, jako jsou chalupy, ale nejsou to stavební parcely, nebo by neměli být obydlený, generace se tam střídají.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Do obce zajíždí nyní Oáza poskytující sociální služby. Obec přispívá Oáze na poskytování sociálních služeb.

5. Mezilesí

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Mezilesí je malá obec, do které dojíždí dvakrát týdně prodejna. Původní prodejna se smíšeným zbožím zrušena z důvodu nízké poptávky. Komunitní typ soužití, charakterizovaný dobrými vzájemnými sousedskými vztahy, také silné rodinné mezigenerační vazby zajišťují podporu především seniorům.

„Když vezmu situaci se službami v obci, byli jsme nuceni zrušit obchod se smíšeným zbožím. Dojíždí k nám 2x týdně prodejna. Asi je to dostačující. Zbytek fungují rodinné vazby. Děti jsou nablízku, nemáme tady hendikepovaný."

Dopravní obslužnost v obci je dobrá. *„Co se týká dopravy, ti, kteří jsou schopni dojet si všude dojedou. Ale i jejich děti se o ně postarají. Tam vazby fungují. Dopravní obslužnost je až moc zbytečná. Jsme uzel, přes nás všechno jezdí. Autobusů je odst."*

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Sociální situace seniorů je v současnosti nejvíce řešena svépomocí a vzájemnou rodinnou pomocí. Přibližně dva občané využívají odlehčovací služby a dva občané služby zařízení Oáza.

„Ty služby nabízí Oáza, ale nevím, jestli někdo z občanů je využil dřív. Máme 2 občany z Mezilesí, pak máme odlehčováky, tam bydlí další dva, jinak, že by někdo přímo dojížděl na Mezilesí se službami, to nevím… Řešíme sociální problémy zejména svépomocí."

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

V plánu obce je připravit cca šest bytů pro seniory, kde by sdíleli společné prostory. Obec hledá vhodnou lokalitu, novostavba v záměru není, ale připadá v úvahu objekt k rekonstrukci v centru obce. Nyní je vše v jednání se současným vlastníkem.

„Budeme se snažit připravit 5–6 bytů pro seniory, kde by stáří sdíleli společně, např. ve spolupráci s městem. Hledali jsme nějakou lokalitu, na novostavbu to nevychází, máme tady jeden objekt, který bychom rádi zrekonstruovali, ale bohužel dosavadní majitel není ochoten jít na dohodu, bydlí v centru města."

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec spolupracuje zejména s Oázou, které přispívá na své občany přibližně 2x ročně pokud jsou služby využívané. Spolupracuje i v rámci ORP s odborem sociálních služeb Nového Města nad Metují, spolupráci hodnotí jako velice dobrou.

„Spolupracujeme s Oázou, zkušenosti jsou velmi dobré, do Oázy přispíváme 2x za rok 25 tis. Pokud jsou služby využívané a jezdí k nám, odhadem 60 % hradí senior a 40 % přispívají oni."

Potenciální bydlení pro starší osoby i z okolních vesnic je vnímána prostřednictvím rekonstrukce bývalého hotelu Metuj.

„Uvidíme, co se stane s Metují, bylo to tam dlouho zavřený, neodpovídalo to hygienickým normám. To byl ten hotel, kde lůžková část byla pro ubytování seniorů a byla tam minimální sociální péče. To bylo soukromý. Koupilo to teď město. Bývalý hotel. Museli to koupit, aby bylo možno rekonstruovat. Když by to dopadlo dobře, okolní vesnice by byly zachráněny.“

6. Nahořany

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Obec zásadní sociální problémy nevnímá, neregistruje ani nezaměstnanost. Mladší ročníky se spíše přestěhovávají. Obec by uvítala v rámci jejího katastru zdravotní středisko, které doposud v obci chybí.

„Problémy sociální tady nejsou, je tady takřka nulová nezaměstnanost, co se týče sociálních služeb, co nám tady chybí, na katastru obce nemáme žádné zdravotní středisko, spádově máme NMnM od nás zhruba 4 km, historicky je to tady zažitý. Kdyby bylo možno zdravotní středisko mít v prostorách obce, asi by to bylo lepší.“

Obec má školku a školu, obchod, restauraci. Obec dotuje dopravní obslužnost společně s krajem, proto je doprava velmi dobrá i v rámci kraje.

Z vyjádření zástupce veřejnosti vplývá, že sociální situace v obci je všeobecně dobrá a že obec podporuje kulturní život. Sociální práce není v obci, podle KP nehraje příliš velkou roli. *„Nemám pocit, že by něco vyčnívalo nebo chybělo, či, která skupina by byla jiná vůči ostatním. Pokud např. je tady více seniorů, tak jsou v rodině, pokud by ale potřebovali pomoc, ten schopnější člen rodiny jde na úřad, nebo na Oázu a domluví si službu. Je to tady o všeobecné dostupnosti. Spíš to je o základních službách pro mladé rodiny a seniory. Teď se mladí přistěhovávají. Důvod je, že před 5 lety bylo možnost mít peníze. Mladší teď raději jdou na vesnici. Mám takový pocit.“*

„Co se týče podpory, je to hlavně o finanční dostupnosti. Když chce někdo domek. Je lepší koupit si ho na vesnici. Taky podpořit rozvoj vesnic, aby přišli noví, pokud přistavují a mají pozemky.“

„Co se týče obchodů, vesnice obsazují Vietnamci. Podpora tam je, pracovitý Vietnamci zajišťují všechno. Doprava není problém, do NMnM je to jen 4 km. Lidi jsou soběstační. I do škol je doprava dobrá.“

„Obec podporuje kulturní život, ve vesnici je jen pár lidí, tak něco může zapadnout např. důležitější je kanalizace a čističky. Sociální práce nehraje takovou roli u nás.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

V obci je řešena zejména sociální pomoc seniorům, a to zprostředkováním obědů které realizuje Oáza z Nového Města nad Metují. Obec na obědy připlácí určitou částkou

a v současné době se vozí obědy hodně starým spoluobčanům. Dále obec pomáhá zprostředkovat úklid a drobné pomocné práce, aby co nejvíce přispěla k dožití seniorů ve svých domovech.

„My jsme, co se týče sociální pomoci, tak zprostředkováváme tady pro seniory zprostředkováváme obědy, které realizuje Oáza z NMnM, my na to připlácíme nějaké částky jako obec, tak v současné době, rámcově obědy a už hodně starým se přes obec zajištuje, aby jim přišli třeba uklidit, aby mohli žít a dožít doma. To je ve spolupráci s NMnM a zprostředkováváme to ve spolupráci s NMnM."

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Obec by uvítala v budoucnu zřízení zdravotního střediska.

Z vyjádření KP vyplývá důležitost znalostí o lidech a jejich sociální situaci přímým kontaktem s nimi, což by mělo přispět ke zlepšení celkové sociální situace.

„Je chyba ve společnosti, že se neumí lidi ozvat, to budou třeba umět děti a mladší ročníky."

„Kompletně kolem komunitních plánů by bylo lepší, aby v obci se s lidmi více mluvilo, ale pokud obce nedostanou peníze z EU na aktualizování informací, aby se někdo ptal, to nikdo jen tak to dotazování nerealizuje."

„Když nepůjdeme mezi lidi, bude to jen plán bez opory. Lidi sami moc nepřijdou říct, co by chtěli. Je ale dobré pracovat na posunu výš směrem ke zlepšování."

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Sociální služby jsou hodnoceny na velmi dobré úrovni. Obyvatelé jsou spokojeni.

„Ve zdravotním postižení nebo v nouzi tady nikoho takového nemáme. Nedá se říct, že by nám něco chybělo. Služby pro seniory jsou velmi dobré. Lidi si to pochvalují. Osobně si myslím, že je vše v pořádku. Když by něco nebylo v pořádku, tak se ozvem – aktivně."

Obec každý rok finančně podporuje hospic v Červeném Kostelci, také Oázu a NONu. Tento rok obec přispívala i na baby box v Náchodě.

„Spolupracujeme se službami, a dokonce každý rok spolufinancujeme hospic v Červeném Kostelci, taky přispíváme na Oázu. Taky na NONu, tento rok jsme přispívali i na baby box v Náchodě."

7. Provodov-Šonov

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

V obci přibyli v současnosti noví spoluobčané díky možnostem stavět v obci a realizovat novostavby rodinných domků. Někteří senioři využívají sociální služby, ostatní sociální skupiny se nevyskytují. V obci je k dispozici obchod.

„Přibývají občané, nové domky si zde postavili. Trošku mladí lidé se přistěhovali, ostatní cílové skupiny tady nejsou. Od nás je všude kousek, tak toho využívají."

Zástupce veřejnosti vnímá situaci v obci jako sociálně bezproblémovou. Spatřuje hlavní rozdíl mezi městem a okolními obcemi v přístupu rodiny s ohledem stávající situaci podle velikosti domů, v nichž občané žijí. *„Nemáme tady nikoho sociálně potřebného, kdo by neměl někoho z rodiny nebo kdo by nepomohl. Nevím, že by byl někdo zcela sám.*

„Rozdíl mezi městem a venkovem je v tom, že přístup rodiny je jiný. Na vesnici jsou domy dvougenerační, to dosud. Teď se staví, ti mladí, ale jednogenerační. Do budoucnosti to bude jiný."

Zástupce veřejnosti hodnotí občanskou vybavenost v obci jako dobrou, lékaře v obci nemají. *„Obchody máme, pro základní potraviny si senioři dojdou, je to ale v menším krámě dražší, měli jsme poštu, teď zrovna využíváme bankomaty na výběry. Senior taxi sice funguje, ale relativně. V Náchodě to existuje. Nevím, jestli je okruh 5 km.*

„Dovážka jídla určitě existuje, máme zdravou výživu, určitě se rozváží, kdo si chce objednat tak obědy stojí kolem 80 Kč. Absence obchodu není, nic nechybí, všichni mají auta. Václavice, jezdí vlakem, do České Skalice do školy, když je ráno nápor, jsou autobusy. Taky je to řešeno autama svýma. Dojížděla kdysi i Charita."

„Taxi by bylo asi dobrý, ale nepotřebovali jsme to zatím. Rodiny mají auta, tak jezdí… Lékaře nemáme, musí se dojíždět."

„U nás se stavělo dost. Obec nemá byty, ani neuvažuje o tom, že by stavěla byty. Někdo staví doma na sadě, kde byly pozemky."

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Senioři využívali či využívají služby Oázy. Pokud se neobracejí přímo na služby, obec zprostředkují kontakty.

„Hlavně spolupracujeme s Oázou. Taky NONA, měli jsme občany se ZP, ale služby se již nevyužívají. Obracejí se přímo na služby, nebo jim poradíme."

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Od obce zajíždí dle potřeby lékař. Dopravní obslužnost je velmi dobrá, Dosah do okolních měst je do pěti kilometrů, proto je sociální situace zajištěna dostatečně.

„Problém s bydlením ani dopravou nemáme, jinak máme obchod, školní autobus. Občané jezdí do města podle potřeby k lékaři. Funguje vše dobře, nouzi nikdo necítí."

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec se podílí se na financování sociálních a dalších služeb. Např. obec přispívá na dopravu pro rozvoz obědů, případně připraví darovací smlouvou pro pobyt občana z jejich obce v domově pro seniory.

„Sociální služby s obcí spolupracují, podílíme se na spolufinancování, platí se při umístění jednorázový darovací příspěvek, Přispíváme na dopravu pro rozvoz obědů nebo darovací smlouvou na pobyt jednoho člověka z obce."

Zástupce veřejnosti zkušenosti se sociálními službami nemá. *„Co se týká sociálních služeb, nevím, jak je to s umisťováním do domova důchodců. Myslím, že do budoucna budou služby potřebné."*

8. Přibyslav

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

V obci nejsou sociální problémy. Většina seniorů žije se svými dětmi, proto jsou mezigeneračně zajištěni. V obci není obchod.

„Problémy sociální tady asi nejsou. Víme, obchod nemáme, ale většina seniorů žije se svými potomky, tam je o ně postaráno. Sociálně slabí, to taky u nás není, nevím o nikom."

Přibližně pět občanů je hlášeno na obecním úřadě z důvodu exekucí.

„Mámě pět občanů, hlášených na obecním úřadě, tam teda chodí sem tam dopisy od exekutorů, to jsou ale občané, které příbuzní odhlásili ze své nemovitosti nebo čísla popisného."

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Obec žije komunitním životem, jinými slovy občané se setkávají a navzájem si pomáhají, pokud vyvstane nějaký problém. Senioři bydlí buď se svými příbuznými v rámci vícegenerační rodiny.

„Všichni se známe. Setkáváme se, tam se ty problémy řeší. Když někdo, nějaké jsou. Co se týče seniorů, ti bydlí buď se synem, dcerou, dokonce i s vnukem. Ti se i ně postarají. Vícegenerační rodiny tu jsou."

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

V případě osamocených seniorů je zde možnost spolupráce ze strany Oázy. Byla situace, že z Oázy dojížděli k jednomu seniorovi.

„Je možnost i ze strany Oázy, tam bychom mohli někoho poslat, kdyby bylo třeba a rodina se nemohla postarat.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec má zkušenosti s Oázou, které přispívala v případě pomoci klientovi z obce. V současné době sociálních služeb není třeba.

„Taky někdy dojíždějí sem. Dokonce dojížděli z Oázy, k jednomu pánu, ten ale zemřel. A jeden pán od nás byl v Domově pro seniory, ten taky zemřel. Dojíždí jedině Oáza.“

Obec připravuje třístrannou smlouvu, mezi klientem, námi a Oázou. Zatím potřeba není, ale je to záležitost budoucnosti.

„Jsou zde třístranné smlouvy, mezi klientem, námi a Oázou, to se chystáme podepsat. Zatím to nepotřebujeme, ale jde o budoucnost.“

9. Sendraž

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

V obci nejsou sociální problémy, je malá a žije komunitním životem. Obvykle se starají o seniory jejich děti, které bydlí ve vícegeneračních domcích.

„Moc tu ta témata neřešíme. Když je tady někdo starší, tak většinou u něj bydlí někdo z dětí, takže se o ně stará jakoby jejich rodiny. Nikoho tady v nouzi nemáme. Řeší se to přes rodiny, sousedy. Jak se tu všichni známe. Jsme tady jako jedna rodina.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Sociální problémy se řeší svépomocí přes rodiny a sousedy.

„Když jedna paní ovdověla, pomáháme jí dělat dříví, jezdit na nákupy, když nemá auto, pomáháme si mezi sebou.“

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

V obci je dobrá informovanost o sociálních službách směrem od Nového Města nad Metují. Obec má možnost využívat pomoc od terénních pracovníků služby Oáza.

„Víme, že když bude nějaký problém, můžeme se kdykoliv obrátit na NMnM, s tím je výborná spolupráce, mají tam tu Oázu, můžou sem jezdit terénní pracovníci, kdyby náhodou, takže s nimi je to pořešený, zatím ale nejezdí, není potřeba.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Sociální služby se v obci aktuálně nevyužívají. Obec má informace o možnostech využívání sociálních služeb, pokud v budoucnu bude existovat potřeba.

„Zkušenosti se sociálními službami moc nemáme, nemůžeme říct, máme paní ze sociálních služeb, ale vůbec to nevyužíváme. Způsob financování směrem k sociálním službám neřešíme, protože je nevyužíváme. Ovdověla paní, uděláme jí brigádu, když rodina je zdaleka. Takhle to řešíme."

10. Slavětín nad Metují

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Obec minimálně řeší sociální problémy občanů. Jedná se o malou obec, ve které je k dispozici také obchod, který je sponzorován krajem, také je zde restaurace.

„Sociální problémy řešíme minimálně, nechybí nám nic. Obec by se měla postarat např. o seniory. Máme asi 3 byty, což by mělo být dostačující."

Zástupce veřejnosti vnímá situaci v obci jako sociálně bezproblémovou. Případné problémy řeší svépomocí. Občanskou vybavenost hodnotí jako dobrou. *„Myslím si, že je tady vše. U nás na vesnici máme i prodejnu. Je tu jídelna, bariérové byty, jeden postižený, bylo výběrové řízení. Tak senior nebo osoba se ZP."*

„Problémy řešíme svépomocí určitě. Funguje rozvážka jídla. Problém ze strany dopravy není, obchod také máme. Teď se majitelé střídali, vedle z Bohuslavic, ale máme obchod se základními potravinami. To se využívá. Chodí tam lidi."

„Co se jezdí do města, doprava je rozkopaná přes Slavětín na Nové Město, ale vede se trasa objížďkou a vše se vede přes Slavětín. Přes celé léto to bude rozkopané."

„Jinak vesnice žije, ale teď se to zastavilo. Nemůžeme si stěžovat. Hasiči dělají nějaké akce pro lidi. Pokud by byl problém, v okolí je dost možností, náš starosta něco vymyslí, když je třeba."

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

V případě sociálních problémů se obvykle lidé obracejí na své rodiny nebo sousedy. Pokud je třeba, obrací se i na obec, která zprostředkuje kontakt na služby v Novém Městě nad Metují.

„Důchodci řeší podle toho, co je blíž, když potřebují, jdou za mnou. Hlavně se ale obracejí na rodiny."

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Občané mohou využívat služeb lékařské péče v Novém Městě nad Metují, případně dopravu oběda a pomoc s úklidem a prádlem. Obec také disponuje třemi byty, které mohou sloužit pro potřeby seniorů.

„Jinak nic nepotřebujeme. Funguje, kostel, hospoda a krám. Pokud tohle bude fungovat, tak to bude dobré.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Do obce zajíždějí služby Oáza z Nového Města nad Metují a také z Českého Meziříčí Agentura domácí péče. Kvalita sociálních služeb je na velmi dobré úrovni. Obec finančně podporuje Agenturu domácí péče Luňáková.

„Služby fungují v Novém městě. Tak podle toho, co je dostupnější pro ně, tak si něco vyberou. Dá se řešit od sehnání věcí přes doktora, až po sehnání od obce počínaje jídlem, přes vyprání a další záležitosti. Asi tak to funguje. Přímo zajíždí sem i služby, z lokalit České Meziříčí a Nové Město. Z každé lokality zajíždí jenom jedna služba. Mgr. Luňáková a její spolek. Jsou spokojený s kvalitou, nic by nemělnili. Lékaře nemáme, pro 250 obyvatel by to nebylo pro zřízení ordinace. Obchod máme a Hradec to sponzoruje…. Jinak podporujeme „Luňákov“.

11. Slavoňov

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

V obci jsou sociální problémy minimální. Senioři většinou řeší případné problémy v rámci pomoci své rodiny nebo v rámci sousedské výpomoci.

„Některé problémy se již vyřešily, řekněme ve smyslu seniorů, ve smyslu dvou pojízdných prodejen postupně. Pokud senior potřebuje nějakou pomoc, tak jsme to vždycky řešili nebo mají možnost v NMnM Oáza pro seniory, můžou to využít. Ale konečně nikdo to zatím nevyužívá či nechce využít. Spíš využívají sousedskou výpomoc nebo výpomoc v rámci rodiny.“

V obci je k dispozici pojízdná prodejna dojíždějící 2x týdně, která je dotovaná obcí.

„My se podílíme na pojízdné prodejně. A to jezdí z Dobrušky, společnost MARTA, náklady jsou vyšší, dotační granty nepokryjí náklady, lepší jí přímá podpora např. té prodejny. Nemusí se žádat o dotaci. Je lepší tuto službu napřímo podpořit.

V dnešní době je do velmi dobrá služba a lidi jsou s tím velmi spokojeni. Směroval bych to takto, podpora drobnějších podnikatelů ve smyslu např. pojízdných prodejen apod. Jestliže pán, který to provozuje, činnost do roka, dvou ukončí, nový nástupce nenastane. A nebude. Proto je dobré již teď řešit tyto situace. A zaměřit se na to, aby to podpora byla. Aby to nezaniklo, jakmile něco zanikne, už se to znova nevybuduje, to víme všichni. Tak bych to směřoval.“

Z vyjádření zástupce veřejnosti vplývá, že sociální služby v obci nejsou v současnosti potřebné. *„Naše obec je hodně malá a sociální služby nejsou u nás potřeba, obchod tady nemáme. Jezdí k nám 2x týdně pojízdná prodejna. Zájem o to je. Sociální služby nejezdí, říkali seniorům, že je možno kontaktovat charitu nebo Oázu. Je nás tady cca 296 osob.*

Neřešili jsme na obci nic ze sociálního hlediska. Není nikdo, kdo by byl osamocený, máme hodně seniorů. Jsou soběstační nebo mají rodiny…. Ani doprava není problém, jezdí sem autobusy do

NMnM. Náchod, není daleko. Z mého pohledu je vše dostačující. Většina seniorů má někoho, kde se o něho postará.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

Senioři občas řeší přípravu na zimu, přičemž obec je připravena jim pomoci se sekáním dříví, v obci jsou i dobrovolní hasiči, kteří jsou schopni seniorům pomoci.

„Když už nikdo, tak to nějakým způsobem vyřeší obec. Konkrétně kdyby někdo měl problém s přípravou na zimu, máme dobrovolný hasiče, který jsou schopný seniorům pomoci. Osobně to směřuju na seniory. To potřebují nejvíc. Pokud mají problém, tak řešíme problémy v rámci rodiny nebo obce.“

Pokud by občané potřebovali řešit nějaké problémy, mají informace z NMnM. Obec by i zařídila zprostředkování kontaktů uděláme. Občané si ale řeší situace sami.

„Spíš je, ale nechtějí, jsou tak zvyklí, nemají potřebu, asi celoživotní pohled, nemají potřebu, aby se někdo o ně staral. Vždyť je tam rodina. Nechtějí jít jinam, mají zázemí, klid, zahradu.“

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Seniorům pomáhá, že mají k dispozici pojízdnou prodejnu dojíždějící dvakrát týdně do obce, což jim zjednodušuje možnosti nákupu a nemusejí obtížně cestovat do vzdálenějších míst. Dále je v obci aktivní spolek dobrovolných hasičů, kteří jsou připraveni pomoci i seniorům.

U dopravců senioři, ale i mladé rodiny vítají posílení spojů o nízkopodlažní autobusy, které častěji do obce dojíždějí.

„Věc další, co řešíme, je, že začaly jezdit nízkopodlažní autobusy. To je větší výhoda, aby měl v podmínkách, aby byly autobusy nízkopodlažní, což už je taky lepší. Horší je to jinde. Kde se ve starých autobusech nepočítá se, že by tam byly 2-3 kočárky. To je teď standard.“

Senioři se občas i stydí požádat si o službu úklidu nebo např. umytí oken, proto by pomohlo širší osvětou vysvětlit, že je to normální a běžné.

„Služby jdou tím směrem, aby bylo možné, aby dožili doma, je to sice nějak zpoplatněné, mají ty možnosti. Nepamatují si však, že by to zatím využili. Poplatek asi ani neřeší. Nechtějí ani obědy vozit. Je možnost, že asistentky jim pomůžou umýt okna apod.“

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

Obec má informace o sociálních službách z Nového Města nad Metují. Pro seniory by uvítala spíše srozumitelnou s většími písmeny „informační knížku“ s užitečnými radami a kontakty než informace pouze na internetu. Občané většinou chtějí řešit sociální problémy svépomocí, obracejí se přednostně raději na rodinu nebo na sousedy. Senioři nechtějí jít jinam, doma mají zázemí, klid, zahradu a chtějí doma i dožít.

„Je to i o nějaké osvětě, informační materiály by nám pomohly, ale tištěná podoba je nejvhodnější. Ne, jen internet. Senior má mít knížku …informace, kam může zavolat. Např. hasiči s pomocí, informační knížky aj. Všechno se zmenšuje. Informace jsou menší a menší, písmo je mrňavé v tištěné podobě by to mělo být, ne v A5, ale v A4. Trend je čím dál menší písmo, a to pro seniory není dobré. Podpořit osvětu a informace přátelštější k seniorům.“

12. Vršovka

1. Charakteristika obcí z hlediska sociální situace a sociálních problémů občanů v obci

Jedná se o malou obec bez významných sociálních problémů s komunitním způsobem života. Seniorům žijícím v obci pomáhá rodina, která je s nimi v kontaktu a zajišťuje zpravidla i dopravu a dovoz seniorům. Do obce zajíždí pojízdná prodejna dvakrát týdně.

„Zdravotně postižení obyvatelé u nás nejsou, nejsou ani bezdomovci, dluhová problematika – nic z toho nemáme, nezaznamenáváme. Dvakrát do týdne jezdí k nám pojízdná prodejna, nezaznamenala jsem, že by to bylo nedostatečný. Senioři, kteří se již špatně dostávají někam, tak mají své rodiny, kdo jim pomůže, taky jim dvakrát do týdne ta pojízdná prodejna stačí na ty základní potraviny.“

Dopravní situace v obci je rovněž dobrá.

„Autobus zajíždí, lidi se dostanou do Dobrušky, lidi mají automobily tak je to úplně v pořádku.“

2. Způsoby řešení sociálně problémových situací

V obci funguje rodinná i sousedská výpomoc. V obci jsou vícegenerační domy, kde pomoc seniorům zajišťují navzájem příbuzní. S ohledem na současnou covidovou situaci obec nabízela seniorům pomoc s nákupem potravin a léků, nicméně nikdo pomoc nevyužil.

„Pokud za námi někdo přijde, pokud má nějaký problém, tak asi se to řeší nějak svépomocí nebo v rámci rodiny či sousedských vztahů, tak to tady máme. Vícegenerační baráky tu jsou. Teď v covidový situaci jsme nabízeli seniorům pomoc s nákupem, s lékárnou a podobně, nikdo se za ten rok na nás neobrátil ani jeden jediný člověk.“

3. Možnosti zlepšení sociální situace v obci

Pokud se na obec kdokoliv z občanů obrátí a pokud má nějaký problém, tak obvykle se problém řeší sousedskou výpomocí nebo v rámci rodiny či svépomocí.

4. Zkušenosti se sociálními službami v obci

U jedné seniorky rodina zajistila spolupráci s Oázou a obec přispívala na její služby určitou částkou za rok. Spolupráci obec hodnotí kladně.

„Služby využíváme minimálně, je tu nová situace u jedné seniorky, rodina jí zajistila místo v Oáze, tak jsme přispívali 25 tisíc za rok, byl to požadavek přímo z Oázy. Pobyt si senioři platí z důchodu sami, to bylo ale nad rámec těch plateb od nás od obce, my jsme s tím souhlasili.“

„To byla úplně první taková situace. Z našeho pohledu ta spolupráce byla úplně super, jak to bylo z pozice klientů, to nevím, tak do hloubky jsme to nesledovali. Neměli jsme s tím nějaký problém. Ta situace byla u nás nová. Nevím, nic mě dalšího nenapadá. U nás se nestáváme, že by se na nás někdo obracel.“

Informace o sociálních službách si zajišťuje od odboru sociálních věcí Nového města nad Metují.

„Kdyby nějaká netradiční situace nastala, se kterou bychom si nedokázali poradit, obrátila bych se na naše ORPčko z NM, konkrétně na tu paní Plškovou. Ta by mě poradila, co s tou situací dělat.“

4. Doporučení pro město Nové Město nad Metují ve vazbě na výsledky provedeného šetření a obce úrovně PO1

Shrnutí demografických dat

V roce 2020 se v ORP Nové Město nad Metují nacházelo 14 116 obyvatel, z toho se jednalo o 6 970 mužů a 7 146 žen. Počet obyvatel v ORP Nové Město nad Metují má klesající tendenci. Je to způsobeno zejména jejich pohybem, stěhováním obyvatel. V posledním sledovaném roce se z ORP vystěhovalo 50 jedinců. Nejvýraznější propad počtu živě narozených dětí byl v roce 2019, kdy se narodilo 122 dětí, následujícího roku dochází pouze k mírnému nárůstu počtu 129 dětí živě narozených.

Populace spadající do produktivní věkové skupiny 15-64 let má četnostně klesající tendenci. Obyvatelstvo města celkově stárne, což odpovídá v uplynulém desetiletí rostoucímu indexu stáří. Vývoj seniorské populace vykazuje rostoucí trend, v posledním sledovaném roce se jednalo o 3 340 seniorů.

Pro budoucí rozvoj ORP Nové Město nad Metují je nezbytné vytvářet příznivé prostředí pro obyvatele, zejména s ohledem na stabilizaci a rozvoj veřejných služeb v potřebném rozsahu a kvalitě. Jedná se nejen o oblasti sociálních služeb, zdravotnictví, vzdělávání či pracovních příležitostí, ale i o potenciál pro zajištění dostupného bydlení.

Doporučení pro podporu stávajících služeb, jejich rozšíření a pro služby s ohledem na celkovou dostupnost služeb v SO ORP a na cílové skupiny

- Jedním z nejvýznamnějších požadavků ze strany cílových skupin a veřejnosti je zájem o pečovatelské služby, která v současnosti funguje dobře a které využívají senioři, osoby se zdravotním postižením a osoby s mentálním postižením. Proto i s ohledem na stárnutí populace je třeba podporovat a rozšířit pečovatelskou službu nejen s ohledem na kapacitu služby.
- S ohledem na demografický trend přibývajících seniorů a chybějící místa v pobytových službách v Domově pro seniory průběžně zajišťovat dostupnost uvedené pobytové služby.
- S ohledem na stárnutí populace spojené s průběžným zvyšováním počtu osob s demencí doporučujeme podporu služeb pro osoby s demencí a jejich rodiny. Zejména se jedná o rozšíření ambulantní služby, kdy klienta doveze pečovatelka do zařízení a odpoledne si jej rodina vyzvedne.
- Plánovat možnosti pro umístění tzv. „problémových“ seniorů, kteří mohou mít jak zdravotním postižení, např. tak i mohou být závislí na návykové látce (alkoholu). Jedná se i o osoby s demencí.
- Podpořit relevantní sociální služby směrem k posílení terénních sociálních služeb prostřednictvím navýšení počtu pracovníků
- Zajistit pro město depistážní činnost zaměřenou na rodiny s dětmi a občanskou poradnu.

- Podpořit a rozšířit psychiatrickou péči, zejména pro dětské pacienty.
- Podpořit pro osoby zdravotně a mentálně postižené možnosti krizového bydlení, rovněž zřízení krizového lůžka pro matky s dětmi.
- Podpořit a rozšířit psychologické poradenství pro všechny věkové skupiny se zaměřením na osoby pečující o osob blízké.
- Podpořit službu adiktologického poradenství v Náchodě pro osoby závislé na návykových látkách.
- Podpořit zajištění vozového parku pro pečovatelské sužby zejména s ohledem na pohyb pracovníků služeb, který je spojený jak s dopravou po městě, tak v rámci ORP a multifunkčnost relevantních vozidel (např. auta poskytovatelů služeb pro převoz klientů s bezbariérovým vybavením a současnou možností vozit i obědy).
- Podpořit jednání s relevantními přepravci o zajištění nízkopodlažních autobusů v rámci přepravy starších občanů v lokalitách města a SO ORP.
- Podpořit zřízení chybějící občanské a dluhové poradny ve městě. Zvážit poskytování odpovídající služby např. určitý den v týdnu, případně jednat o zajištění mobilní poradny nejen v rámci města, ale i obcí SO ORP, např. v Černčicích.

Informovanost o službách

- Pokračovat v informační provázanosti v Novém Městě nad Metují mezi starosty obcí a poskytovateli služeb, která je velká a je dobře zajištěna. Rovněž pokračovat v propagaci sociálních služeb prostřednictvím již používaných sociálních sítí.
- Rozšířit informovanost o dojezdových místech u taxi služeb pro seniory

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

- Podpořit integraci osob se zdravotním postižením s většinovou společností formou pracovní činnosti v běžných pracovních pozicích (např. úklid na poště, roznášení letáků do schránek, zaměstnanost v pokladnách apod.).
- Podpořit co nejrůznorodější formy zaměstnávání pro osoby se zdravotním postižením, rovněž podpořit povědomí zaměstnavatelů i veřejnosti v tom smyslu, že lidé se zdravotním postižením nepatří do chráněných dílen.

Mobilita seniorů, stravování

- Zvážit rozšíření služby „senior taxi“ do budoucna na základě jednání se smluvními partnery a se starosty okolních obcí pro použití nejen do stávajících zařízení (sociální služby, zdravotnická zařízení), ale i pro potenciál běžného pohybu osob (na nádraží, ke kadeřníkovi, do blízkých obcí ORP apod.)

- Podpořit ve městě zřízení vlastní vývařovny pro seniory zohledňující jejich stravovací možnosti a případné diety. Doporučujeme zahájit jednání s relevantními poskytovateli stravovacích služeb.

Podpora bydlení různých skupin obyvatel v SO ORP

- Pokračovat v záměru přestavby bývalého hotelu Metuje na bytové jednotky pro sociální nebo sociálně slabé skupiny osob či mladých rodin.
- Podporovat vhodnost komunitního bydlení s potenciální sousedskou výpomocí starší generace s rodinami mladších věkových skupin.
- Podpořit větší osamostatnění osob zdravotně postižených a vzájemnou integraci lidí prostřednictvím komunitního bydlení jako další možnosti řešení této problematiky, přičemž se nemusí jednat o registrovanou sociální službu.
- Rozšiřovat možnosti chráněného bydlení nejen pro osoby s různým stupněm mentálního postižení, ale i pro lidi s určitým stupněm autismu. Doporučujeme služby jak krátkodobého, tak dlouhodobého bydlení.
- Zvážit podporu ze strany města k zasíťování a podpoře infrastruktury u částí města, kde by bylo možno stavět domy.

Specifikace pro obce SO ORP Nové Město nad Metují

- Pro obec Bohuslavice podpořit poskytování terénní služby pečovatelské, která v obci chybí.
- Podpořit pro obec Bohuslavice možnosti k umístění seniorů do Domova pro seniory.
- Pro obec Bohuslavice zvážit zřízení domu s pečovatelskou službou.
- Pro obec Černčice poskytnout více informací o možnostech sociální pomoci, péče a prevence ve více souhrnné podobě, aby mohly být uveřejněny ve Zpravodaji.
- Pro obec Černčice podpořit zajištění mobilní dluhové poradny. Také služby mobilního hospice pro nepravidelnou spolupráci.
- Obec Libchyně by v souvislosti s podporou mobility seniorů uvítala příspěvek na opravu místní komunikace, která je ve špatném stavu. Aktuálně je v projednávání s hejtmanem oprava krajské silnice, na což obec plánuje získání dotace.
- Pro obec Mezilesí podpořit plán, kterým je připravit cca šest bytů pro seniory, kde by sdíleli společné prostory.
- Obec Nahořany by uvítala v budoucnu zřízení zdravotního střediska. Termín zřízení nebyl uveden.
- Zajistit pro obec Slavoňov spíše srozumitelnou a s většími písmeny vydanou „informační knížku“ s užitečnými radami a kontakty týkající se oblasti poskytování sociálních služeb pro seniory, případně obdobné informační materiály v tištěné

aktualizované podobě, která je pro ně nejvhodnější. Informace pouze na internetu nepostačují.